

31.07.2013. u 12.40h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, poštovani potpredsjedniče Vlade i ministre pravde Markoviću, poštovani građani Crne Gore, ovo su posebni trenuci kad znamo da ste sa nama, svakako.

Otvaram 12. šednicu prolječnog zasijedanja u 2013. godini sa dnevnim redom koji ste dobili, a posvećen je usvajanju **ustavnih amandmana od 1 do 16 na Ustav Crne Gore**. Dogovor je da nema proširenja tog dnevnog reda, ako bude potreba to će biti pod sljedećom sjednicom koja počinje u 17 časova, a danas smo posvećeni uobičajeno najvažnijem zadatku koji jedan parlament u svom sazivu obavlja, a to je ustanovljavanje temeljnih akata Ustava na kom leži kompletna struktura pravno-politička jedne države.

Dozvolite mi da, ako smo usvojili dnevni red, stavljam ga na glasanje, ali mislim da je ovo dnevni red aklamacijom.

Proceduralno želi koleginica Bošnjak.

Izvolite. Juče je bilo malo procedura, pa da danas nastavimo.

BRANKA BOŠNJAK:

Uvažni predsjedniče, najavila sam se i prije početka sjednice za ovu intervenciju. Ne znam da li je sinoć bio u pitanju umor i pad koncentracije ili je u pitanju neznanje ili zla namjera, tek mi smo sinoć dozvolili da ministar prosvjete i nauke povuče Zakon o visokom obrazovanju, a na to nije imao pravo i pročitacu gdje je prekršen Poslovnik. U članu 147 piše: „Predlagač zakona može povući predlog zakona sve do završetka pretresa“, ističem ovo pretresa, „predloga zakona o pojedinostima“. Pretres je bio završen i mi smo glasali o pojedinostima, a on je tek nakon toga povukao zakon. Tako da smatram da smo prekršili Poslovnik i sad tražim od Vas, kao prvog čovjeka koji treba da štiti ovaj poslovnik, pojašnjenje i da li postoji mogućnost da se ispravi ova greška.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To je kao i uvijek u pitanju trenutak, ali mi smo došli u pretres u pojedinostima. Ja nisam bio zaključio pretres u pojedinostima, jer treba da kažem - završen je pretres u pojedinostima i prelazimo na glasanje. Nisam ga bio zaključio. Pogledao sam ja i tada Poslovnik, prije nego što sam to uradio, dok je ministar govorio, nije bilo ni umora, ni greške. Sve dok traje pretres u pojedinostima i dok ga formalno ne zaključim on ga može povući. Da smo ga mi formalno zaključili i rekli prelazimo na glasanje, on to ne bi mogao više da uradi.

Glasanje u pojedinostima je pretres u pojedinostima. Mi imamo povezano, kao što znate, glasanje i pretres. Prvo izložite svoje obrazloženje pa mi glasamo, pa ide kolega Perić koji se, mislim, najviše puta digao juče, pa glasanje, tako da je to povezano kroz aktivnost koju mi sprovodimo i zato je trajao pretres i dalje.

Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Mislim da sam u pravu i skrenuta mi je pažnja od nekih pravnika koje vrlo cijenim, jer mi smo ipak glasali o pojedinostima i time je bilo završeno glasanje o

pojednostima i time je završen i pretres, jer nije mogao trajati pretres, a završeno je glasanje o svim amandmanima. Prema tome, to je neko vaše fleksibilno tumačenje Poslovnika, kako odgovara, ali sam htjela da kažem javnosti da je prekršen Poslovnik i da je zloupotrijebljeno to i da volja 41 poslanika koja je i one promjene izglasala nije ispoštovana. To ima pravo samo da nam uskrati Predsjednik države i Ustavni sud, a mi ovdje više nijesmo imali pravo na to. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možete cijeniti ove ili one pravnike, ali morate cijeniti fakat. Fakat je da niko nije tražio povredu Poslovnika, hajde da sad idem do kraja u pravničko tumačenje, da niko nije konstatovao povredu Poslovnika i to znači da Poslovnik nije prekršen. Jedini način da konstatujem da je Poslovnik prekršen je bio da se to traži, da smo glasali. Pošto to nijeste tražili, nijesmo glasali, Poslovnik nije prekršen, to poručite tim pravnicima za početak, kao prvu lekciju. Kao drugu lekciju, nijesam konstatovao da je pretres završen i nijesam otvorio glasanje. Da bi bio završen, ja moram to konstatovati - pretres je završen, prelazimo na glasanje. Ili moram reći prelazimo na glasanje. To je ista konstatacija o završetku pretresa. Nije se to desilo, tako da ta granična linija, kao juče oko glasanja kad sam konstatovao da je završeno glasanje, nije pređena. Kao što znate, nijesam imao političkih motiva da to tako uradim, čak suprotno, bio sam na onoj strani koja je htjela da taj zakon bude tako izglasan, ali pogledao sam Poslovnik i tada uz provjeru Poslovnika vidio da ima to pravo i dozvolio mu da povuče zakon.

Da krenemo na ovaj drugi dio danas, a i ne samo danas, najvažnije priče. Dozvolite mi da u ime Ustavnog odbora vam se obratim sa izvještajem i sa mišljenjem.

Poštovane kolegice i kolege, posebno poštovani članovi Ustavnog odbora,

U prilici smo kada smo na kraju jednog dvogodišnjeg puta, rada na izmjenama našeg drugog Ustava nezavisne države Crne Gore. Onaj prvi je usvojen 1905. Imali smo ih još ukupno sa onim iz 2007. Šest. i tih sedam ustava imalo je više ustavnih promjena. Onaj iz 1905. nije imao nikakvu ustavnu promjenu, na žalost ukinut je i poništen, zajedno sa državom. Svakako oni sljedeći su imali i te ustavne procedure i sad ulazimo u prve ustavne promjene našeg drugog Ustava u nezavisnoj državi, poslije dvije godine napornog rada ovog doma, a sve je krenulo na inicijativu Vlade za izmjenu Ustava u oblasti pravosuđa. Riječ koja postoji u našem jeziku, dugo je nije bilo u drugim jezicima, sve više se traži formulacija i za druge jezike da bi se taj zajednički rad sudske vlasti i sui generis izvršne vlasti tužilaštva mogao jednim terminom nominovati.

Kad smo krenuli na taj put željeli smo da iskustva poslije nepune četiri godine primjene Ustava u oblasti pravosuđa iskoristimo za unapređenje normative. Vlada je mislila da se može i bolje od toga u normativi i pokrenula je postupak. Naravno, zajedno sa tim postupkom išle su izmjene zakona iz te oblasti koje je Vlada radila sa Savjetom Evrope i našim drugim evropskim partnerima i te izmjene su već u mnogo čemu bile pred korak ili suštinski korak ka ovom što smo mi posle toga radili u Parlamentu. Brzo smo krenuli sa prvim mišljenjem Venecijanske komisije, još 2011. godine, i ukupno smo imali tri mišljenja Venecijanske komisije u ove dvije godine, što je netipično, dugo radimo sa njima, od 2003. godine, i putu ka našem zajedničkom Zakonu o referendumu. Ta otvorenost je bila potpuna, Venecijanske komisije prema nama, to jeste poruka za budućnost da na dobrom radu se gradi pravo povjerenje, pravo prijateljstvo i da nam se pomogne mimo procedura koje su uobičajene u radu Venecijanske komisije.

Mi smo tome dali dodatni demokratski impuls. Nije uobičajeno da se šalju mišljenja koja nemaju formalnu podršku Parlamenta, u ovom slučaju opozicije, ali mi smo išli taj korak naprijed. Željeli smo da tu konkurenciju ideja, tu konkurenciju gledanja na budućnost Crne Gore u oblasti pravosuđa stavimo u istu ravan sa formalnim aktima većine u ovom parlamentu. Tako su mišljenja opozicije prosljeđena Venecijanskoj komisiji i u njihovom drugom mišljenju dati su jasni osvrti, ravnopravni osvrti na ono što je bilo i mišljenje našeg tadašnjeg Zakonodavnog i Ustavnog odbora.

Zašto smo to radili? Radimo dosta toga što je precedent u evropskoj praksi u toj oblasti, nema ovakvih rješenja u uporednom iskustvu. Naša rješenja su korak dalje, korak koji uvijek znači šansu, ali znači puno opasnosti. Naravno, iskustvo nas je naučilo da ne postoji model koji rješava probleme, postoji model samo koji je osnova da zajedno rješavamo te probleme i ne postoji model koji od sudstva može napraviti bolji sistem ako ukupni elementi tog sudstva ne budu težili da Ustav implementira na pravi način i da nove mogućnosti koje su dobili iskoriste na pravi način. Ali, činjenica je da ovo rješenje pred nama poslije dvije godine rada je nešto što nema uporedna iskustva i na nama je da od tog modela napravimo živi model i dobre rezultate u onome što je temelj svake države, a pravda je temelj svake države. Pravda, naravno, kao ideal koji je nemoguće doseći, za nas je vladavina zakona, vladavina ustava ideal koji moramo ostvariti. Mi smo u 14 sjednica uspjeli da zatvorimo problem koji je prije toga trajao skoro dvije godine. Rezultat je jasan, naše kolege su radili puno na materiji, došli do jednog stepena, a onda je došla politička moć u Ustavni odbor kao novo radno tijelo i ta politička moć je, mimo javnosti ovog puta, odradila najvažniji posao za javnost, pripremila norme koje su postigle najveći stepen saglasnosti do sada prilikom predlaganja nekog ustavnog akta u višepartijskom sistemu. Ne bih govorio o onim drugim iskustvima koja su bila van onoga što smatramo zajedničkim dostignućem demokratije.

Ta rješenja imaju svoju osnovnu poruku - otvoreni smo prema javnosti i javni poziv postaje osnov našeg demokratskog uticaja na pravosuđe. To je korak naprijed da i ovaj parlament nije htio sebi prigrabiti moć, nego je moć ponudio građanima. Mala smo zemlja sa nedovoljno kvaliteta u mnogim oblastima u brojčanom iskazu, ali sa kvalitetom u pojedincima koje želimo pozvati, i ovo je poziv u ime čitavog Parlamenta da već sada se spremaju da budu učesnici na javnim oglasima u sve tri oblasti - u oblasti izbora člana Sudskog savjeta, u oblasti izbora sudija Ustavnog suda i naravno onoga što je i do sada bilo a to je državnog tužioca. Taj javni oglas će biti dovoljno otvoren da svako mora proći osnovnu provjeru javnosti, da je ličnost od autoriteta i znanja da može da doprinese pravdi u Crnoj Gori kao idealu za koji je ova mala država opstajala vjekovima unazad. Ta otvorenost, takođe, nije tipična, ali je omogućila da ostvarimo demokratski uticaj na sudsku vlast.

Moramo ovdje reći jer se to decenijama ponavlja kao ustaljena greška, sudska vlast nema demokratski legitimitet ako joj ga neko ne prenese. To im mora neko prenijeti, to im može prenijeti samo parlament izabran na direktnim izborima, parlament koji nosi legitimitet građana. Bez legitimiteta koji im mi prenesemo, oni nijesu vlast, oni su nešto drugo a vlast ne mogu biti. Moraju shvatiti da njihova nezavisnost je vezana za demokratsku odgovornost. To je bila prva poruka u posljednjem izvještaju Venecijanske komisije, uvedena je ravnopravno sa nezavisnošću i zahtjev za odgovornošću, i model koji smo zajedno iskreirali je upravo i dodatni zahtjev za odgovornošću prema

građanima Crne Gore kojima svi služimo. Mi svoj legitimitet provjeravamo svake četiri godine, oni su izabrani na stalne funkcije, na doživotne funkcije i njihova odgovornost mora biti primjerena njihovoj moći i njihovom pravu koje su prisegli. Zato će kroz Sudski savjet, gdje će biti četiri predstavnika te slobodne javnosti, usudio bih se reći, koje će Parlament najmanje tropetinskom, a nadam se i poželjno je dvotrećinskom većinom poslati u Sudski savjet. Nova pojava je da će na čelu Sudskog savjeta biti osoba koja nije dio strukture sudske vlasti, takođe izabrana dvotrećinskom većinom u samom tom savjetu, i naravno sudije Ustavnog suda. Svi će proći javni konkurs i svi će biti u ovom parlamentu sa visokom, kvalifikovanom većinom, bez predsedana takođe, izabrani za te funkcije. Zaključno sa državnim tužiocem koji prolazi isti sistem kvalifikovane većine.

Kvalifikovane većine su isti stepen prava, ali i odgovornosti za nas u Parlamentu. Ako primjenjujemo taj kriterijum prema sudskoj vlasti, primijenimo ga i prema nama. Rekli bi - plemstvo obavezuje, oni koji govore francuski bi to rekli u izvornoj formi, ja ga ne bih na ružnom crnogorskom interpretirao, ali je tačno, i nas obavezuje moć koju je Parlament prisegao, da kvalifikovanom većinom, a to znači velikom političkom moći odluči o tome. To nas obavezuje da budemo spremni za dogovaranje, da budemo spremni da kriterijum bude osnov našeg dogovaranja i da budemo spremni da tako pomognemo ono što želimo, a to je sudsku, tužilačku vlast, da se suoči sa izazovima koji stoje pred nama na putu evropskih integracija. Ima važnije od toga, izazov je pred nama da budemo zrelo, stabilno i odgovorno društvo.

Spadam među one koji misle da ni do sada nije bilo prepreke da sudska vlast obavlja bolje svoj posao. Ovo su poboljšanja, ovo je garancija više, ovo je model više, ali ni do sada nije bilo prepreke da oni bolje obavljaju svoj posao. Javnost, a i mi imaćemo dovoljno oruđa da nagradimo uspjehe, a da tražimo više rezultata tamo gdje ih nema. Ne treba da ponovimo, da su stvari bile kako treba, ne bi to bila glavna i ključna poruka svakog progres riporta u Crnoj Gori i traženja prema nama. Poruka se šalje Crnoj Gori, ne samo jednoj vlasti, poruka se šalje Parlamentu, poruka se šalje Vladi, a glavno oruđe je ipak u sudskoj vlasti i želimo da vidimo rezultate novih moći i novih ovlašćenja koja su dobili kroz ovaj model.

Prilika je da zahvalim svima vama, i onima koji su direktno učestvovali prvo u Zakonodavnom i Ustavnom odboru, skoro dvije godine, i kolegama sa kojima sam dijelio posljednja aktivna četiri mjeseca, imali smo tri mjeseca pauzu zbog predsjedničkih izbora tako da smo skoro pazirali koliko smo radili, ali kao što vidite, efikasno radili, na spremnosti da u dobroj vjeri tražimo dobra rješenja. To je najvažnije što možemo i postaviti kao definiciju našeg rada. Bilo je dobre vjere, bilo je zajedničke vjere da treba Crnoj Gori da omogućimo i više, i bilo je rezultata kojima možemo vjerovati, a vjerujemo Venecijanskoj komisiji. Prilika je da se i njima zahvalim. S takvim partnerima ćemo nastaviti rad u procjeni ovoga što smo uradili, o efektima modela koji je jedinstven za Crnu Goru, u želji da rezultati koji će doći opravdaju našu vjeru u model.

Uz zahvalnost i Vladi koja je inicirala proces, a na sreću nam dala punu autonomiju da ga mi završimo i vodimo, zahvaljujem se svima na ovoj prilici da Ustav izmijenimo upravo u toj oblasti od I do XVI, u želji da će naša dobra volja pomoći da sudsko-tužilačka vlast bude efikasniji, a građani dobiju pravdu kao osnov sigurnog i stabilnog življenja. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Po dogovoru, prvi će ići naši predstavnici klubova od deset minuta, od manjeg ka većem, a onda ćemo u petominutnim raspravama čuti naše kolege, u želji gdje ima nekog posebnog interesa, da damo malo prostora za duže vremena. Znam neke kolege pravnike kojima obično tolerišemo, pa mogu vjerovati da ćemo i ovoga puta tolerisati. Mislim da nije bilo slučaja da nijesu prekoračili do sada, a da im to nije omogućeno.

Možemo li krenuti? Izvolite, kolega Mustafiću.

SULJO MUSTAFIĆ:

Poštovani predsjedniče, kolegice i kolege, uvaženi potpredsjedniče Vlade, uvaženi građani,

Danas su pred nama amandmani na Ustav, odnosno model ustavnih promjena koji već duže vrijeme zaokupljaju pažnju javnosti. Izmjene najvišeg pravnog akta same po sebi nose težinu i značaj utoliko veću jer je ovdje riječ o pravosuđu, u suštini jednom od stubova na kojima u svim demokratskim i uređenima sistemima počiva snaga države, u čijim temeljima stoji pravda pretočena u vladavinu prava i poštovanja zakona. Prema snazi pravosuđa mjeri se sposobnost države da se suočava sa izazovima koji su stalni i trajni koliko i sama država. Moć pravosudnog sistema jedina je brana devijacijama koje svako društvo proizvodi, posebno u tranziciji u kojima su korupcija i kriminal opšte mjesto društvene stvarnosti.

Crna Gora je država u tranziciji sa nasljeđem davne i bliske prošlosti, društvo različitosti, podijeljeno po različitim pitanjima istorije i tradicije, kulture i identiteta. Crna Gora je uprkos svim iskušenjima i društvo sačuvanog multientičkog sklada i stabilnosti, opredijeljena jasno za put evropskih i atlantskih integracija. Upravo su integracije naše države jedini put prevazilaženja podjela i smanjivanja razlika, mjera našeg sazrijevanja i u političkoj i u društvenoj ravni, sa vjerom da kroz pridruživanje Evropskoj uniji dobijamo svi i kao društvo i kao građani. Proces integracija koje doživljavamo kao dug put usvajanja evropskih vrijednosti dobijali su i do sada pokretačku snagu, zamajac, ali i smjernice iz ovog doma.

Upravo stoga svi trebamo biti svjesni značaja donošenja današnjih odluka, ustavnih promjena kojima se stvaraju preduslovi za otvaranje poglavlja 23 i 24, najtežih i najzahtjevnijih, jer su poštovanje temeljnih prava, sloboda i bezbjednost najteži ispiti koje će polagati institucije države Crne Gore. Ustavne promjene, odnosno usvajanje ovih amandmana važno je iz više razloga. Prvo što će usvajanjem ustavnih amandmana Crna Gora potvrditi svoj demokratski kapacitet i odlučnost da snažno nastavi sa aktivnostima na planu pridruživanja Evropskoj uniji. Takođe, to bi potvrdilo i odlučnost da se snažno nastavi sa reformama na planu vladavine prava. Drugo, možda i značajnije, jeste ono što ustavne promjene donose u samoj Crnoj Gori, u njenom pravosudnom sistemu. One su ključne za uspostavljanje nezavisnog, profesionalnog i odgovornog sudstva i tužilaštva, bez kojeg nema vladavine prava i ujedno znače smanjenje političkog uticaja na pravosuđe.

Činjenica da su predloženi amandmani dobili visok stepen podrške na Ustavnom odboru svjedoči o visokoj odgovornosti i zrelosti političkih subjekata, i vlasti, i opozicije, o spremnosti da se razgovara argumentovano i razložno, da se sporo i mukotrpno, ali sigurno prave ustupci i postižu kompromisi, ali u krajnjem ishodu da se nadzire rezultat koji bi trebao biti zajednička pobjeda i krupan iskorak u evropskim integracijama. Ne

smije zaboraviti ni stalni podstrek koji smo dobijali od naših evropskih partnera iz Brisela, od evropskih institucija i sa drugih adresa iz Evrope. Stalno smo ohrabrivani da se, pored svih prepreka na koje se nailazilo i zastoja u koje se upadalo, nastavi sa radom i približavanjem stavova oko detalja ustavnih promjena. Stalna pomoć eksperata Venecijanske komisije, čije su ključne preporuke ugrađene u rješenja koja se danas razmatraju, takođe su bili dobronamjerna podrška i istinska pomoć kojom se podstiče Crna Gora da osnaži svoje institucije i zakonsku praksu kako bi se djelotvornije borila protiv korupcije, kriminala i drugih devijacija.

U procesu integracija mi se želimo približiti standardima uređenih društava, zbog toga i izgrađujemo svoje institucije po uzoru na evropske. No, važnije od svega je ono što zbilja suštinski i realno ustavne promjene donose našem pravosudnom sistemu, sudstvu, tužilaštvu i Ustavnom sudu. Naime, ustavnim promjenama predlaže se da četiri člana Sudskog savjeta, vrhovni državni tužilac i sudije Ustavnog suda biraju se dvotrećinskom većinom svih poslanika u Skupštini Crne Gore. Ovi amandmani, a rješenja koja su ponuđena mogla bi obezbijediti ustavne mehanizme potrebne za sprovođenje neophodnih reformi i u pravosuđu i u smanjenju političkog uticaja na sudstvo. Mislimo da se ovakvim načinom izbora jača njihov legitimitet i utemeljenost i time se širi krug podrške izabranim kandidatima, čime je i njihova odgovornost veća prema onima koji su ih izabrali.

Ovim načinom izbora pruža se mogućnost da političke partije manjinskih naroda budu dio dogovora, čime se po prvi put ozbiljno računa i na njihovu podršku izabranim kandidatima. Postojanje otključavajućeg, odnosno deblokirajućeg mehanizma u drugom glasanju od tri petine svih poslanika, i to nakon mjesec dana, dobra su garancija da se ne zapadne u blokadu sistema, odnosno da neće doći do paralize ovih institucija ukoliko nema dogovora oko dvije trećine. Amandmanima na Ustav bliže se određuje i struktura Sudskog savjeta i proširuje njegova nadležnost kojom on bira i razrješava predsjednika Vrhovnog suda i predsjednika Sudskog savjeta. Veoma je važno i to što se ovim amandmanima propisuju nadležnosti državnog tužilaštva, trajanje funkcije i posebno način izbora državnog tužioca nakon saslušanja u nadležnom tijelu Skupštine, a potom u Skupštini. Isto tako, jasno je definisana i uloga Tužilačkog savjeta koji kroz svoj godišnji izvještaj odgovara Skupštini za svoj rad.

Ustavnim amandmanima jasno je propisan mandat sudija Ustavnog suda, kao i način izbora tog suda kojeg čine sudije koje predlaže predsjednik države i nadležno radno tijelo Skupštine nakon javnog konkursa. Ovo su važni detalji sadržaja ustavnih promjena kroz koje se teži pojačati nezavisnost pravosuđa, povećati njegova odgovornost i efikasnost, osnažiti njegovi kapaciteti i proširiti krug podrške kandidatima prilikom njihovog biranja. Jačanje kapaciteta znači posebno jačanje nezavisnosti nosilaca pravosudnih funkcija i svakako povećanje odgovornosti, a to je možda i ključna pretpostavka ukoliko se želi postići vidljiv napredak i mjerljiv rezultat u borbi protiv kriminala, korupcije i drugih devijacija.

Za kraj ovog izlaganja ostavio sam osvrt na Ustavni zakon kojim se propisuje sprovođenje ustavnih promjena, odnosno rokovi u kojima je potrebno uskladiti pojedine zakone, kao i rokove za izbor nosilaca pravosudnih funkcija. Ovom prilikom želim naglasiti možda i ključan razlog zbog kojeg ponuđena rješenja imaju punu podršku manjinskih partija. Usvojeni amandman koji su podnijele Bošnjačka stranka, Hrvatska građanska inicijativa i FORCA, a koji je prihvaćen na Ustavnom odboru i sastavni je dio

zakona, predviđa da se u svim zakonima koji se usklađuju sa ovim ustavnim promjenama donese odredba o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih nacionalnih zajednica u sudovima, tužilaštvu i u Ustavnom sudu. Time se konačno otvara put da se po principu afirmativne akcije srazmjerno zastupe pod jednakim uslovima i kadrovi iz redova manjinskih naroda za nosioce ovih važnih pravosudnih funkcija.

Mislimo da je to jako važno, prvo zbog vidljivog dosadašnjeg odsustva Bošnjaka, Albanaca, Hrvata iz ovih institucija, kao i zbog povratka povjerenja u ove grane vlasti. Sjetimo se samo, a to je bilo koliko juče kao tema, kako je postupanje tužilaštva i sudstva bilo u slučajevima ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti, kada su u pitanju manjinski narodi. Činjenica da u Crnoj Gori nema pravosnažnih presuda, odnosno ima samo onih koji su poniženje pravde i žrtava ovih zločina prema njima ispada da se ti zločini nijesu ni desili. Sve to govori o tome da je povjerenje manjinskih naroda u ove institucije značajno poljuljano u prethodnom periodu. Ukoliko želimo povratak tog povjerenja, moraju se u nekim novim postupcima na pravičan način okončati ti slučajevi.

S druge strane ne mogu imati povjerenje u pravosudne institucije ni Bošnjaci ni Albanci ni Hrvati, kao ni drugi narodi, ako u njima nijesu zastupljeni njihovi stručni i kompetentni nosioci pravosudnih funkcija ili ako služe samo kao dekor u zanemarljivom ili simboličnom broju. Ovim rješenjem Ustavnog zakona krči se put da se stanje popravlja, da se na ustavnim temeljima zida novo povjerenje. Put do pravednijeg društva u Crnoj Gori mora biti obilježen i demokratijom, ali i povjerenjem, uvažavanjem, ali i ravnopravnošću građana, a prevashodno poštovanjem zakona i jačanjem institucija kojima se ti zakoni sprovode. Podrška ustavnim promjenama krupan je korak u tom pravcu, potreban Crnoj Gori, njeno učvršćivanje na putu integracija i što je važnije doprinos njenoj unutrašnjoj stabilnosti koja je potrebna svima koji žele njen dalji demokratski razvoj. Bošnjačka stranka će i kroz podršku ustavnim promjenama i na svaki drugi način biti dio tih pozitivnih reformskih i demokratskih procesa. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću. Na redu je kolega Genci Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Poštovane dame i gospodo, poštovane kolege i kolegice, poslanici i poslanice, Ja se u obraćanju ispred političke partije FORCA, a posebno kao pripadnik koalicije manjinskih naroda i zajednica u Crnoj Gori, moram se osvrnuti i na 2007.godinu. 2007.godine u ovom domu je usvojen ovaj aktuelni ustav nezavisne države Crne Gore i tom prilikom moram reći, istaći da pripadnici albanskih političkih partija koje su bile sastavni dio tog Parlamenta nijesu glasale za taj ustav. Legitimitet koji ćemo ja kao predstavnik FORCE, dati ovom Ustavu, u stvari ustavnim promjenama zasniva se na tome na želji da kvalitetno učestvujemo u razvijanju demokratije u Crnoj Gori. Ja stalno ponavljam da je demokratija u Crnoj Gori mlada i ako naše stanovništvo, narod koji mi predstavljamo sa nestrpljenjem očekuje pozitivne promjene, ipak smatram da desetak godina nije dovoljan period da mi sakupimo mudrosti, znanja iskustva koje imaju razvijene demokratije, države u čije društvo mi želimo da uđemo. To je društvo, koje smo mi prepoznali kao Evropska unija, za nas manjinske narode, to je društvo i Sjeverno-atlantskog saveza. Želimo prihvatiti te njihove standarde, želimo na najbolji način urediti društvene odnose i na taj način mi želimo iskoračiti iz jednog društva gdje

je bilo dosta nepravdi, iz društva gdje je politika bila sveprisutna u svim sferama društvenog života i ovim ustavnim amandmanima po meni daje se nova šansa, sudstvo i tužilaštvu da uzmu nove nezavisnije pozicije.

Moram istaći da je jučerašnje glasanje u ovom domu, sigurno znak toga. Svi mi predstavnici koji nijesmo glasali za Sudski savjet, za tužilački, za izvještaje. Svjesni smo da je rad u tim institucijama nedovoljno kvalitetan, da oni nijesu napravili značajne pomake i da nijesu uzaludna ili slučajna traženja od Evropske komisije, evropske zajednice, da mi te institucije učinimo nezavisnim, ali se, ipak, ovdje slažem da mi kao narodni poslanici koji direktno crpimo mandat iz volje naroda, mi koji izlazimo na glasanje, posebno iz manjinskih naroda, koji imamo princip afirmativne akcije, imamo odgovornost za te dobijene glasove, imamo odgovornost za naša djela.

Ponavljam, da ni o kom slučaju ni učešće ni potvrda prihvatanje ovih amandmana ne znači da smo zadovoljni sa pozicijom koja je u sadašnjim okolnostima za albanski narod u Crnoj Gori, ali što to znači, znači postojanje volje za unapređenje tog položaja i za kvalitetnije rješavanje problema u budućem periodu. Ja moram istaći da ne bih želio da nam se ponovi situacija kada smo, ono što je gospodin Mustafić istakao, usvajanjem ustavnog zakona o primjeni Ustava, više puta prolongirali njegovu primjenu u prošlom mandatu. Tri ili četiri puta smo mi rokove produžavali iz razloga što ti rokovi i ako su bili decidni, jasni nije postojala politička volja da se određeni zakoni promijene u datom vremenu. Stoga ja apelujem na sve nas koje podržimo ove ustavne izmjene, amandmane, da svjesni toga moramo ovakav doprinos da koncezualnije usvojimo ustavne amandmane, damo ih za primjenu tih novih zakona, kojima ćemo, nadam se postići i to da su manjinske zajednice tačnije, decidnije omogućeno da uzmu učešća i u sudskom i u tužilaštvu, a konačno i u Ustavnom sudu. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolegi Nimanbegu.

Kolega Andrija Popović.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore i crnogorske dijaspore, poštovani potpredsjedniče Vlade,

Liberalna partija vjeruje da će se danas otkloniti još jedna prepreka na putu ka Evropskoj uniji, odnosno da će se usvojiti 16 amandmana na Ustav Crne Gore, a potom i Ustavni zakon za sprovođenje amandmana. I ako Liberalna partija nije učestvovala u njihovom kreiranju, amandmani su nam prihvatljivi, a poodavno se zalažemo da se vrhovni državni tužilac, amandman 4 bira u prvom krugu dvotrećinskom većinom u Parlamentu, a kao deblokirajući mehanizam da bude tropetinska većina, odnosno 60% poslanika.

Ponavljam, ono što sam rekao više puta, dalja sudbina naše države će u mnogome zavisiti od izbora vrhovnog državnog tužioca i ako ta osoba bude stručna, hrabra, čestita i politički neutralna imamo šansu u suprotnom ne. Možda ne u toj mjeri, ali će slično biti i sa izborom sudija Ustavnog suda, zbog toga smo i uputili prijedlog za izmjenu pojedinih rješenja iz prijedloga amandmana na Ustav, koji se tiče izbora predsjednika i sudija Ustavnog suda. Da li će poslovnički biti razmatrani, nijesam siguran i onako neće biti prihvaćeni. Dakle, taj prijedlog, glasi i ovako je samo jedan za

izmjenu pojedinih rješenja iz prijedloga amandmana u prijedlogu amandmana 16 poslije stava 7 dodaje se stav 8 koji glasi."predsjednik i sudija Ustavnog suda ne može biti osoba koja je u posljednjih 10 godina obavljala bilo kakvu partijsku funkciju".
 Obrazloženje: ovim se sprečava mogućnost izbora predsjednika sudija Ustavnog suda, osoba koje su do skoro obavljale partijske funkcije i na ove veoma odgovorne funkcije mogu biti izabrane samo politički neutralne osobe. Kao što nam je poznato dio sudija Ustavnog suda do sada su bili partijski kadrovi, koji nikada ne mogu uliti povjerenje građanima, odnosno građankama Crne Gore, a na žalost ista se praksa nastavlja sa izborom članova Državne izborne komisije.

Mislim da, nijesam siguran, dakle, ponavljam da li će ovaj amandman biti, iako su ga poslanici dobili. Mislim da je Liberalnoj partiji i Pozitivnoj Crnoj Gori potpuno besmisleno slanje amandmana u skupštinsku proceduru i gubitak ogromne energije, jer ništa od toga ne prolazi, ovdje važi sistem mi vama - vi nama, uglavnom neprincipijelno opozicija - vlast.

Na kraju, Liberalna partija će sa zadovoljstvom podržati prijedlog 16 amandmana na Ustav Crne Gore, kao i Prijedlog ustavnog zakona za sprovođenje tih 16 amandmana.

Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Popoviću.

Na redu je, u ime Kluba poslanika Pozitivne Crne Gore koleginica Jasavić.

Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

Prije nego što budem diskutovala oko Ustava i ustavnih amandmana, ja bih samo kratko da potenciram jedno pitanje vezano za diskusiju gospodina Mustafića, vezano za Ustavni zakon. Ono što jeste dogovor na Ustavnom odboru jeste da se na osnovu vašeg amandmana propiše odredba o pripadnosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u sudovima, državnom tužilaštvu i Ustavnom sudu. Ja vam, gospodine Mustafiću, zahvaljujem na tom amandmanu i s obzirom da nijeste prisustvovali sjednici Ustavnog odbora da branite svoj amandman, bila je tu koleginica Ljerka, želim da obavijestim vas i crnogorsku javnost da sam ja u vašem odsustvu argumentovala zašto je vaš amandman potreban da uđe u Ustavni zakon i nakon argumentacije, tu smo sučeljavali mišljenja, kolege iz Demokratske partije socijalista su bili mišljenja da je nepotrebno da to ide jer već postoji ustavna odredba. Za vašu informaciju, smatrala sam da od viška glava ne boli i upoznala sam kolege da nije bilo primjene te odredbe, tako da je nakon te argumentacije i jedne korektno rasprave na tu temu prihvaćen, koleginica Ljerka se uključila vrlo konkretno u tu diskusiju, prihvaćeno je da to uđe u Ustavni zakon. Ja ovom prilikom želim da se zahvalim kolegama iz Demokratske partije socijalista, kolegama iz Socijaldemokratske partije što su podržali vaš amandman a moju argumentaciju, jer mi se čini da to nije imao ko da argumentuje, ne znam kako bi prošlo.

Želim da se posebno zahvalim mojim uvažanim kolegama gospodinu Lekiću, gospodinu Mandiću, gospodinu Medojeviću, gospodinu Kaluđeroviću što se nisu protivili tom predlogu i pokazali su razumijevanje za njegovu osnovanost i opravdanost, što to pokazuje da svi znamo gdje je problematika kada su nacionalne manjine u pitanju i da ćete to rješavati mnogo bolje u predstojećem periodu.

Još jednom vam hvala, gospodine Mustafiću.

Mnogi parlamentarci su bivali i odlazili, ali svi nisu imali priliku da učestvuju u donošenju Ustava. Ustav kao najjači pravni akt po svojoj pravnoj prirodi ograničava samovolju moćnih pojedinaca i obezbjeđuje prava ostalim građanima. Zbog svega toga i zbog snage Ustava kojim se utemeljuju slobode i prava građana, koji se ostvaruju i štite nadležnim, nepristrasnim sudovima, danas je ovaj dan za mene kao pravnik poseban. Kada se građani bave zaštitom svojih prava uz aksiom "Usudujemo se braniti naša prava", pozivaju se na Ustav. Ovaj dan je za mene poseban zato što je upravo u procesu mijenjanje ustavnih odredaba koje se odnose na rad sudova i tužilaštva. Važeći Ustav je, nažalost, zahvaljujući onima koji su ga pravili 2007. i 2006. godine pretjerano nagomilao ovlašćenja u funkciji predsjednika Vrhovnog suda koji je po važećem Ustavu predsjedavao Sudskim savjetom, bio predsjednik Vrhovnog suda i predsjedavajući u Komisiji za imenovanje sudija. Na taj način je u rukama jedne osobe skoncentrisana moć i stvoreno trojstvo koje je bilo sve samo ne sveto.

Zašto? Zato što su pojedinci uzeli nepravo pretjeranu moć i to je rezultiralo demonstracijom moći, da predsjednica Vrhovnog suda, koju ste vi, gospodine Krivokapiću, predložili za predsjednicu Vrhovnog suda zajedno sa predsjednikom Vujanovićem i predsjednikom Đukanovićem, dozvoli sebi da zabrani poslanicima da komentarišu pravosnažne sudske odluke koje su završene i u redovnom i vanrednom pravnom postupku. To se samo moglo desiti u Crnoj Gori. Da je pitala vas, gospodine Markoviću, gospođa Medenica, da je vas pitala i konsultovala, sigurno to ne bi uradila, ali ovog puta vas nije konsultovala, pa je napravila veliku grešku. Vi biste sasvim sigurno, da vas je konsultovala, rekli da to ne treba da radi s obzirom na vaš demokratski kapacitet i intelektualne sposobnosti i kvalitete koje pojedujete. Ali vas nije pitala. Žao mi je, ovaj put vas nije pitala, u ovoj prilici kada je dala tu izjavu, ograđujem se.

Slična situacija je i sa tužilaštvom. Loš rad sudova, odnosno zavisno i pristrasno sudstvo je omogućilo zloupotrebu državnih resursa u partijske svrhe i nagomilavanje problema u izbornom procesu - prodaja ličnih karata, glasanje u tuđe ime i tako dalje. Probleme koje smo stvorili ustavom iz 2007. godine, kada smo na ovaj način predlagali predsjednicu Vrhovnog suda i tužioce, sada rješavamo uz pomoć zvaničnika Evropske unije. U ovom političkom trenutku imamo trojstvo u građanskom smislu i stoga moramo biti svi svjesni, a to je da moramo izmijeniti Ustav, to je da moramo raščistiti aferu "snimak" u parlamentarnoj istrazi, kroz političku dimenziju i kroz pravnu dimenziju, kroz rad tužilaštva, kroz efikasnu, djelotvorno sprovedenu tužilačku istragu i pokretanje krivičnih postupaka i utvrđivanje krivičnih odgovornosti pred nadležnim sudovima, vezano za tu aferu.

Treća stvar jeste izgradnja povjerenja u izborni proces. Mi smo zahvaljujući lošim ustavnim odredbama iz 2007. godine stvorili zavisno i pristrasno sudstvo i tužilaštvo i onda smo nagomilali sebi toliko problema da ne možemo demokratski da smijenimo vlast u Crnoj Gori, jer upravo tu vlast održava zavisno tužilaštvo i zavisno sudstvo. Kada

su ustavne promjene u pitanju, Pozitivna Crna Gora pozdravlja ovaj proces. To je prvi dio obaveza koji imamo pred naših evropskim putem, posebno zato što smo mi tražili da se vrhovni državni tužilac bira sa 2/3 a kasnije sa 3/5. To je dobro što ste prihvatili, jer borba protiv organizovanog kriminala i kurupcije jeste ono što je najzahtjevnije i mjere i rezultati koji se očekuju nakon otvaranja poglavlja 23 i 24 jeste ono što će omogućiti da dođe do raslojavanja u vladajućoj koaliciji i to će dovesti do demokratske smjene vlasti, tako da su ustavne promjene apriori potreba i građana prije svega. Potreba građana Crne Gore i opozicije.

Što se tiče sudija Ustavnog suda to je takođe rješenje. Zašto? Zato što je predsjednik dosadašnji predlagao i predsjednika i sve sudije Ustavnog suda pa smo imali jednu nevjerovatnu situaciju da predsjednik Ustavnog suda ide na kanabe kod predsjednika države kada treba da odlučuje o njegovom pravu da se treći put kandiduje. Imali smo jednu odluku koja je bila krajnje zabrinjavajuća i poražavajuća za demokratiju u Crnoj Gori i imali smo bukvalno sastanak prije donošenja odluke predsjednika Ustavnog suda koga je predložio predsjednik države i normalno da imamo danas nelegitimnog predsjednika Crne Gore.

Dalje, ono što je važno, važno je da pet sudija Ustavnog suda sada predlaže nadležno radno tijelo Skupštine, a ne predsjednik. Ostavljena mu je mogućnost da dva kandidata može da izabere, pa i njemu treba nešto ostaviti zaista, ali mu ne treba dati moć da upravlja našim sudbinama. Vidjeli smo dok je odlučivao o našim sudbinama u širem smislu i u užem gdje nas je to vodilo.

Što se tiče predsjednika Sudskog savjeta to je takođe dobro rješenje, jer se predsjednik Sudskog savjeta bira iz redova uglednih pravnikar koje mi ovdje biramo na osnovu javnog konkursa iz reda uglednih pravnikar i to je takođe dobro rješenje koje pozdravljamo. Takođe, pozdravljamo rješenje koje se vezuje za takozvani zlatni glas predsjednika Sudskog savjeta koji se bira sa dvije trećine u Sudskom savjetu, jer predsjednik Sudskog savjeta će zaista imati jednu važnu ulogu i mnogo je bitno, pozivam kolege da kada budemo birali četiri ugledna pravnikar, da vodimo računa da to budu ljudi od integriteta i od znanja. Što se tiče predsjednika Vrhovnog suda, evo završavam. To je vrlo interesantno pitanje, mi predlažemo da predsjednika Vrhovnog suda bira i razrješava predlog Sudskog savjeta uz prethodno mišljenje, opšte sjednice Vrhovnog suda, nakon postupka javnog oglašavanja. Ono što je zvanični predlog jeste da predsjednika Vrhovnog suda bira i razrješava Sudski savjet dvotrećinskom većinom na predlog opšte sjednice Vrhovnog suda. E, sad ja pitam vas uvažene kolege poslanici i vas građani da razmislimo o ovome, šta ako imamo hipotetičku situaciju da je gospođa Medenica fascinirala sjednicu opštu Vrhovnog suda. Nije fascinirala gospođa Medenica ovaj Parlament. A zašto to zaključujem? Zato što nije prošao Izvještaj o radu Sudskog savjeta, to nemeće zaključak da ovaj dom nije fasciniran sa gospođom Medenicom, ne lično nego sa funkcijom koju on obavlja kao predsjednica Vrhovnog suda, jer da jeste vjerovatno bi ovaj izvještaj prošao. Šta ako pošto ne znamo, da li je gospođa Medenica, fascinirala opštu sjednicu Vrhovnog suda, ako jeste onda imate vrlo nezavidnu situaciju. Jer u ovom ovdje predlogu stoji da se predsjednik Vrhovnog suda bira i razrješava od strane Sudskog savjeta, dvotrećinskom većinom na predlog opšte sjednice Vrhovnog suda. Moja diskusija, uvaženi gospodine Krivokapiću, bila je da taj postupak moramo da učinimo transparentnim. Moramo postupke o izboru vrhovnih čelnikar pravosudnih, tužilačkih funkcijar izvući iz zatvorenih prostorijar. Ne može o tome da odlučuje par

moćnih pojedinaca koji nas evo vode u ekonomski ambis, a čim smo u ekonomski ambis džaba smo se borili 2006.godine, gospodine Krivokapiću. Sve je to dovedeno pod znak pitanja. Jer, bukvalno ako nemate ekonomsku nezavisnost, vi politički nestajete. Dajte, molim vas, da izaberemo ljude u Vrhovnom tužilaštvu i u Vrhovnom sudu na kvalitetan način jer to će očuvati našu samostalnost. Jer će to dovesti, to će Crnu Goru dovesti u mnogo bolje ekonomske prilike. Neće strani investitori uložiti novac u ovu zemlju niti domaći investitori sve dok imate sjednicu Vrhovnog suda u liku gospođe Medenice jer oni znaju da ona štiti interese vrha Demokratske partije socijalista. I to je ono što mi ne prihvatamo, a tražimo transparentne procedure, tražimo da predsjednika Vrhovnog suda bira, izvinite zbog prekoračenja, pretjerala sam, da predsjednika Vrhovnog suda bira i razrješava Skupština na predlog Sudskog savjeta uz prethodno mišljenje opšte sjednice Vrhovnog suda nakon postupka javnog oglašavanja, učinimo postupak transparentnim. Ono što mi hoćemo, hoćemo da imamo autoritativne ličnosti u sudovima i tužilaštvima. Nećemo autoritativno, nećemo autoritarstvo. To ne treba crnogorskoj demokratiji, to ne treba crnogorskim građanima, to ne treba nikome. Hoćemo transparentne procedure, hoćemo kvalitetne kadrove, hoćemo one koji su u stanju da vode ovu zemlju naprijed, a ne da ispunjavaju želje političkih moćnih uticajnih ljudi u vladajućoj koaliciji.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam, malo je prekoračenja, naravno, ali kolegunica je puno radila na Ustavu i znamo da će neka od tih pitanja riješiti zakonom, kao što smo se dogovorili, oko načina izbora na opštoj sjednici da to bude takođe transparentno, konkursno, da bi oni došli do tog predloga kroz javnu proceduru, kako ćemo mi dolaziti do naših predloga, tamo će smo mi Ustavom ovlašćeni.

Kolegunica Dragičević je htjela proceduralno, jer u ovoj fazi nema komentara.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče Skupštine.

Na trinaestoj sjednici Ustavnog odbora kad se pretresao Ustav prisutni su bili i mediji, gospodin Mustafić i ja osobno na Ustavnom odboru, smo rekli naš stav što se tiče afirmativne akcije za zapošljavanje u sudstvu. Kako je bilo rečeno da će to biti ugrađeno u zakon, kad smo dobili zakon, nije bilo, ja sam imala jedan dopis, gospodin Mustafić je imao amandman i mi smo to tačno obrazložili i onda kad ste Vi gospodine predsjedniče koji ste i predsjednik Ustavnog odbora, kada ste rekli za moj dopis, poslije amandman rekli ste tačno ovo je bilo rečeno, ali mi smo završili. Tako da su sva obrazloženja bila već unaprijed dogovorena.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Na redu je u ime Kluba poslanika Socijaldemokratske partije predsjednik toga kluba Borislav Banović. Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovane kolege poslanici, poštovani potpredsjedniče Vlade,

Činjenica je da su ustavne promjene veoma važno unutrašnje pitanje i u ovom trenutku ključni uslov za nastavak procesa prisutnih pregovora sa Evropskom unijom u najosjetljivijim poglavljima koja se tiču vladavine prava 23 i 24. Danas je rok kad bi taj posao morali završiti i na taj način nastaviti dobar ritam na našem evropskom putu. Zato je ovo prilika da svi zajedno pokažemo potreban nivo političke zrelosti i odgovornosti i sa što je moguće većom saglasnošću usvajajući ustavne promjene donesemo odluku od državnog interesa.

Želio bih da pohvalim rad Ustavnog odbora, naravno i na čelu sa predsjedavajućim koji je praktično sa samo tri mjeseca efektivnog rada došao do teksta koji je dobio veliku podršku na samom Odboru, veliku podršku, potrebnu podršku i koji je kao takav prihvaćen, kako od partije parlamentarne većine, tako i od same opozicije sem predstavnika Demokratskog fronta. Važno je istaći takođe da je tekst Predloga amandmana na Ustav proizvod konstruktivnog pristupa o ovom pitanju od strane svih aktera i iz redova vlasti i iz opozicije.

Posebno mi je drago, što je opozicija pokazala visoki stepen zrelosti i političke odgovornosti i što se u ovom procesu bavila isključivo pitanjima koja su tretirana ovim amandmanima dajući značajan doprinos i kroz brojna rješenja koja je predlagala, a koja su našla svoje mjesto u konačnom predlogu.

Treba istaći i hajde da ne kažem priznati da se koncept ovih amandmana više naslanja na rješenja koja je predlagala opozicija, a to se prije svega, odnosi na odredbe koje se odnose na izbor čelnih ljudi u pravosuđu. Mislim, na koncept kvalifikovanih dvotrećinskih većina, sa tropetinskom većinom kao mehanizmom za deblokadu u drugom glasanju za izbor Vrhovnog državnog tužioca sudija Ustavnog suda i četiri člana Sudskog savjeta, a utvrđena je i kvalifikovana dvotrećinska većina za izbor predsjednika Vrhovnog suda u Sudskom savjetu. Predložena rješenja su u skladu sa stavovima Venecijanske komisije, koja je ona iskazala kroz svoja mišljenja iz juna 2011.godine, iz decembra 2012.godine i dodatnog mišljenja iz juna ove godine. Ova rješenja podrazumijevaju da je podrška opozicionih poslanika neophodna za izbor čelnih ljudi i pravosuđa i da ubuduće neće biti mjesta prigovora da su ova personalna rješenja stvar samo volje vladajuće koalicije, već ona moraju biti stvar šireg konsenzusa. Ovo vidim kao veoma važnu činjenicu, jer ćemo ubuduće svi zajedno dijeliti odgovornost, nadam se kroz konstruktivne dogovore, za izbor ovako važnih pozicija za kvalitetan rad ukupnog pravosudnog sistema. Vjerujem da ćemo današnjim usvajanjem amandmana na Ustav, svima onima koji su u dosadašnjem modelu vidjeli glavne probleme za nedovoljne rezultate u ovoj oblasti izbiti iz ruku i posljednji argument za nedovoljnu efikasnost. Istina, plaše me i neke nedavne izjave u tom smislu i nerazumijevanja, a čini mi se i dijelom i danas iz poslaničkih redova, da je model izbora dominantan u smislu zavisnosti ili nezavisnosti rada sudija. Ja nikako sa tim ne mogu, to sam rekao i govorio ranije kad smo ovdje razgovarali o ovim temama, da se pomirim, možda je to stvarno tako. Ja sa tim ne mogu da se pomirim, da zavisi da li je neki sudija savjestan sudija, da li je stručno i profesionalno donio odluku od toga da li je biran sa 41 ili 47 glasova ili 57 sa time ne mogu zaista da se pomirim i sa opravdanjima tog tipa. Ja sam loš sudija, zato što su me izabrali sa 41, a ne sa 51, to je nedopustivo da se tako

razgovara. Dakle, ako su sudije dobre, ako su nezavisne nije važno ko ih je i sa kojom većinom birao. Važno je da oni imaju svoju savjest i svoju odgovornost i svoje znanje, da donose prave presude i tu bi zajednički da im otklonimo i njima i bilo kom drugom taj argument iz ruka, da se time ne pravdaju, da li ih je birala ova ili ona većina, ne treba da utiče na to kako će oni da rade svoj posao. I ne smije da utiče na to kako će da obavljaju svoj posao.

Naravno, vjerujem da ćemo se svi složiti da ni dosadašnji model nije bio prepreka za bolje rezultate u pravosuđu, već da razloge za takvo stanje treba tražiti negdje drugo. Kao poseban kvalitet predloženih rješenja vidim u obavezi raspisivanja javnih poziva za sva ključna mjesta u pravosudnom sistemu, kao i svojevrсна saslušanja u nadležnom Ustavnom odboru koji će voditi glavnu riječ u postupku izbora ovih personalnih rješenja. Javni poziv i koncept većine koji smo usvojili vjerujem biti posebno ohrabrenje za najkvalitetnije kadrove da se prijave za svako od ovako značajnih mjesta, čime ćemo profesionalizam i objektivnost ovih institucija podići na viši nivo i što je posebno važno, podići ćemo nivo povjerenja ove institucije budući da će one počivati na snažnijem legitimitetu.

Očekujem da će u Skupštini biti dovoljno i zrelosti i odgovornosti da ova rješenja koja su objektivno značajan korak naprijed u dijelu jačanja nezavisnosti pravosuđa, dobiju neophodnu 2/3 većinu, pa čak i veću podršku.

Ponavljam, tim prije što su ova rješenja bazirana na preporukama relevantnijih međunarodnih organizacija i što postoji snažno očekivanje i unutrašnja javnost naših evropskih partnera da ovaj posao danas uspješno okončamo i u interesu svih. I opet ponavljam, ako bismo mi mjerili čiji je koncept više ispoštovan u tekstu predloga, sigurno da bismo lako zaključili da je on više baziran na nekim ključnim predlozima opozicije koji su na kraju uvaženi i od strane parlamentarne većine. Moram jednu ličnu digresiju, posebno što je tu i moj vrlo, vrlo uvaženi kolega iz Demokratskog fronta sa kojim sam razgovarao o ovim temama kad smo donosili zaključke povodom formiranja radnih grupa, povodom ostalih aktivnosti u Skupštini, da mi je zaista krivo na neki način što i poslanici Demokratskog fronta nijesu kroz i odlučivanje u Ustavnom odboru, a nadam se da će to ispraviti, još uvijek se nadam da će ispraviti danas, jer je jedan od dogovora koji smo pravili, a ne znam u čemu je prekršen od strane, dozvolite kolega, jedan od dogovora je bio da se i poštuju mišljenja Venecijanske komisije. I Vi ste dragi kolega koji se sad šalite sa time, bili jedan od tih koji je u tom dogovoru učestvovao. Dakle, a ukoliko se ispoštuju, da ćemo paketom dogovora o formiranju radne grupe, izmjena izborne procedure i ostalih izmjena koje su sve u toku, koje se sve rade, jedan od tih elemenata će biti i da ćete Vi podržati stavove Venecijanske komisije, to jest, da ćemo zajedno glasati za izmjene amandmana, za izmjene Ustava koje su oslonjene na pozicijama Ustavne, Venecijanske komisije. Vrlo mi je drago što sam evo, lično iskusio u tom smislu. Stekao sam ga sad drugi put, nećete imati prilike što se mene tiče dogovor te vrste da postizete. Što bi rekao naš vladika "Jednom se spuštate niz vaše uže" u tom smislu.

Dakle, ovdje se radi između ostalog i o povjerenju. O povjerenju za buduće situacije, pa i za buduće izbore, 2/3 izbore ovih sudija i članova Savjeta. I u tom smislu je vrlo važno i način na koji smo radili u pripremi tog povjerenja.

Kao dodatan razlog i rekao bih, dodatan kvalitet cijelog ovog paketa ustavnih amandmana navodim rješenje iz Ustavnog zakona koja sadrži kratke rokove za

usklađivanje potrebnih zakona što omogućava i veoma brzu proceduru personalnih rješenja čiji se izbor predviđa ovim izmjenama. Ovim se iskazuje spremnost da se odredbama amandmana u punom kapacitetu oporcionalizuju što je moguće prije. Danas smo dobili i vidjeli amandmane od jednog broja poslanika koji smatraju da su ovi rokovi prekratki i moguće da su oni kratki, ali se ne slažem da su kratki u tom smislu kako amandman predlaže da ih produžimo na godinu dana. Mislim da bi sasvim neki razuman rok od nekoliko nedjelja dodatnih, ukoliko to ne možemo obaviti u septembru da se to najkasnije do početka oktobra i prve polovine oktobra završi. Mislim da nijesu od tolikog obima i od tolike kompleksnosti te izmjene pratećih zakonskih normi da ih ne možemo obaviti u tako kratkom roku i ispoštovati ovaj dogovor, ponavljam, do kraja. Dakle, ponavljam još jednom, što se nas tiče mi ćemo dogovor ispoštovati do kraja pa makar ko, i makar u kolikoj mjeri dogovore koje smo u ovoj Skupštini pravili predhodnih mjeseci, ne poštovali. Zato što je, poštovati dogovore je vrlo važna stvar i u politici i drugo, zato što je poštovanje dogovora u ovom smislu dakle, usvajanje ustavnih promjena vrlo važno za Crnu Goru, vrlo važno za društveni život, za politički život i za da tako kažem, pravosudni život Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Banoviću.

U ime Kluba poslanika Socijalističke narodne partije, još jedan član Ustavnog odbora, kolega Kaluđerović.

Lično mu se zahvaljujem na radu i njemu i kolegici Jasavić, jer se uz kolegu Mustafića, to je ta trojka koja je do sada se javila za riječ.

Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine potpredsjedniče Vlade.

Da počnem raspravu podsjećanjem, da je vrijeme resurs koji je nenadoknadiv. Mi smo se u postupku ustavnih promjena koje traju već dva mjeseca, preksjutra će i još dvije godine, preksjutra će puna dva mjeseca, prema vremenu kao resursu odnosili čini mi se mnogo neodgovorno. Odmah da kažem, iako raspravljamo o tekstu Predloga amandmana ne mogu da a da na dovoljno dramatičan način, ponavljam u ime SNP-a, dramatičan način neupozorim na činjenicu sa kojom smo suočeni neposredno pred početak rasprave, kada nam je na klupe stigao amandman DPS-a na tekst predloga Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava.

Dakle, traži se tim amandmanom da se rok za usklađivanje zakona sa amandmanima ako budu usvojeni sa 45 dana pomjeri na godinu dana. Da bi poštovana javnost mogla da prati šta to praktično znači, samo da podsjetim. Juče je u ovom domu i pao Godišnji izvještaj o radu Tužilačkog Savjeta, i Godišnji izvještaj o radu Sudskog Savjeta. U Tužilaštvu imamo VD stanje kada je u pitanju Vrhovni državni tužilac. U Sudskom Savjetu u sudstvu imamo situaciju da nam je predsjednik Vrhovnog suda, ajde da kažem, bez ograničenja trajanja mandata. Isteklo je i četiri i pet godina kada je krajnji rok do kada je mogla obavljati funkciju predsjednika Vrhovnog suda. Juče je to u raspravi nijesam rekao, danas o ne mogu preskočiti.

A šta znači ovaj rok, kolege iz DPS-a, od godinu dana za usklađivanje četiri zakona? Zakona o sudovima, Zakona o Sudskom Savjetu, Zakona o Tužilačkom Savjetu, Zakona o Ustavnom sudu. To znači da tek nakon isteka godinu dana i nakon još nekih nekoliko mjeseci može početi kadrovski postupak za izbor predsjednika Vrhovnog suda, Vrhovnog državnog tužioca, člana Sudskog savjeta, člana Tužilačkog Savjeta u skladu sa Ustavnim amandmanima koji će eventualno danas biti usvojeni. Zar je situacija u pravosuđu u Tužilaštvu u Ustavnom sudu takva, da nam godinu dana ne predstavlja ništa? Zar je problem ovom društvu koje ima zaista velike probleme koje vjerujem da niko neće osporiti, jer nam na to ukazuju i ljudi koji nepristrasno gledaju na naše društvene probleme da imamo velikih poteškoća u izgradnji Crne Gore kao države vladavine prava, pa sledstveno tome i u poštovanju prava i u djelotvornoj borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala? Da za ova četiri zakona koji, da bi se uskladili sa Ustavnim amandmanima treba, evo, usuđujem se kao pravnik reći, treba da se napiše po desetak članova. Jedna radna grupa, ubijeđen sam za nedjelju dana da to može lagano da završi. Zbog čega vam treba godinu dana? Hoćete li da odložite neophodne promjene u oblasti pravosuđa još najmanje godinu dana i koji mjesec duže.

Molim vas i pozivam u ime Socijalističke narodne partije Crne Gore, okanite se toga, nemojte to da činite. Mi smo čini mi se, predsjedniče Parlamenta i predsjedniče Ustavnog odbora, korektno i konzesusom usaglasili ove rokove, pritom podijelili razmišljanja da su oni izuzetno značajni. Procijenio sam da u odnosu na ovo pitanje, dakle, pitanje rokova potrošim polovinu vremena koje mi je na raspolaganju na uštrp onog što treba da kažemo u vezi sa tekstom promjena.

Takođe ću da podsjetim potkrepljujuću ocjenu da za nas vrijeme nažalost nije resurs koji je nenadoknadiv, a on jeste nenadoknadiv, da smo još tačno prije dvije godine, tada Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo, utvrdio Tekst nacrtu amandmana, da smo 28. septembra 2011. u ovom domu usvojili Nacrt amandmana, da smo u oktobru 2011. imali, obavili jednomjesečnu raspravu i da su bile stvorene pretpostavke da je bilo političkog senzibiliteta da do kraja 2011. godine imamo amandmanske promjene na Ustav Crne Gore. Nažalost, tek evo, dvije godine i dva mjeseca kasnije smo u prilici da razgovaramo i evo, reći ću slobodno, ako se zato steknu pretpostavke i ako bude dio senzibiliteta da se odustane od ovakvih stvari, da se prihvate naša rješenja za poboljšanje teksta, da usvojimo tekst amandmana. Da afirmišem najkraće ključne kvalitete u tekstu predloga amandmana koji su pred vama. Rekao sam na sjednici Ustavnog odbora 10-og kada smo ih usvajali, da su oni dobri, ali da po ocjeni SNP-a treba još jedan broj rješenja, o kojim ću nešto reći, da bi oni bili do kraja dobri.

Prvo, veoma je značajno što će nosioci najznačajnijih funkcija u oblasti sudstva, tužilaštva i sudije Ustavnog suda ubuduće se birati kvalifikovanom 2/3 većinom, što podrazumijeva postizanje visokog stepena saglasnosti, gotovo konsenzusa oko tih pitanja, što je izuzetno značajno, uz normiranje obaveze da kadrovski postupak ide u odgovarajućem, uz prethodno javno oglašavanje. Što kandidata za predsjednika Vrhovnog suda neće više predlagati nosioci tri najznačajnije političke državne funkcije, kao što je sada Ustavno rješenje, dakle predsjednik Skupštine, Vlade i države, već će kadrovski postupak i kandidatura ići od opšte sjednice Vrhovnog suda, dakle od nosilaca sudijske funkcije preko Sudskog Savjeta, po ovom predlogu završavati se u

Sudskom Savjetu, a po našem predlogu i zahtijevu završavati se u ovom domu. U buduću, što takođe cijenimo izuzetno značajnim, predsjednik Vrhovnog suda po funkciji neće biti i predsjednik Sudskog savjeta, druge iz najznačajnije funkcije u oblasti sudstva. Čak se ovim amandmanima utvrđuje nespojivost funkcija predsjednika Vrhovnog suda i predsjednika Sudskog savjeta, da ne bi došlo do koncentracije pretjerane moći u jednoj ličnosti koja je na funkciji predsjednika Vrhovnog suda. Takođe, u poglavlju koje je posvećeno državnom tužilaštvu, cijenimo da je izuzetno značajno što će stalnost tužilačke funkcije steći status ustavne kategorije koja je, po našem sudu, veoma značajna u afirmaciji potrebe samostalnog obavljanja tužilačke funkcije. Izuzetak će biti to što će prvi izbor za nosioca tužilačke funkcije biti sa rokom na četiri godine. Mislimo da je veoma značajno što će se u buduću u nominovanju tužilačke funkcije izbjeći naziv zamjenik državnog tužioca. U ovom trenutku, gotovo 90% nosilaca tužilačke funkcije su nominovani kao zamjenik osnovnog, višeg, vrhovnog tužioca, što je i psihološki, saglasićemo se, veoma značajno i nije u funkciji jačanja autoriteta i nezavisnosti i samostalnosti u obavljanju tužilačke funkcije. Nadležnost Tužilačkog savjeta takođe postaje Ustavna kategorija, ali ovdje sa žaljenjem konstatuju da do ovog trenutka - nadam se kada se budemo izjašnjavali o predlozima SNP-a da će to biti samo do tada - niste prihvatili naš predlog da i sastav i način izbora Tužilačkog savjeta takođe ima status ustavne kategorije.

Kada je u pitanju Ustavni sud predloženo je ovim amandmanima da u buduću mandat sudije Ustavnog suda bude 12, a ne kako je sada 9 godina, što je značajno, što ide uz to da neko ko je jednom izabran za sudiju Ustavnog suda ili predsjednika Ustavnog suda to više ne može biti. Značajno je i to što kandidata za predsjednika Ustavnog suda više neće predlagati šef države, neće se birati predsjednik Ustavnog suda u ovom domu, već će ga na tri godine birati sudije Ustavnog suda iz reda svojih članova.

Ono što u ovom trenutku mi iz SNP-a predlažemo da se još dogradi, da bude kvalitetnije u tekstu predloga amandmana o kojim ćemo se izjašnjavati, u najkraćem se svodi na sledeće: Zalažemo se, kao što se i kompletna parlamentarna opozicija zalaže, a bio sam u prilici pojedinačno sa vama da razgovaram i svima vama je to prijemljivo, da predsjednika Vrhovnog suda biramo mi ovdje u Parlamentu, takođe 2/3 većinom svih poslanika, a ne da se izbor završava u Sudskom savjetu gdje će se birati 2/3 većinom. Dakle, vjerujem da ćemo se lako saglasiti. Aktuelni društveni trenutak i nivo demokratskog razvoja do kojeg je u ovom trenutku stigla Crna Gora zahtijeva da se pečat izboru predsjednika Vrhovnog suda da ovdje u Parlamentu. Pri tom je kvalitativno drugačiji postupak kandidovanja, ide od opšte sjednice Vrhovnog suda, ide preko Sudskog savjeta i ovdje ga 2/3 biramo. Mislimo da je to u interesu svih u Crnoj Gori. Još jednom poziv, značajno, da ne kažem dramatično, na najozbiljniji način obratite pažnju na ovo rješenje. Kompletna opozicija stoji iza ovog rješenja. Bio sam u prilici, još jednom da ponovim, da i od vas individualno čujem da je i vama blisko to rješenje, ali da je problem u tome što Venecijanska komisija preferira ovo rješenje da se bira u Sudskom savjetu. Mi ove stvari radimo za interes i za potrebe Crne Gore i vjerujem da u ovom dijelu imamo više sanzibiliteta i od uvažanih profesora prava koji čine Venecijansku komisiju, kada je u pitanju ovaj detalj, da me neko ne bi pogrešno razmrio.

Konačno, Vlada Crne Gore kada je predložila da se pristupi promjenama Ustava, takođe je preferirala rješenje da se predsjednik Vrhovnog suda bira u Parlamentu. Mi

smo u nacrtu amandmana na Ustav kao osnovno rješenje imali takođe to rješenje. Takođe, sugerišemo da obratite pažnju da li je dobro da predsjednik Sudskog savjeta ima odlučujući, takozvani zlatni glas u slučaju jednakog broja glasova, kada je 5-5 odnos snaga, a imamo situaciju pariteta, što se tiče nosilaca sudijske funkcije i onih koji to nisu, posebno imajući na umu da je predsjednik Sudskog savjeta iz reda onih koji nisu nosioci sudijske funkcije. Dakle, mogućnost preglasavanja nosilaca sudijske funkcije od onih koji to nisu, da vidimo je li to u konačnom dobro rješenje. Još jednom potenciram, sastav Tužilačkog savjeta, način izbora Tužilačkog savjeta je bio dio materije koji je preferirala i Vlada, koji je bio predlog našeg nacrtu amandmana, a Venecijanska komisija je pitala diskretno i u svom zadnjem mišljenju gdje su norme o sastavu Tužilačkog savjeta i time nam jasno poslala poruku da traži da to rješenje ima status ustavne kategorije.

Kada je u pitanju način rada Tužilačkog savjeta u amandmanima se predlaže da vrhovni državni tužilac bude i predsjednik i predsjedava Tužilačkim savjetom. Našim predlogom za izmjenu ovoga amandmana predlaže se da se to pitanje ostavi otvorenim, da Tužilački savjet sam procijeni koga iz reda njegovih deset članova će izabrati za predsjednika Tužilačkog savjeta i pri tom ne isključujući da to može biti eventualno i vrhovni državni tužilac.

Konačno, ovim završavam i izvinjavam se zbog prekoračenja, zalažemo se da vremenski interval između 2/3 glasanja koje eventualno ne dobije kandidat koji se bira u ovom domu 2/3 većinom i onog deblokirajućeg 2/5 glasanja se sa jedan mjesec pomjeri na tri mjeseca. Iz prostog razloga što mislimo da je jedan mjesec između dva glasanja nedovoljno stimulativan za traženje kompromisa u pogledu postizanja 2/3 većine. Hvala vam i izvinite zbog prekoračenja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Kaluđeroviću.

Dobili smo te amandmane i kao predsjednik Ustavnog odbora mislio sam da ne sazivam Ustavni odbor imajući u vidu da nam ističu rokovi danas za prolječno zasijedanje, a radi se samo o brojevima. Tako da ćemo ići direktno na njihovo glasanje, ako se slažemo, jer je jasno, radi se o produžecima. Rokovi ne spadaju u pitanja koja su pregovorljiva, nego smo to utvrdili. Ja sam od onih koji će poštovani dogovor sa Ustavnog odbora i glasati rokove koji smo utvrdili na Ustavnom odboru bez ikakvih novih ekstenzija, jer mi smo ovdje pisci zakona i pisci Ustava. Kad bi se to primijenilo, brže smo mi napisali ustavne amandmane ova tri mjeseca, trebalo nam je tri mjeseca efektivnog rada uz svu političku krizu koja je postojala oko predsjedničkih izbora, nego što njima treba da usklade zakone sa tim amandmanima koje smo napisali ova tri mjeseca. Tako da te vremenske igre koje imaju političke aplikacije nećemo dozvoliti, nadam se, jer bi vodile u nešto što nema komparativnu logiku. Da nam duže treba za izmjene zakona nego za pisajnje Ustavnih amandmana.

Venecijanska je dala svoje mišljenje za 15 dana.

Izvolite, kolega Lekiću, u ime Demokratskog fronta.

Malo sam sebičan sa ovima koji su pisali Ustav kao Miško više puta. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ:

Uvaženi predsjedniče, kolege, predstavnice Vlade, predstavnici diplomatskog kora koji nijesu u ovoj sali, ali koliko sam upoznat, nalaze se u Skupštini i prate ovaj rad, što je jedna simbolika, rekao bih, i ne samo simbolika. Preskočio bih temu značaja Ustava. Svi znamo da je Ustav najviši pravni i politički akt. Znamo i to da se u ozbiljnim, konsolidovanim demokratijama Ustav teško mijenja ili ne mijenja i postoje zemlje koje nijesu mijenjale decenijama, pa neke i vjekovima Ustav. Naravno, ni to nije nedodirljivo. Mi pristupamo jednom poslu koji je od izuzetnog značaja u pravnom i političkom smislu. Dakle, Ustav je doživio i svoje pojmovne transformacije, pa se, ne slučajno, u nekim zemljama pominje ustavni patriotizam kao pojam. Pominje se i ekonomski patriotizam. Konkretno, ustavni patriotizam se najčešće pominje u Njemačkoj, zemlji koja je pravno, ustavno uređena, ali i zemlji koja je ekonomski prosperitetna usred krize.

Ne pravim sada nikakvu komparativnu analizu, ali nije slučajno da se pozivanjem na ustavni patriotizam ostvaruje ekonomski rast. Nije slučajno da se pozivanjem na ustavni patriotizam bore protiv kriminala, korupcije, bore se za odgovorno društvo. Tako da bi ta korelacija između poštovanja Ustava i drugih sfera života mogla da se primijeni kod nas, ali na jedan način dosta pesimističan, u smislu da naša ekonomska kriza, naša osnovna bolest društva koja se zove korupcija, organizovani kriminal je u vezi sa ekonomskim, odnosno ustavnim nepatriotizmom, sa onim što konstatuju mnogi prolaznici, diplomatski predstavnici, ukazujući na politizaciju pravosuđa, na uticaj vladajuće grupacije pojedinaca, na tokove pravosuđa. Ne bavimo se pravosuđem kao izolovanim ostrvom u društvu nego se bavimo pravosuđem i promjenama zbog efekata koje treba da ima na društvo, na ekonomiju, na zdravo društvo kojem težimo i u kojem, želim da vjerujem, polako i napredujemo i da ćemo napredovati i u sljedećem periodu. Kao što je Ustav odveo do pojma ustavni patriotizam, pa je promijenio taj klasičan pojam, tako je i suverenitet, takođe, pomjeren. Živimo u vremenima ograničenog suvereniteta, ali ne u doktrini Leonida Brežnjeva već međunarodnog života koji je globalan, koji je povezan.

Podsjetimo se, recimo, da impuls za promjenu Ustava je pretežno došao sa strane, iz Evropske unije. Zašto. Zato što Evropska unija uočava osnovne slabosti crnogorskog društva i to postavlja kao condition sine qua non za približavanje Evropi. U tom smislu, bez obzira na zasluge Vlade da formalno aktuelizuje i pokrene ustavne promjene, ne zaboravimo da je taj impuls stigao sa strane i dobro što je došao. Mi smo u ugovornom odnosu sa Evropskom unijom. U tom smislu postoji prenošenje određenog dijela suvereniteta. To bi bilo dosta važno znati i podsjetiti se. Nije slučajno da impulsi, podsticaji Evropske unije su do te mjere da oni danas prate što će se dogoditi. Podsjetimo se i na sljedeće. Evropska unija i međunarodni faktori ne uljepšavaju naš Ustav iz hobija ili neke pravne inspiracije da poprave normativno crnogorski Ustav, nego to čini iz jednog drugog motiva, a to je da se promijeni stvarnost i neki degradirajući, nažalost, mnogi degradirajući elementi u crnogorskom društvu, a koji su uslovljeni deformacijama u pravosudnom sistemu.

Kada govorimo o ovom porazu, krahu, na neki način kolapsu tako značajnog segmenta, treba uvijek biti precizan i reći da se radi o djelovima, o segmentima pravosudnih struktura. Želim ovdje da kažem pred javnošću da lično imam duboko poštovanje prema sudijama, tužiocima koji rade veoma kompetentno, hrabro, pošteno svoj posao. Siguran sam da se radi o grupaciji koja je najviše i revoltirana ovim

deformacijama koje su u vrhu pravosuđa kroz veliku sjenku, a više od sjenke uticaja politike, ali ne parlamenta u demokratskom smislu nego grupe pojedinica iz centara moći, konkretno iz vladajuće stranke koja ima najviši uticaj. U tom smislu ne zaboravimo, danas kada mijenjamo Ustav, kada se pokušava promijeniti odredba Ustava, da to činimo iz nužde, odnosno iz imperativa, potrebe da se nešto mijenja jer to uslovljava da li će društveni tokovi krenuti nekim normalnim putem. Moram da istaknem i sljedeće, da Ustav koji je do sada bio, koji je, u stvari, važeći bez promjena, makar imao i slabosti nije bio smetnja, i to moram reći pred crnogorskom javnošću, da se tužioci i sudije uhvate u koštac i bore protiv organizovanog kriminala. Zahvaljujem gospodinu Banoviću što nam je dao određene impulse da razmišljamo i doprinesemo, ali i stvarno da li je 15 godina u vlasti, da li je posmatrao taj uticaj politike na tužilaštvo, na sudstvo i nemojmo zamjenjivati teze jeftinim demagoškim pristupima. Vi nosite odgovornost, gospodine Banoviću, 15 godina ste u vlasti, ne vidite krah pravosudnog sistema, njegovog segmenta. Ne vidite činjenicu da nijedna afera u Crnoj Gori, recimo to otvoreno, neka me neko demantuje, ima ishod afere visokog nivoa, afere u kojoj su upleteni visoki funkcioneri, nijedna afera nema ishod. Ima afera koje su van pravnog poretka, odnosno njihovi nosioci. To je jedna dramatična situacija i to, ne slučajno, upozoravaju međunarodni faktori. Vrijeme leti, a nema ovdje veliko iskustvo minutaže i prelazim na ovaj dio koji je, uslovno rečeno, tehnički, ali vrlo bitan. Morao sam da napravim uvod, moje kolege će govoriti na konkretan način.

Želim da kažem da je Demokratski front veoma ozbiljno i angažovano, stručno doprinio radu Ustavnog odbora. Želim da ukažem da je predsjednik Ustavnog odbora uložio veliki trud da u tom pluralizmu dođe do neke sinteze. On je svjedok da je Demokratski front zastupao cijelo vrijeme pitanja koja su u domenu pravosuđa, shvatili smo što je tema, značaj teme. Mi smo ostali pri našim stavovima koji su nešto oštriji, uslovno rečeno. Što hoću da kažem. Hoću da kažem da su to uslovi koji, po nama, garantuje prave promjene u strukturama pravosuđa. Plašimo se da ove koje ne potcjenjujemo, na kraju krajeva, mi smo neke podržali od tih promjena koje će se danas možda usvojiti, dakle mi mislimo da bez cjelovitih, korijenitih promjena, a ovo je bio trenutak, možda će doći do pitanja da li će se sve ovo realizovati. Konkretno, ostajemo pri naših pet, šest, šest smo na neki način prihvatili, jednu od tačaka od tih šest. Dakle, zbog javnosti, mi insistiramo na tome da se ustavna norma pojavi u Ustavu o nezastarijevanju krivičnih djela u oblasti kriminala i korupcije. Smatramo da je to osnovna bolest, crnogorski kriminal i korupcija, iako i dalje postoje elite i produžene ruke elita koje smatraju da je to apstraktna materija, da to nema veze sa konkretnim ljudima i tako dalje, mi smatramo, bez obzira na normu u zakonu, da to treba da bude definisano u Ustavu.

Smatramo da je potrebno izvršiti reizbor sudija i tužilaca. Na prvi pogled može da zvuči radikalno. Ne, nije. Upravo zbog konkretnih deformacija, koje nisu apstraktnog karaktera nego vrlo konkretnog, tražimo, naravno u skladu sa svim evropskim dokumentima o ljudskim pravima, bez ikakve hajke, bez atmosfere linča, da se napravi reizbor to je veoma potrebno. Dovoljno je pročitati literaturu koju sam pažljivo pročitao, "takozvani sveopšti rat u pravosuđu uoči pregovora sa Evropskom unijom". Dakle, što kaže predsjednica Vrhovnog suda za Ustavni sud, kaže eksplisitno da je politička insitucija i tako dalje, čitali ste tu literature, koja je takođe bila doprinos padu nivoa čitavog sistema. Znači, elita pravosudna preko novina saopštava optužujući jedni druge,

znači ne opozicija nego oni jedni druge. Znači, to je segment nivoa do kojega smo stigli. Mi mislimo da je reizbor zaista neophodan sa preciznim rokovima.

Smatramo da Sudski savjet treba da bude izabran cijeli u parlamentu. Razumijeli smo teorijski da treba poštovati struku, i razumije se da je poštujemo, ali te tkz. sudske birokratije i tkz. stručnih tijela su se pojavili predlozi da se izaberu iste ove ličnosti koje su sada na čelu sudskih organa. Dakle, mi imamo određenu sumnju da i to može biti prostor manipulacije, pa se zalažemo da se čitav Sudski savjet bira u parlamentu.

Smatramo da predsjednika Vrhovnog suda, takođe, treba izabrati u parlamentu. Smatramo da tužilački savjet, takođe, treba da bude izabran u parlamentu, jednako kao i Savjet sudski.

Dakle, završavam, uz izvinjenje za prekoračenje koje sam napravio. Demokratski front ostaje pri ovim predlozima. Mi smo ih više puta saopštavali javno, ukoliko danas nastane preokret ovdje mi ćemo zajedno usvojiti ustavne promjene, ukoliko ne, mi nećemo do kraja podržati, bez obzira što slažemo se sa mnogim odredbama kao značajnim, ali mislimo da je ovo cjelovito rješenje. Moram reći, uprkos provokacijama sa sudskih instanci, političkih instanci, s obzirom da ne znamo ko su autori od prije nekoliko dana koji su iznenada, uoči usvajanja ustavnih promjena, lansirali teme iz unutrašnjeg političkog života, sa temama veoma senzibilnim, za mnoge građane, grupe, komponente i tako dalje, da nismo nasjeli na te provokacije. I znamo dobro da postoje snage u strukturama vlasti, u strukturama pravosudnih organa koje su protiv pregovora sa Evropskom unijom, znaju da je to njihov kraj politički, da se otvara pitanje njihove odgovornosti, i ima tu i straha zbog pravnog raspleta, tako da ćemo mi nastaviti borbne unutrašnje, političkim sredstvima na način institucionalan, a zadržaćemo distancu prema ovim provokacijama koje su se dogodile, dakle konkretno od Ustavnog suda kojega, ponavljam još jednom, čitao sam, mogu da citiram, predsjednica Ustavnog suda naziva političkim sudom.

Ja se ne bih usudio da dam takvu kvalifikaciju. To smo pročitali. Mi ćemo kao što radili na ustavom odboru i danas dati doprinos da se Skupština postavi u čitavoj materiji na jedan nivo koji javnost od nje očekuje.

Mi smo taj nivo, taj konkretan doprinos, čini mi se dali.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo jednu riječ prije čujem vas. Vi biste imali pravo na repliku jer ste prozvani po imenu i prezimenu sa komentarom vašeg izlaganja, i tu nema spora po Poslovniku. Međutim, rekli smo da u prvom krugu da smo izbjegli komentare, naravno replika nema tu isključivost, ali bih vas molio da čujemo još kolegu Vukovića, pa da vam dam poslije njegovog obraćanja, da bismo ipak prvi krug zatvorili sa obraćanjima.

Daću vam riječ, puno vam hvala i hvala na razumijevanju.

Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore, uvažene ekscelencije koje prate rad današnje sjednice crnogorskog parlamenta, čime se pokazuje

da je tema koja je pred nama od izuzetne važnosti pa i sama sjednica je sjednica posebne specifične težine,

Uz saglasnost mojih kolega iz Poslaničkog kluba Demokratske partije socijalista, ja ću pokušati kao prvi da iskažem naš odnos prema ovom važnom pitanju kojim se bavimo i koje ćemo nadam se uspješno apsolvirati. Rekao sam u svakom slučaju da je ovo posebna sjednica. Svi nas prate. Ustav kao najviši pravno-politički akt jedne zajednice ne mijenja se svaki dan. Tim prije je važno odslušati šta to parlamentarci misle da mijenjaju ako su odlučni da mijenjaju u najvećem pravno-političkom dokumentu države. Ustav nije zakon koji se može mijenjati svaki dan.

Ja ću ponoviti ovo što je već rečeno, svi se hvale, posebno stare demokratije da su stabilne i za primjer po tome što imaju ustavnu organizaciju pravno definisanu prije nekoliko decenija ili vijekova. Ne treba od toga praviti ipak čini mi se ni u ovom trenutku ni inače nešto nedodirljivo kada je naša država u pitanju. Mi smo stara država, možda starija čak i od onih koji imaju ustave, ne možda nego sigurno. Stara i 200 godina. Među najstarijim smo državama na Balkanu, ali moramo priznati sebi imamo skromnu pravnu i ustavnu tradiciju. Naš put državnog trajanja je osoben i za ponos. Obnovili smo državnu samostalnost prije sedam godina, i konačno sami krenuli da mijenjamo sebe da bi postali kao sav razvijeni svijet, ne zaboravljajući svoje korijene, temelje, ne zaboravljajući ko smo i odakle dolazimo.

Prije šest godina smo većinsku volju građana, uz kompromis sa svima ostalima, ove države iskazali kroz novi, ali ne i prvi Ustav naše države. Radili smo ga ozbiljno, uz puni dogovor sa relevantnim međunarodnim institucijama. Tada smo rekli da smo donijeli Ustav koji odgovara, to mnogi zaboravljaju, tom trenutku, da je dobar za to vrijeme i vremena koja perspektivno dolaze, ali pošto nema savršenog ni u pravu, ni u politici, kao i uostalom u životu, biće potrebe da isti adaptiramo, mijenjamo možda već sutra. Nešto zbog toga što će život, a pokazalo se da je to uradio već, nešto od napisanog dovesti u pitanje, dio naših dobrih namjera, na njih mislim, na nešto jer iz objektivnih razloga na putu ka međunarodnim asocijacijama, prema Evropskoj uniji, prema NATO-u. U samostalnoj državi izoštrile su se mnoge stvari. Posljednjih godina kriza je na površinu izbacila ono čega smo manje ili više bili svjesni, izoštrila se nedovršenost naših institucija kao mlade demokratske države, nove demokratske zajednice, pokazali su se svi limiti kada su u pitanju pravna država i vladavina prava i mnogo toga drugog, što je posljedica nedovoljno dobrih ustavnih rješenja nedorečenih u najblažem smislu te riječi, ali i dugotrajajućeg povlađivanja lošim iz naše tradicije, nesposobnošću da se mijenjamo i ako znamo da vrijeme ne sudi dobrim namjerama, nego dobrim djelima. Već tada smo znali da ćemo ući u revizioni postupak samo je bile pitanje čime ćemo početi. Nikome nije to smetalo ko razumije da nesumnjivi autoritet nacionalnih ustava integracionim procesima je doživio relavitalizaciju, da je došlo do krize i na teorijskom i praktičnom planu, bez ostatka, pravno-političkih akata u svakoj državi ako, ako se ima u vidu snaga svaki danom je sve veća potvrđenih i objavljenih međunarodnih ugovora i opšte prihvaćenih međunarodnih pravila ponašanja.

I da ne podsjećam, kako smo krenuli, kako je Vlada kao organ koji vodi unutrašnju i spoljanu politiku prihvatila sugestije naših međunarodnih partnera, ali ne treba zaboraviti i na osnovu vlastitog iskustva, vodeći upravo unutrašnju i spoljnu politiku prije dvije godine odlučila da predloži parlamentu da se mijenjaju normativna rješenja u Ustavu u oblasti reći ću ja pravosuđa.

Da ne ponavljam da smo prošli jedan krug, da smo prošli drugi krug dvotrećinskog izjašnjavanja u ovom parlamentu, da naš Ustav pripada tvrdim ustavima, da ga je teško mijenjati i da smo na kraju puta, da je ovo treće izjašnjavanje parlamenta, da smo napravili prijedlog amandmana i da posao treba da završimo, ja sam siguran, ako smo odgovorni da ćemo i završiti i na očekivanje naše demokratske javnosti, a zašto ne reći i onih koji nas slušaju van naše države u našoj državi ili van nje, međunarodne zajednice. Prošli smo, kolege, fazu demonstriranja nedovoljnog upoznavanja ustavne procedura, pa i guranja u započeti revizioni postupak i nečega što na početku nije bilo obuhvaćeno predlogom za promjene. Prošlo smo ono vrijeme kada smo željeli započeti revizioni postupak da uguramo neke patriotske stvari i da branimo svete nacionalne ciljeve na pola puta ili kada smo već posao doveli do kraja.

Međutim, ništa u Ustavu nije sveto, ali treba ako postoji potreba da se nešto mijenja, to raditi kako Ustav kaže, inače ćemo preći u anarhiju. Odlučili smo se za ustavnu reviziju u oblasti pravosuđa. Konsultovali smo uporedna iskustva i maksimalno koristili i pomoć i spremnost da nam budu od ruke međunarodne organizacije, posebno Venecijanske komisije i mišljenja tih institucija. Treba primijeniti rješenja koja sada postoje u Ustavu, boljim ili bar onim koji garantuju da će se uspostaviti institucionalno, funkcionalna mreža koja će bolje nego sadašnja doprinijeti samostalnosti, podizanju kompetentnosti, autoritativnosti institucija nosilaca ovlašćenja u ovoj grani vlasti i sa njima povezanih organa, radi jačanja pravne države, vladavine prava, borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, da i ja stvari uslovno pojednostavim, na vidljiv i lakše mjerljiv način.

Nijesu svi mislili ni tada očigledno ni danas koja su to dobra rješenja najboljih nema. Nema pan evropske prakse pa da mi samo prepisemo, to bi bilo najjednostavnije, ima različitih državnih iskustava od države do države i trebalo je izabrati ono što odgovara Crnoj Gori i našem zajedničkom interesu da se stvari stvarno na bolje mijenjaju.

Demokratska partija socijalista je od početka bila kooperativna partija, polazeći od vlastitog saznanja da je to partija najjača u Crnoj Gori, da je vršnjak demokratske Crne Gore i politički subjekt koji odlučujuće uticao na poziciju u kojoj se danas nalazi Crna Gora, da je država koja je u pregovorima sa Evropskom unijom. Nijesmo se povodili do kraja iskustvima drugih, znajući da je mnogo toga neprimjenjivo u Crnoj Gori, ali smo maksimalno vodili računa o mišljenju Venecijanske komisije, koja je najmanje tri puta do sada u pisanoj formi iskazala svoj stav prema našim namjerama. Koliko smo imali direktnih kontakata sa ljudima iz te referentne međunarodne organizacije, da ne govorim.

Svjesni da nam ne treba Evropa, nama a ne mi Evropi i da možemo Evropi ponuditi nešto naše što će ista prihvatiti. Nijesmo niti ćemo prihvatiti da se svađamo sa Evropom. Sugerisano nam je da treba obezbijediti da se smanji ili potpuno eliminiše politički uticaj, to je bila naša vodilja, vodilja ove partije na rad i organizaciju pravosudnih institucija, da izbjegnemo opasnost da taj dio vlasti odvojimo od ostalog sistema i učinimo dovoljnim sami sebi. Prihvatili smo rješenja od kojih pojedina možda i ne bi izdržala do kraja.

Ja sam saglasan sa tom ocjenom. Uvijek smo iskazivali saglasnost na sugestije koje nam je Evropa upućivala, koja u ovom trenutku garantuju boljitak u ovoj oblasti.

Takav odnos smo, dakle, imali od početka i prema potrebi promjena rješenja oko sudova, sudskog savjeta. Neću ja pričati oko čega sve govore predložene ustavni amandmani, o tome će govoriti moje kolege vrlo praktično i vrlo detaljno. Mi smo danas u situaciju, i da završim sa time, da završimo posao i nije dobro reći, ali moramo to uraditi, moramo ga završiti, ponuđeni amandmani su ponuđeni od DPS-a, mi ćemo glasati za njih, jer nude, bar u ovom trenutku mislimo, održiv sistem, što je bila, kako neko voli da kaže, donja granica do koje je išla Demokratska partija socijalista i koji obezbjeđuje da naš Ustav ostane normativnim aktom a ne nominalnim, ostvarljivim aktom a ne mrtvim slovom na papiru. Da blokiramo sistem navodno za donošenje boljih rješenja.

Glasaćemo za ustavne promjene jer obećavaju da će se mijenjati ukupni odnosi u ovoj oblasti. Oni koji su još u dilemi, ili su odlučili da ne prihvate ponuđeno, rizikuju da im se prigovori, moram da kažem, ne samo da su retorički da su za integracije, a stvarno protiv, nego da jedno pričaju a drugo rade, da im navodno smetaju loše stvari u sistemu i odnosima, kriminal i korupcija koji uništavaju ovu državu, a da glasajući protiv promjena za koje mislimo da će stvoriti normativne bolje uslove da se borimo protiv te pošasti, iskazuju u stvari direktno ili indirektno svoj stav da su u stvari zadovoljni postojećim stanjem u državi. Ne glasati za promjene znači - ja sam za to da ostane stanje kakvo jeste. Dakle, odbijanje kao alternativa je vrlo rizična. Već nam je rečeno da je na ispitu odgovornost države i u ovom slučaju odgovornost parlamenta da znamo da se nosimo sa izazovima koji stoje pred nama.

Da li treba i na kraju posjetiti na ono što nam je decidno saopšten - ako ne usvojite amandmane na Ustav u dijelu pravosuđa u skladu sa stavovima Venecijanske komisije, zaboravite na evropske integracije u narednih godinu dana.

Ko smije javno pred očima građanima Crne Gore preuzeti odgovornost, imajući prethodno rečeno da je veći dio ovog parlamenta pronašao stepen podnošljive saglasnosti oko amandmana koje smo ponudili na usvajanje?

Hvala vam puno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Vukoviću.

Sada redom, samo da damo repliku koju je odložio kolega Banović. Po imenu je prozvani, replika je. Tačno je da je kolega Lekić svježi u parlamentu i ne zna proceduralne igre, ali to je činjenica koju vi dobro znate svi ostali, pa moram dati repliku i ako je odložena na neki rok koji je dao priliku da zatvorimo prvi krug.

Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Iako se gospodin Lekić pozvao na manipulaciju mojih iznijetih stavova, on je na moju žalost to uradio, na moju žalost to moram reći, manipulirao u dvije ravni.

Prva je u proceduralnoj kada je moje javljanje za riječ, dizanjem ruku uljudno, javljanje za repliku predsjedniku, poslije toga činjenice da niko sa predsjedavajućeg stola vidio, kada sam samo rekao, predsjedniče, zvučno da obrati pažnju na mene, on je to nazvao dobacivanjem njemu.

Korisno je saznati da javljanje za riječ se u drugom pokušaju shvatili da nije dobaciranje. Mislim moraću se navići na to da javljanje za riječ nije dobacivanje, ma koliko to vaše osjetljive uši u tom trenutku izlaganja pogađalo.

Druga stvar, manipulacija je bila u sadržajnoj ravni, jer ni jednom riječju nisam ovdje u smislu načina izbora doveo kontekst izbora i većine za izbor doveo sa kvalitetom jednog broja sudija koji kvalitetno radi u pravosuđu, tužilaca u tužilaštvu. Samo sam rekao, i sada još jednom ponavljam, da ne mogu da vjerujem da kvalitet rada u smislu moralnosti, u smislu savjesnosti, u smislu stručnosti bilo koga sudije, bilo kog tužioca, zavisi, ako je stvarno moralan, ako je savjestan, ako je dobar, zavisi od toga kojom je većinom izabran.

Ako od toga zavisi, onda on nije dobar sudija, makar ga mi sa 81 poslanikom izabrali. Ako će on od toga 80 ili 81 da li neko utiče na njega ili ne utiče na tom osnovu dakle, ne može se mjeriti kvalitet rada sudija. To može da utiče taj opšti kontekst može da utiče na okolnosti u kojem sudija radi i tužioc, ali u krajnjem svaki sudija i svaki tužilac ne može da se pravda da nije nezavistan, da nije dobro radio, da ne može da radi, zato što je izabran sa 35 i sa 41 ili sa 81. Oni moraju da rade, kao i što mi moramo da radimo, kvalitetno i pošteno i savjesno bez obzira je li ih izabralo 3% ili 17% ljudi. Tako i sudije moraju da rade kvalitetno, savjesno i stručno svoj posao, nezavisno je li ih izabralo 41 i 81. Dakle, samo je i ponavljam nadam se da ste sad razumjeli to u tom kontekstu sam govorio ne u nekom drugom. Ne, izvinite pošto je prekoračena bila riječ, daćete mi sad par rečenica još.

I treća stvar, pozivanje na odgovornost, svakako kolega Lekiću, svakako osjećam ličnu odgovornost zbog stanja u ovom društvu, osjećam, a pozivam i vas. Dakle ja sam 13 godina poslanik ovdje i osjećam odgovornost zbog toga što sam moguće glasao za neke sudije i tužioce koji nijesu zaslužili da to budu. A pozivam i vas da preispitate vašu odgovornost, zato što su mnogi od tih sudija i tužilaca koje sam ja glasao već bili sudije i tužioc kad ste vi bili u Vladi, kada su predlagani iz Vlade i kad je dobar dio poslanika sa kojima dijelite sada poslanički klub takođe u to vrijeme i glasali da budu tužioc i sudije. Ja ne znam i stvarno ne prebrojavam sudije, kad su izabrane sudije i tužioce ali vjerujem da ih ima iz perioda 1990.godina, vjerujem da ih ima iz tog perioda. I opet tvrdim to što ste ih glasali tom većinom, tada većinom koja je postojala u ovom Parlamentu ja nijesam bio njen dio, ne smatram da su zbog te većine oni loši sudije, da nijesu stručni sudije, da nijesu moralne sudije. Naprotiv vjerujem da je najveći broj njih kao što ste i vi rekli tako. Ali, to završna rečenica, ali to ne znači, da i vi ne snosite odgovornost kao i ja. Upravo tako.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, vi ste pomenuli odgovor, ne može odgovoriti, a ne pomenuti vas, to bi značilo da ne odgovara. Replika nema pravo na odgovor. Žao mi je ali kada nekome spomenete ime u parlamentu ako mu ne spomenete ime nema replike ali ako spomenete ima ima i to je pravilo koje je stabilno i nećemo ga mijenjati. Mogu vam dati a onda će on morati opet da odgovori, opet ćemo u krug koji ništa ne znači. Mogu li ja da dam nekoliko riječi na kraju pa da vas dvojica završite mojom konstatacijom, da ne bismo išli dalje. Ja sam lider najjače opozicione grupacije, moram da dam riječ, to je svakako van pravila to sam uveo sa kolegom Bulatovićem i daću vam riječ, ali mislim da

ću onda morati da dajem i kolegi Banoviću po minut. Izvolite, minut i da izađemo iz ovoga.

MIODRAG LEKIĆ:

Ja se javljam zbog javnosti u kojem smislu je bila moja intervencija. Danas imamo temu ustavne promjene, analiziramo zašto do njih dolazi itd. itd. Prema tome mi smo, predložili ono što se nama čini da je sveobuhvatna promjena ustavnih promjena. Prema tome mislio sam, smatrao sam da gospodin Banović nema nikakvu umjesnu osnovu da opservira sada Demokratski front hoće li on glasati, kako se on postavio. Demokratski front se postavio što je predložio promjene ustavne, reizbor sudija, šest bitnih elemenata, izbor predsjednika Vrhovnog suda u Parlamentu. Dakle, konkretne stvari, prema tome, umjesnije je bilo da se koncentriše na ta pitanja itd. a ne da onako usput prokomentariše Demokratski front sad koji nije prihvatio, vidjećemo kako će sve završiti i u tom smislu je bila, ovo je moje podsjećanje da sam očekivao da u tim uzrocima stanja u pravosuđu, zbog kojih urgentno interвениšemo da bi se stvari promijenile, da imamo više prostora da se osvrne na 16-godišnje trajanje u vlasti i da nam da tu doprinos što je tu uočio kao deformaciju. Možda nije ništa uočio. A ne da onako paušalno iz čista mira osporava i daje kvalifikacije Demokratskom frontu.

Još samo jedna rečenica. Mjerenje oko vlasti, ja sam bio dvije i po godine u vlasti, gospodin Banović je bio 16 godina, pa neka građani izmjere, ko ima veću odgovornost. Mnogo je više bilo kriminala i korupcije u tom periodu u kojem ste vi, nego 90-tih godina, uz sve limite, ograničenja, promašaje i druge teme koje možemo sada otvoriti ili nekom drugom prilikom. Dakle, kulminacija korupcije i kriminala ide uz vrijeme kada ste Vi bili. Ja Vama to ne bih rekao, gospodine Banoviću, ali iznenadila me je nonšalantnost kojom vi o ustavnim promjenama, o uzrocima šalžete Demokratskom frontu koji je radio vrlo ozbiljno, daje doprinos svemu tome i ima konkretne predloge.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala ne bi bilo dobro da se vratimo prošlosti jer bismo pitali da li sjeme rađa zlo ili se zlo rađa bez sjemena. Pa bismo onda došli do vrlo interesantnih kauzaliteta.

Izvolite. Molim vas samo minut pomirljivi, ako može.

BORISLAV BANOVIĆ:

Kolega Lekić nastavlja u istom stilu, ja ni jednom riječju nijesam se osvrnuo negativno, naprotiv govorio sam o opoziciji u cjelini, govorio sam o opoziciji u cjelinu kao i njenom doprinosu ustavnim promjenama i konceptu. U više navrata sam rekao ne dijeleći opoziciju na Demokratski front i drugi dio opozicije nego sam govorio o poziciji u cjelini na ključnom i važnom doprinosu zajedničkim ustavnim promjenama i u pohvalnom smislu sam o tome govorio i o tome sam govorio sa podrškom. Dakle, i Demokratskom frontu i njegovom doprinosu o tom konceptu, ali sam rekao da je Demokratski front, što se mene tiče, dogovor koji je postojao u vezi sa zaključcima o vraćanju povjerenja, kako se već zovu, napustio u tom dijelu, jer dio tog dogovora bio je da se zajednički pristupi ustavnim promjenama. Eto prvi zaključak, prvi zaključak koji smo usvojili većinom ovdje svi zajedno. U tom smislu sam, kolega Lekiću, govorio o Demokratskom frontu. Sasvim sam se dovoljno oko ustavnih promjena osvrnuo. A sad kad je bilo više korupcije po malo mi je i banalna naša međusobna diskusija o tom

pitanju na ovaj način pravo da vam kažem kada je što počelo i koliko je negativnih rezultata čemu dato, a da li je dvije i po godine u Vladi ili se mogu računati i desetine godina na drugim mjestima u državnoj upravi, kao što nijesu ni moje je li sve godine, tih 16 koje spominjete koliko je SDP u vladajućoj koaliciji u Crnoj Gori nijesu na mjestu poslanika nego na mnogo manjim mjestima. Tako da moglo se davati doprinosa, hajde da ne ulazimo u to. U pravu ste predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Potpredsjednik Vlade Marković je najavljen i evo riječ.

Samo da vam kažem, evo vidite ipak imate povjerenja vas dvojica. Izvolite, neće se javiti kolega Banović, imate minut. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Demokratski front, kolega Banoviću, nije odustao i nije Vas prevario kad je sporazum u pitanju, dajem vam riječ, pažljivo pročitajte član 1. Mi smo samo insistirali da do ustavnih promjena, ma kad one bile, ne bude izbora državnog tužioca. Ako nema ustavnih promjena danas, Vi imate puno pravo da birate državnog tužioca, ali se mi nijesmo obavezali da ćemo učestvovati u bilo kakvim ustavnim promjenama i nemojte, to nijesmo nigdje upisali. Ako mislite da jesmo vi ustanite pa mi to recite, nijesmo to nigdje upisali. Ali, smo rekli da ustavnih promjena, imajući u vidu da će to biti vaš rok 31.jul, ako imate većinu, ne birajte, ako nemate, radite kako hoćete.

Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama i kolegi Banoviću, a i vraćanju povjerenja o uzajamnim odnosima.

Potpredsjednik Vlade, deset minuta, da čujemo mišljenje Vlade.

DUŠKO MARKOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Želim na samom početku da, u ime Vlade, pozdravim napore parlamenta na izradi Predloga amandmana o promjenama Ustava i u sljedećoj fazi da čestitam Ustavnom odboru na rezultatu koji se ogleda u Predlogu amandmana o kojima će danas parlament razgovarati.

Vi znate da je Vlada Crne Gore ovom pitanju bila veoma posvećena i bila svjesna važnosti ovih promjena, ne samo zbog modela koji se tim promjenama predlažu vezano za sastav i način izbora najviših nosilaca pravosudnih funkcija nego zbog ustavnog utemeljenja principa i vrijednosti kojima teži društvo i zajednica. Društvo i zajednica u ovom trenutku i u svakom budućem trenutku želi državu Crnu Goru kao uređeno i odgovorno društvo, državu Crnu Goru koja želi da svojim građanima obezbijedi napredak i razvoj, a toga ne može biti, tog cilja ne može biti ako nemamo odgovorno, efikasno i pouzdano pravosuđe. Zbog toga smo mi već 2010. godine, negdje u septembru, koliko se sjećam, na Vladi utvrdili Predlog analize o potrebi izmjena Ustava i čak nagovijestili određena rješenja o ustavnim promjenama, a u sljedećoj fazi smo dostavili, odnosno inicirali Predlog o promjenama Ustava koji je ovdje u parlamentu jednoglasno prihvaćen. To je bio jedan važan trenutak u čitavom ovom procesu.

Vi, gospodine predsjedniče, i kao predsjednik Ustavnog odbora znate da smo u čitavom ovom periodu veoma snažno podržavali da se do Predloga ustavnih amandmana dođe ne dovodeći u pitanje pojedina rješenja i modele, iako smo i u ovom trenutku možda slutimo da će u određenim fazama moguće biti izvjesnih ograničenja. Za nas je važan ovaj cilj, da Ustavom kao najvišim pravno političkim aktom definišemo interes države i zajednice za budućnost. Zbog toga nijesmo ni u posljednjoj fazi, kada smo dobili Predlog amandmana išli sa amandmanima na amandmane kao Vlada, već smo dali naše mišljenje, ne dovodeći u pitanje osnovna rješenja, ali težeći još jednom, da kažemo, pravnom čistunstvu, da određena rješenja budu do kraja izvedena i konzistentna, ali zbog formalnih razloga to mišljenje nije moglo biti tretirano na Ustavnom odboru. Nadam se da će biti prostora da naše određene sugestije, naša određena viđenja te vrste implementiramo kroz reforme koje će se nastaviti na podustavnom nivou. Dijelim, u ovom trenutku, iako do glasanja preostaje još dosta vremena, jedan pozitivan osjećaj da će se desiti ustavne promjene i da će Crna Gora nastaviti svojim putem reformi, odnosno putem promjena.

Složiću se sa većinom ovdje poslanika koji su diskutovali na ovu temu, da ove ustavne promjene ne znače da ćemo imati automatski i bolje sudije, efikasnije i odgovornije sudije. Rekao sam više puta da sudiju ne čini toga nego njegov moralni, profesionalni i svaki drugi kredibilitet, njegova sposobnost da svakog dana savladava prepreke na putu uspostavljanja zakona i poštovanja zakona. Zbog toga, od ovih ustavnih promjena koje će danas, nadam se, biti usvojene slijedi mukotrpan posao, njihova implementacija na podustavnom nivou, a kasnije ukupna implementacija da dođemo do sudija i tužilaca koje će raditi u interesu države i građana.

Zbog toga, na samom kraju želim jedno kratko pojašnjenje jer sam razumio da je to mogla biti izvjesna ili se iz diskusije nekih poslanika mogla izvesti ocjena da se radi o manipulaciji kada je u pitanju temporalni zakon, odnosno Ustavni zakon za sprovođenje Ustava. Mogu vam reći, sasvim otvoreno, da ova opredjeljenja koja su sadržana u Predlogu amandmana poslanika DPS-a prate opredjeljenje Vlade. To opredjeljenje Vlade ne proizilazi iz njene nesposobnosti da donese zakon u roku od 45 dana ili 60 dana, već iz onog opredjeljenja koje smo definisali akcionim planovima koji su usvojeni krajem jula i proslijeđeni Evropskoj komisiji. Akcioni plan za 23 je zajednički dokument Evropske komisije i Vlade, odnosno države Crne Gore, ali odgovornost za njegovu implementaciju je odgovornost na državi Crnoj Gori i Vladi. Svaki rok, svaki detalj, svaki tajming od mjera, od ciljeva, od finansijskog aspekta je usaglašen sa Evropskom komisijom, pa i rokovi.

Želim samo da podsjetim parlament na jedan propis koji je u našem pravnom sistemu, koji se zove uredba, koji možda nije poznat poslanicima, a predviđa jasne procedure kada se donose zakoni koji definišu, odnos opredjeljuju naše politike. Taj propis se zove Uredba o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave koja je obavezna u pripremi svih zakona kojim se uređuju prava i obaveze i pravni interesi građana.

Priprema zakona podrazumijeva nekoliko faza za koje su određeni rokovi. Prva faza je konsultovanje zainteresovane javnosti koja traje 20 dana. To podrazumijeva da svi segmenti društva imaju interes da iskažu potrebu u učestvovanju i kreiranju javne politike, posebno civilni sektor. Sljedeća faza koja je obavezna je javna rasprava. Javna rasprava traje od 30 do 45 dana zavisno od zakona. Sljedeća faza koja je obavezna,

koju smo zajednički definisali, i Evropska komisija, i mi je da svaki zakon nakon ovih faza mora biti dostavljen Evropskoj komisiji na ocjenu usklađenosti. To znači da zakone moramo prevesti i zakone moramo prosljediti Evropskoj komisiji i dobiti njihov izvještaj o uklađenosti sa standardima i tekovinom Evropske unije. To su ti rokovi koje ne možemo preskočiti ako želimo da radimo odgovorno i poštujemo pravila koja smo uspostavili. Nikakva potreba za manipulacijom. To je samo moje objašnjenje, na parlamentu je da se odredi, ako parlament prihvati ove rokove koji su dati u osnovnom Predlogu zakona ili neke druge rokove koji mogu biti rezultat kompromisa. Ono što ja mogu da obećam u ime Vlade, radićemo da te rokove pokušamo ispoštovati, ali ovo su ozbiljna ograničenja koja nijesu samo definisana našim opredjeljenjem nego i opredjeljenjem i stavovima Evropske komisije. Zahvaljujem, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama, potpredsjedniče Vlade, na saradnji. Samo malo da pomognem jer, kao što znate, usvajanje Ustava je političko pravni čin. U ovoj fazi je političko pa pravni čin.

Poštujem Uredbu i poštujem potrebu za svim elementima javnosti, uključujući i Evropsku komisiju. Međutim, radi se suštinski o implementacionim aktima nečega što je već odlučeno. Ovo je procedura kada je to polazni akt koji uređuje određene odnose. Ovo je implementacija akta koji je već odredio sve te odnose, a to su ustavni amandmani. Tada ne treba biti javne rasprave jer smo je mi obavili. Ne radi se o normama, radi se implementacionim normama koje ne mogu da mijenjaju ustavne amandmane. Slažem se, ali sve ostale stvari se mogu skratiti uključujući i mišljenje Evropske komisije, jer ona je već dala mišljenje kroz mišljenje Venecijanske komisije koja je usaglašena sa njima. Tako da poštujem Uredbu, ali ustavni amandmani su, ipak, akt posebne vrste i Uredba ih sigurno nije uzimala u svoj fokus kada je kreiran hodogram za sprovođenje svega ovoga. Tako da se radi o implementacionom aktu koji ima svoje specifičnosti, imajući u vidu da primjenjuje Ustav i sprovodi ga u vrlo suženoj oblasti izmjena koje je Ustav, u stvari, izveo. To je sugestija jer se radi o netipičnim izmjenama zakona.

Može, treba nam vaše stručno znanje. Izvolite.

DUŠKO MARKOVIĆ:

Ne želim da polemishem, ali samo da dođemo do potpunog pojašnjenja. Naravno, odluka je na vama i ja sa vašim opredjeljenjem neću polemisati.

U Akcionom planu izmjene Zakona o Sudskom savjetu, izmjene Zakona o sudovima, izmjene Zakona o Vrhovnom državnom tužilaštvu ne podrazumijevaju samo implementacione norme koje se tiču ustavnih promjena nego drugi niz rješenja koje proizilaze iz iskustva primjene, a koje smo definisali Akcionim planom. Na primjer, u Zakonu o Sudskom savjetu mi ćemo u ovoj fazi morati da radimo na sljedećim pitanjima jedinstvenog sistema izbora sudija na nivou države. Znači šta taj sistem podrazumijeva, od opredjeljenja da li ćemo imati pravosudnu akademiju ili ćemo naš Centar za edukaciju sudija zadržati na ovom nivou ili širiti njegov kapacitet i da li ćemo utvrditi jedinstvenu kadrovsku listu, državnu kadrovsku listu sudija. To su modeli na kojima moramo da radimo. Oni nijesu jednostavni, oni nijesu komplikovani. Znači da se ovaj model u Hrvatskoj sada raspada, bio je promovisan kao odličan model, pravosudna

akademija nakon ulaska u Evropsku uniju. To su ta pitanja koja su mnogo šira od ovoga što su modeli koji sadrže ustavni amandmani i zbog toga nam je potrebno vrijeme. Možemo da idemo u dva pravca, možemo da idemo na dva nivoa, da idemo na ovaj model ustavnih amandmana u najkraćem roku, a onda da uđemo u izmjene, suštinske izmjene zakona i politika u ovoj oblasti, ali je onda to odustajanje od rokova koji su predviđeni Akcionim planom.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KROVIKAPIĆ:

Primjećujem da imate dobru volju da tražimo zajedničko rješenje, i Parlament ima dobru volju da ispoštuje ono što je jedna vrsta obaveza, a da pokuša da ove prioritetne obaveze, to je suštinski novi izbori na čelne funkcije, da budem precizan, što je interesovanje Parlamenta i amandmana. Da se brzo obaveze suštinske izmjene na čelnim funkcijama, odnosno u Ustavnom sudu je to čitava struktura, a ostalo će Parlament biti vrlo spreman da vam pomogne i ubrza tamo đe može, a đe ne može da vas poštuje na tom putu koji ste sami odredili, koji se slaže sa Evropskom komisijom, kako ste rekli.

Bitno je da imamo dobru volju i jedni i drugi, da se razumijemo i da pomažemo.

Idemo sada u raspravu po pet minuta. Ostalo nam je nekih dva sata, nadam se sa malo komentara, jer smo čuli puno ove dvije godine o Ustavu.

Krenućemo sa kolegom Sekulićem, a pripremiće se kolega Medojević. Izvolite.

Molim vas da izbjegnute reprike i ostale mogućnosti jer nas čekaju još jedna sjednica danas.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče Vlade, uvažene kolege,

Prisjetimo se svi zajedno, Ustav je najvažniji politički i pravni akt jedne države. Njime se, prije svega, regulišu odnosi najvažnijih institucija u toj državi, a i ono što veoma često zaboravljamo jeste da se Ustavom reguliše i odnos države prema pojedincu, i to odnos prema svakom pojedincu, odnos prema njegovim ljudskim pravima. Rekao bih da je pravo na pravdu, bez obzira na sve naše različitosti, ipak najvažnije pravo za bilo kojeg pojedinca u našoj državi.

Konkretno, ovim ustavnim promjenama bavili smo se pitanjem pravosuđa. Odmah da istaknem da ne mislim da su sva ova rješenja koja su data u ustavnim promjenama najsrećnija i najbolja rješenja, posebno ne sa stanovišta pravne nauke, ali cijenim da mogu, prije svega da vrate povjerenje koje je poljuljano u naš pravosudni sistem. Cijenim da činjenica da ćemo morati ovdje svi zajedno da se dogovaramo oko toga da li dvotrećinskom i tročetvrtinskom većinom, to je drugo pitanje, da se dogovaramo oko toga ko treba da zauzima najveće pravosudne funkcije. Cijenim da će to, na neki način, obavezivati nosioce ovih pravosudnih funkcija, ali, dozvolite mi isto tako da vrlo jasno saopštim svoj stav koji sam u više navrata istakao u ovom parlamentu da naš izborni ili izvorni legitimitet nam ne daje pravo, čini mi se da to pravo veoma često zloupotrebjavamo, da sa malom pažnjom ili ne vodeći puno računa o tome šta govorimo u ovom parlamentu, kritikujemo pravosuđe na način koji je neprimjeren. Ali,

dozvolite da kažem još jedanput, to je odnos svakog pojedinca, odnosno svakog člana Parlamenta prema drugim granama vlasti.

Takođe, dozvolite mi da saopštim da nosioci pravosudnih funkcija, prije svega odgovaraju crnogorskim građanima i crnogorskoj javnosti, a onda tek Parlamentu.

Rekao bih da smo ovdje napravili jedan značajan iskorak iz prostog razloga što smo poštovali ono što su bili stavovi Venecijanske komisije, poštovali smo činjenicu da na neki način pokušamo da stignemo ono što su evropski standardi u ovoj oblasti, samo ne treba zaboraviti, takođe, da evropski standardi kada je pravo u pitanju i kada su ustavi u pitanju, u pojedinim evropskim državama nijesu ovako tvrdi kao što su ova predložena rješenja. Ali, kažem još jedanput, možda je to iz toga što mi tek treba da dostignemo neke evropske standarde, prije svega govorim o tome, da se vratim na onu početnu tezu o pravu i pravdi za svakog pojedinca ili pravljenju društva jednakih šansi za sve. Naravno, ne treba zaboraviti da, kada su u pitanju različitosti, poseban odnos moramo da imamo i senzibilitet prema manjinskim narodima i manjinskim zajednicama, i rekao bih da je tu Demokratska partija socijalista, bez ikakve dileme, usvojila i ono rješenje koje već imamo u Ustavu da bude sadržano i u ustavnom zakonu, računajući da od toga neće biti štete, da može da bude samo koristi. Pri tom smo vodili, prije svega, računa o onome što je naš odnos prema manjinskim narodima, a nikako bilo čijim objašnjenjima da to treba da stoji u ustavnom zakonu.

Ali, takođe rekao bih da, i na samom, i tokom samog izlaganja naših kolega, rekao bih da možda nejednako gledamo na ono što su budućnost i interesi Crne Gore i kada su u pitanju evropske integracije. Rekao bih da možda pokušavamo, nekim svojim tvrdim stavovima, govorim o dijelu opozicije, u odnosu na ono što su predložene izmjene ovog ustava, da na neki način stave zavjesu između toga da oni jednostavno ne žele da pripadaju Evropskoj uniji, ne žele evropske integracije, ne žele usvajanje onih standarda koji su danas prioritet u toj Evropskoj uniji.

Znači, govorimo i o standardu, znači sistema jednakih šansi za sve, s jedne strane, a isto tako poštovanje različitosti, bez obzira da li se te različitosti odnose na pitanje vjere, pola ili neke druge vrste diskriminacije.

U svakom slučaju moram da budem iskren da sam vrlo ponosan što sam bio dio ekipe Ustavnog odbora i što smo, čini mi se u ovom trenutku uradili dobar posao. A naravno, vrijeme će pokazati da li su sva predložena rješenja dobra ili loša. Kažem još jedanput, nadam se da ćemo danas usvojiti ustavne amandmane, da ćemo takođe usvojiti i Ustavni zakon, sa različitim pogledima u odnosu na ono što je pitanje temporalnosti ili vremensko ograničenje za taj zakon.

Uz još jedno podsjećanje da smo zbog te loše temporalnosti, prije nekoliko godina, jedan ustavni zakon mijenjali čak pet puta. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Sekuliću.

Sada riječ ima kolega Medojević, neka se pripremi kolega Aprcović.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem se, gospodine potpredsjedniče.

Žao mi je što predsjednik Parlamenta nije tu, jer sam htio da ga zamolim da bude prisutan kada je vrijeme u pitanju jer sam htio nekoliko poruka da pošaljem, prije svega,

građanima Crne Gore i još nekim ljudima koji su zajedno sa nama početkom '90. godine sanjali jedan ostvariv državni san, dakle, o državi Crnoj Gori, koja je demokratska država Crna Gora.

Bila je jedna grupa i naših saboraca koja je 1997-98. godine u sukob unutar DPS-a prepoznala šansu da država Crna Gora je važnija od demokratije, da sa bilo kime i na bilo koji način treba da stvorimo državu a da ćemo naknadno stvoriti demokratiju. Želim da ih pozdravim ovaj put i da kažem da su napravili jednu ogromnu istorijsku grešku a da smo mi koji smo govorili da ne može država da ide bez demokratije, na našu žalost i na našu nesreću bili u pravu.

Dakle, pitanje Ustava nije pitanje pravne norme. Pitanje Ustava je pitanje državotvornosti, pitanje morala, pitanje patriotizma i u ovom trenutku želim posebno da istaknem da oni koji su zaboravili značaj demokratije, da sada imamo ovu situaciju da država bez demokratije ne može tako hroma bez jedne noge i sa štakama na jednoj nozi da trči evropsku trku.

Napravili ste sistem koji nije demokratski.

Crna Gora nije demokratska država, ako predsjednik Parlamenta ovo sluša imaće priliku da mi odgovori, i on je najodgovorniji za to.

Dakle, država Crna Gora nije demokratska država, ne zadovoljava dva bitna kriterijuma:

Prvi kriterijum je da se vlast ne formira u skladu sa Ustavom, članom 2, kao slobodno izražena volja građana na fer i poštenim izborima. Pokazali ste, gospodo, i u radu Aketnog odbora da i dalje baštinite nedemokratske autoritarne elemente, ne želite da priznate čak kad vas uhvate u krađi izbora, kada sami iskazujete autoritarni karakter vaše partije, kada izvještavate lidera vaše stranke o krađama i izbornom kriminalu koji ste uradili, ni tada nećete da priznate da se vlast u Crnoj Gori ne formira na slobodno izraženom voljom građana. Pa o kakvom Ustavu govorite?

Kakav to pravosudni sistem može da nastane, efikasan i pravedan, ako se krađu izbori?

Drugi test, ili kriterijum za konsolidaciju demokratije kaže - test dvije smjene. Mora jedna Vlada, jedna vlast da se promjeni, a da ta prethodna mirno preda vlast i ta koja je smijenila totalitarnu vlast i ona treba da bude smijenjena na slobodnim izborima i da mirno preda vlast. Bez dvije smjene, test slobodnih izbora, Crna Gora nije demokratska država.

Priča o Ustavu u nedemokratskoj državi je zavaravanje ovoga naroda, ovih građana. Ja se obraćam građanima.

Dakle, građani Crne Gore,

Neki pametni ljudi ranije, mnogo pametniji od mene, jer o ovoj temi treba čitati stare knjige, oni koji su osnivali demokratiju kažu da je demokratija jedan mehanizam koji sprečava Vladu da se bolje odnosi prema građanima nego što građani sami zaslužuju.

Mi iz Demokratskog fronta pozivamo građane da nam daju snagu.

Dajte nam snagu, dajte nam moć da promijenimo Crnu Goru, ovo ovako ne ide. Dakle, ako zemlja nije demokratska, ako zemlja nije slobodna, pa kakav ustav, o čemu govorimo?

Poštovani građani, koga predstavljaju poslanici Demokratske partije socijalista? Nevažće listiće, glasove putem pisma, upravnika Pošte u Podgorici? Koga vi

predstavljate i kako vi možete da govorite o evropskim vrijednostima? Znači, ako niste smogli snage, kolege iz SDP-a, ako niste smogli snage da kažete -DPS organizovano, sistematski zloupotrebljava resurse ove države, bezbjednosne službe, javne informacije, privatne podatke, da ostvari pobjedu na izborima, oni su vam Evropljani, demokrati. A kolege koji se pošteno demokratski, mirnim sredstvima bore za svoja građanska i nacionalna prava oni su mračne sile, je li. E neće tako biti.

Dakle, biće da moramo zajedno da se izborimo za demokratiju, a kad se izborimo za demokratiju, onda možemo da dogovaramo ustavne modele i kompletan ustavni aranžman. Dakle, ja sam ovdje više puta govorio, gospodine Markoviću, pravosuđe Crne Gore je sahranjeno i ubijeno ispred bolnice Crne Gore, ispred Kliničkog centra. I pravosuđe i država Crna Gora, i svi to dobro znate. Strijeljana je ispred redakcije Dana ova država i pravosuđe i država Crna Gora. Kome vi pričate bre, o demokratiji, o evropskim standardima? Može li biti ustavna država Crna Gora koja ima ljude koji su izvan ustavnog sistema, koje ne smijemo privesti pravdi? Ne može. Ustav ili postoji ili ne postoji. Međutim, ovdje nije problem u ustavnim modelima. Koje sudije treba da primjenjuju ovaj ustav, koje pravosuđe, koje tužilaštvo.

Ovdje smo prije neki dan imali moć, snagu mafije, usred Parlamenta, usred Parlamenta. Nemoć demokratije, nemoć države, nemoć ove nacije. E, ja sada mogu samo da pozovem građane Crne Gore- dajte nam snagu, dajte nam inspiraciju, dajte nam moć, jer ovi ne predstavljaju vas i nemaju istorijske odgovornosti da Crnoj Gori vrate ono što je Crnu Goru uvijek krasilo.

Ja vjerujem da su Crnogorci hrabar narod i vjerujem da imaju osjećaj morala, osjećaj etike, osjećaj solidarnosti. Kažu da se svako rodi dobar i pošten, i da ima osjećaj za pravdu, čak su i neki eksperimenti pokazali da i neke životinje pokazuju osjećaj za pravdu. Ja vjerujem da su Crnogorci takvi, ali moraju da se sami oslobode.

Mahatma Gandhi je davno rekao sjajnu stvar - Duh demokratije mora doći iz samog naroda. Duh demokratije ne može da se nametne s polja. Uvažene ekscelencije, koje posmatrate ovo, demokratija i sloboda u Crnoj Gori je naša stvar. Hvala na pomoći, mi imamo snage da se izborimo. I mi smo, kao i svaki normalni ljudi u Evropi, željni slobode. I vi ste, kolege, željni slobode. Ne treba da se plašite vašeg predsjednika partije i njegovih prijatelja. Mi se ne plašimo. Evo pružamo ruku da se izborimo za Crnu Goru. Ali, glavni problem svih nas je vaš predsjednik partije i sistem bolesni koji je napravio da štiti njega i njegove milijarde koje je opljačkao od ovoga naroda.

Zbog toga, Demokratski front, zbog Crne Gore, zbog demokratije, zbog naše djece, zbog naših slavni predaka i zbog ljudi koji su 90-ih godina vjerovali u san o slobodnoj demokratskoj nezavisnoj Crnoj Gori, Demokratski front će nastaviti da se bori za ključnu komponentu, a to je sloboda, demokratija. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega.

Primjenjujem praksu koju sam uvijek sprovodio.

Znači, imate vremena 5 +1 minut, ukoliko hoćete, ali znadite da imamo negdje oko 20 prijavljenih, i da je to negdje oko dva do tri sata, onda imamo još jednu izuzetno važnu tačku, takođe dva do tri sata, pa nas čeka dugi dan.

U ime Demokratske partije socijalista, pravo na komentar poslanik Milošević. Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani potpredsjedniče Vlade, uvaženi kolege poslanici,

Kao i obično, gospodin Medojević je pobjegao od teme koja je na dnevnom redu. Prvo, da li je bolje boriti se za ideju kroz institucije ili se skloniti i kritikovati. Vi ste izabrali ovo drugo, iako kažete 97. i 98. godine zalagali ste se za promjene, ali otišli ste na stranu da ne bi kroz institucije sistema se borili za vašu ideju.

Što se tiče obraćanja, ja se neću obraćati građanima, ja ću se obratiti ekscelencijama, kao što vi govorite. Mislim da najbolji demanti za vas je da rješenje koje je predviženo ustavnim promjenama, u svakom slučaju je kvalitetnije od postojećeg rješenja, zahtjevnije i traži širi konsenzus, prije svega vezano i za Pravosudni savjet, o čemu ste govorili, predsjednika Vrhovnog suda, za Ustavni sud, Tužilački savjet, izbor državnog tužioca i za Ustavni sud. I šta je razlog da ne glasate za to, ako je nešto bolje od onoga što je bilo ranije, ako je nešto kvalitetnije?

Razlog je da ne želite da se otvori poglavlje 23 i 24. to je svima jasno. Želite da bude status kvo, i to je sasvim jasno, jer vam to ne odgovara, jer vi ne želite vlast, to svi znaju u Crnoj Gori, to je svima jasno, najbolje je biti u tim klupama i kritikovati vlast, ovdje.

I šta bi donijeli ovo izglasavanje amandmana? Izglasavanje amandmana bi dovelo do toga da bi bio status kvo. Zbog čega, ako želite ove promjene o kojima ste govorili, ne stanete iza amandmana gospode iz SNP i Pozitivne, i da se dogovaramo i o tome ovdje?

I mislim da jedna stvar, što se tiče naših glasača, nemojte na isti način poistovjetiti i ljude vaše koji učestvuju zajedno sa nama na biračkim mjestima, koji vode kompletan izborni proces i koji govore o legitimitetu izbornog procesa, nemojte ih poistovjetiti sa kriminalcima i sa ljudima koji rade na taj način.

I ovdje, mislim da jedino ovim ustavnim promjenama, ako bi se možda zadovoljili da predsjednika Vlade i predsjednika Skupštine biramo prvo dvotrećinskom većinom, pa onda sa tri petine. Možda bi tada glasali za te promjene.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Miloševiću, na poštovanju vremena.

Molim vas, da li želite da odgovorite. Do dva minuta.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Ja se zaista još jednom izvinjavam na prekoračenju, posebno što je potpredsjednik Radulović tu, doveo sam ga malo u nezgodnu poziciju, ali nadam se da sam se obratio generalno politički, jer ovo razgovaramo o politici.

Dakle, zašto sam pomenuo 90. godine? Zato što je jedna politička ideja tada govorila istinu a nije sačekala da vlada Crnom Gorom. Zbog toga, zbog osjećanja odgovornosti prema tim ljudima koji su dijelili isti san o demokratskoj, slobodnoj i nezavisnoj Crnoj Gori. Ja sam imao obavezu danas da kažem to. I zbog toga sam rekao da istina u politici nije dobar saveznik. To je i moj problem, i problem ovih časni ljudi ovdje. Kažu da istina treba da sačeka trenutak kada će je narod tražiti. Međutim, gospodine Miloševiću, znate što je prednost istine. Istina stoji sama uspravno. Za

neistinu treba podrška Vlade, policije, AMB-a, medija, kriminala. Istina stoji uspravno. I danas o ovome govorimo za to što su 90-e godine neki ljudi bili u pravu i govorili istinu. Ja sam napustio te strukture 98. godine, žao mi je što ovdje nema ni kolege ni predsjednika Krivokapića, zato što sam rekao da će usvajanje Zakona o privatizaciji Veselina Vukotića, donijeti sprženu zemlju u Crnoj Gori i rekao da je Ugovor sa "Glenkorom", pazite 98. godine, bio uvod u bankrot države Crne Gore. Pogledajte ko je bio u pravu. Pročitajte, pogledajte ko je bio u pravu.

Ovo što je generalni problem, ja vas pozivam da kažete da li je Crna Gora pravna država i da li Ustav i zakoni važe za sve građane Crne Gore podjednako i da li vi ne kradete na izborima. Ako vi kažete sad pred crnogorskom javnošću da ne kradete na izborima i da nije tačno ono što ste pričali na Glavnom odboru DPS-a, onda ne možemo da pričamo o Ustavu, gospodine Miloševiću. Imamo različite vrednosne sisteme.

Istina je temelj svake demokratske države bilo kad.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Zahvaljujem, kolega Medojeviću.

Za komentar se javio kolega Nimanbegu.

Samo pritisnite tastaturu, molim vas bez bodacivanja.

Svako će dobiti priliku da kaže svoje mišljenje. Izvolite poslaniče Vukčeviću.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Pozivam se na član 98 Poslovnika u kojem piše da „...poslanik ili drugi učesnik u pretresu može govoriti samo o predlogu koji je na dnevnom redu“.

Kolegu Medojevića ste bili u obavezi da upozorite i ja neću da dopustim da neko takvim tonom govori i meni i Demokratskoj partiji socijalista. Da neko saopšti u ovom domu i kaže da i neke životinje imaju veći osjećaj za pravdu nego što to ima DPS. To prelazi sve granice i tražim pauzu dok se Medojević ne izvini.

Čovjek koji ide u kampove za obuku da bi rušio vlast u Crnoj Gori. Čovjek koji je radio sa mafijom Zemunskog klana da on upozorava Demokratsku partiju socijalista. Neću da prihvatim takav komentar i neću da prihvatim takve ocjene. Da on danas drži govore i on drži predavanje o Crnoj Gori. Neću da prihvatim takav način rada. Ovo je Crna Gora, demokratska i neću da dozvolim takve uvrede. Pa neka ide tamo gdje je naučio da radi i način a koji se on bori.

I molim vas, tražim pauzu da se Medojević izvini Demokratskoj partiji socijalista.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Nisam osjetio da ste doprinijeli da atmosfera bude parlamentarna i da danas na jedan kvalitetan način raspravimo o ustavnim promjenama. Ali, uistinu, znači uistinu nisam čuo takvu uporedbu i odmah bih je prekinuo, bez obzira o kome se radi.

Tražim stenogram da se utvrdi o tome koja je puna istina, a sada nastavljamo dalje.

Za komentar se javio kolega Nimanbegu.

Izvolite, kolega.

GENCI NIMANBEGU

Hvala, potpredsjedniče Raduloviću.

Ja želim komentar na dio izlaganja gospodina Medojevića.

U principu pokušavam da budem predstavnik naroda ili poslanik u ovom parlamentu koji neće dizati nacionalne tenzije, koji neće ići u pravcu da se diskusija ili nivo rasprave u parlamentu ili životu Crne Gore ide na osnovu nacionalnog. Ali, gospodine Medojeviću, rekli ste nešto što vrijeda moju inteligenciju, rekli ste, po meni, da Crna Gora ne zaslužuje takva kakva je, ono što je sada, zato što ima problema sa korupcijom, sa kriminalima, sa pravima nacionalnim itd.

Ja se slažem da ima problema, ali se ne mogu složiti, po vašoj logici, ni Njemačka nije trebala da postoji nikad jer su napravili nacizam, ni Italija jer su fašizam, a ni Srbija jer su jedan novi nacionalizam 90-ih imali. I Albanija ima sa korupcijom i organizovanim kriminalom, a to ne znači da nisu trebali da postoje i da postoje kao države.

U vašem dijelu izlaganja ja sam to primijetio i ja bih vas zamolio, u prvom dijelu, da puno lijepo i tačnije se okrenete, kad se obraćate poslanicima u domu, shvatate da mi predstavljamo narod. Mi ne možemo više ići u te priče.

PREDŠEDNIK BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu.

Ja ću uistinu tražiti puni stenogram i svakome ću ga podijeliti, jer duboko se zalažem i živim, i mislim da moje kolege, sad prvi put ću da kažem, moje kolege odavde, i s jedne i s druge strane, posebno s onim s kojim sam bio 90-ih se zalažu za multietnički sklad.

Ko to narušava, bar od mene će biti osuđen i neće mu se dati riječ. Tražim stenogram što prije da se podijeli svim poslanicima.

Izvolite, kolega Medojeviću.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Nemojte me tjerati da pominjem ta imena i te ljude, neki nijesu ni živi, partija ne postoji. Neki intelektualci su se prodali u međuvremenu, pa su prihvatili ovaj koncept država bez demokratije.

Znači, kolega, apsolutno sam govorio o jednoj političkoj poziciji sa početka 90-ih, gdje smo sanjali državu Crnu Goru koja je demokratska, koja je slobodna. Protiv nas su bili ovi sa kojima vi sada želite da glasate Ustav, shvatate, protiv nas, oni su bili ogorčeni nacionalisti. Bili su za rat, bili su protiv vašeg naroda i protiv drugih naroda. Tada su Bošnjaci, Crnogorci i svi ljudi koji su bili za nezavisnost i Albanci bili izdajnici, i ja sam bio među njima, samo što sam ja status izdajnika zadržao 24 godine, samo zato što vjerujem u taj san iz 90-ih godina. Da, nezavisna Crna Gora, demokratska, na obje noge, stabilna, bistrog uma, ujedinjena, snažna, s jasnom vizijom, s poštenim vođstvom. Da, nedemokratska, korumpirana, sama će raditi protiv države Crne Gore.

Kolega Genci, to je moj politički stav. Znamo se dovoljno dugo, znate da dijelim i baštinim vrijednosti multietničke Crne Gore. Rođen sam u gradu koji vaspitava sve svoje građane tako, svako čuva svoje dostojanstvo, svoj identitet, ali nikad problema nije bilo, ako je bilo, uvezani su spolja.

Prema tome, s indignacijom odbacujem bilo kakvu konotaciju moga nastupa kao nacionalističkog, nijesam mogao da prepoznam. Dobićete stenogram. Govorio sam samo da Crna Gora treba da postoji, ali ako nije demokratska, ako nije pravna, ona će sa korumpiranim režimom ugrožavati svoju državnost. Zato treba da promijenimo vlast i da krenemo u jednu novu etapu razvoja demokratske Crne Gore. Ništa drugo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Gospodine Simoviću,

MILUTIN SIMOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče,

U ime Kluba Demokratske partije socijalista predlažem ipak da napravimo pauzu iz dva razloga. Vjerujem da je već stenogram pripremljen, i to će biti prilika da sudionici ovog incidenta, odnosno sudionik, pročita stenogram svog govora i ja se nadam, nakon toga izvini Demokratskoj partiji socijalista.

A drugi razlog je da ovu pauzu od 10 minuta iskoristimo da se vratimo jednoj dobroj atmosferi koja treba da vlada ovom salom kada razgovaramo i kada je na dnevnom redu ovakav važan akt kakve su ustavne promjene.

Ja mogu da razumijem one koji žele da pokvare ovaj dan, ne samo svojim odnosom prema ovoj temi, nego žele prosto da današnji dan, kada imamo na dnevnom redu ovako važnu temu, pokvare i atmosferu u ovoj sali.

Iz ova dva razloga ja vas molim, da u duhu dobre prakse izađete u susret zahtjevu za pauzom od 10 minuta.

Hvala vam unaprijed.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Gospodine Simoviću,

Sigurno i prije toga sam htio, ali sam razumio da smo se dogovorili da, kada dobijemo svi stenogram da do tada napravimo određenu pauzu i da vidimo vjerodostojnost izlaganja gospodina Medojevića.

Ukoliko sada tražite, ili kad se pripremi, zbog efikasnosti rada današnjeg i dugog dana, kao što sam i rekao. Da li želite sad ili kada dobijemo stenogram?

MILUTIN SIMOVIĆ:

Ja insistiram da sad napravimo pauzu iz ovog drugog razloga, prosto mislim da je ovo trenutak da kada treba atmosferu vratiti onako kako smo počeli, prije nego što je gospodin Medojević uzeo riječ.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite.

DARKO PAJOVIĆ:

Moram da bih prekinuo ili pokušao da prekinem ovaj cirkus Demokratske partije socijalista.

Gospodine Simoviću, pripadam stranci za koju je vaš potpredsjednik partije kazao da smo svi edipovci, da imamo Edipov kompleks. Pripadam stranci za koju je vaš

predsjednik Parlamenta kazao da smo osedlani konji Demokratskog fronta. Nikad nismo tražili izvinjenje. I nemojte to da radite jer sam gledao i kolega Medojević to nije kazao. Ja nemam razloga da branim kolegu Medojevića, mnogo više smo u nesaglasu, nego što smo u saglasju od kad smo u politici, ali nemojmo to da radimo.

Drugo, mnogo ružnih riječi je u crnogorskoj parlamentarnoj istoriji, da tako kažem, ako hoćete u političkom životu, pa evo i prema najmlađoj partiji, rečeno. Pa su se i kidale neke glave i tako dalje i tako dalje.

Ponoviću, nemojmo da pravimo cirkus, idemo dalje sa radom, nema nikakve potrebe za pauzom, a vi ćete da dobijete stenogram, gdje ćete to da vidite. Gomilu uvreda smo doživjeli upravo od ljudi sa naše lijeve strane, a ponavljam nikad nijesmo insistirali na izvinjenjima, a to, priznaćete, jesu uvrede. Hvala.

PREDŠEDAVJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Proceduralno se javio i kolega Bulatović.

Izvolite, nadam se da ćete doprinijeti konstruktivno efikasnosti današnjeg rada ovog Parlamenta.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče,

Članom 103 je definisana pauza i prekid sjednice. Ne postoji ni jedan jedini element da gospoda iz Demokratske partije socijalista traži pauzu, niti prekid sjednice, osim da prave dramske efekte i da prikažu ovdje Demokratski front, koji vrlo argumentovano nastupa, vezano za ustavne promjene, kao neki remetilački faktor.

Ovo je dramski efekat onih koji su doživjeli poraz na Anketnom odboru, dramski efekat onih koji pokušavaju da svoje reteriranje vezano za Ustavne promjene pretvore u jedan cirkus.

Molim vas pročitajte član 123 ni jednog jedinog elementa, sem što su se nešto naljutili, nema elemenata stenograma i drugih stvari.

Postoji dobar običaj da u smislu određenog dogovora se prekine, radi konsultativne atmosfere. Mi nijesmo saglasni uopšte da povodom ovoga bude pauza, jer to bi bilo degradiranje ovoga čina. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Možete li da mi dopuštite da zaključim.

Iako ne sumnjam u tome što piše, kolega Bulatoviću, u Poslovniku, ja ipak sam ovdje poslanik, treći mandat. I kada je goć tražio pauzu neki poslanički klub smo izašli u susret, i dajem pauzu od 10 minuta.

- pauza -

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovane kolegice i kolege, nastavljamo poslije više od 10 minuta pauze.

Dok neki od najavljenih govornika ne budu spremni, na redu je kolega Bulatović.

Izvolite, kolega Bulatoviću.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine predsjedniče Skupštine, dame i gospodo,

Nakon ove dramske pauze i pokušaja da naprave od Skupštine politički cirkus poslanici Demokratske partije socijalista, meni ostaje samo da kažem sljedeće:

U potpunosti podržavam ključne stavove iz izlaganja gospodina Nebojše Medojevića, koji se tiču stanja u društvu, ustavnih promjena i svega što je on izrekao.

Ovdje se hoće u Parlamentu, od strane Demokratske partije socijalista, stvoriti utisak da je riječ o prazniku demokracije. Nije tačno, ovo bi bio praznik demokratije da je samo sviješču Demokratske partije socijalista došlo do ovoga dana, do ovoga dana je došlo na osnovu pritiska Evropske komisije, Venecijanske komisije i onoga što je trulo u državi Crnoj Gori pod vođstvom Demokratske partije socijalista, prije svega.

Ova farsa oko ustavnih promjena i toga da li će pravosuđe biti nezavisno traje od kraja 2010. godine kada se htjelo, putem zakona koji su donešeni izmijeniti ono što ne valja u oblasti vladavine prava.

Bilo je između gospodina Markovića i nekih ljudi u Vladi dilema - ustavne promjene da ili ne, dok nije presjekla Venecijanska komisija i Evropska komisija i tražili ustavne promjene. Da li, gospodo, treba da izvadimo početni tekst koji je Vlada ponudila ovom Parlamentu. To je farska pravnička, sudska, tužilačka, kakva god hoćete. Tu je bio samo naslov da se promijene Ustav i ničega od onoga što danas je izdejstvovano u odnosu na taj početni tekst, nema.

Citiraću predsjednika Skupštine iz njegovog izlaganja i suština čitave stvari jeste u onome što je on rekao. Tužilaštvu, pravosuđu nijesu bili potrebni ovi ustavni amandmani da rade svoj posao. Crna Gora je kriminalizovana država, Crna Gora takva kakva jeste, upravo zbog nedostatka političke volje i pritiska na Tužilaštvo i sud.

Ovdje je rečeno da se ne može komentarisati ovo ili ono. Juče je ovdje u ovom domu pao izvještaj Sudskog savjeta, pao je Izvještaj Tužilačkog savjeta, To je nagovještaj određene većine koja se stvorila juče, oko ovih pitanja da je neophodno otvoriti proces promjena u Crnoj Gori u ovoj oblasti.

Poručeno je od strane Evropske komisije da nema daljeg procesa evropskih itegracija ako nema ustavnih promjena. I to je tačno, ali nije sva istina u tome. Gospodo, koji pokušavate, na farsičan način da saopštite da oni koji će glasati za ustavne amandmane, posebno iz Demokratske partije socijalista i vladajuće strukture, jesu za demokratiju otvaranja poglavlja 23 i 24, a oni koji nijesu za to su protiv evropskih integracija, apsolutno nije tačno.

Usvajanjem ustavnih promjena neophodno je da se okonča afera Snimak. Politički, vidjeli smo kakva postoji spremnost, nikakva. I pravno, vidjećemo šta će da uradi Vrhovni državni tužilac, da li će koga procesuirati i tu je već na prvom ispitu Crna Gora. Džabe ustavne promjene ako se ne procesuiraju akteri Snimka. Upravo zbog toga što je suprotno članu 2 stav 3 Ustava formirana ova vlast na izborima u oktobru 2012. godine.

Akcioni planovi i njihov kvalitet. Mjerljivi rezultati i vražanje povjerenja u izborni proces. To su dodatna pitanja i neka se ne pravi slavlje ako se usvoje amandmani da smo mi na evropskom putu. Ovo su vrlo zahtjevne stvari zbog toga što moraju oni koji kradu izbore, oni koji diskriminišu ljude da kažu da, mi krademo izbore, da mi smo protivustavna vlast. Ja ne vjerujem da će se to brzo desiti, to se može desiti jedino onda kada DPS ne bude na vlasti i kada dođe do smjene režima i kada u Vladi ne bude predsjednik DPS-a, njegovi ortaci i prijatelji koji vrše uticaj.

I još nešto da podsjetim, 2011. godine uslov je bio izborni zakon za evropske integracije. Usvojili smo izborni zakon konsenzusom. Sišla je opozicija ispod određenih kriterijuma radi toga, radi evropskog puta. Dobili ste, gospodo, dodatne uslove, specijalno za Crnu Goru, proces pregovaranja 23 i 24. itd. Moram reći sljedeće: Crna Gora je država u kojoj nema vladavine prava, država u kojoj je politizovano sudstvo, široko rasprostranjena korupcija, posebno na visokom nivou i ako bi ovi koji treba da rade svoj posao, onda članovi Vlade, bivši članovi Vlade, gradonačelnici, bi bili procesuirani, što Evropska komisija kaže da nijesu. I 23 i 24 će se baviti time i prosto je apsurdno da opozicija ne želi poglavlje 23 i 24 da se ne otvori. Da mi želimo da se otvori poglavlje 23 i 24, ali nema ni jednog razloga koji bi nas doveo do toga da mi, ako nijesmo zadovoljni onim što su rješenja u ustavnim amandmanima i podržimo. Da li na ovaj čin se razvlašćuje Demokratska partija socijalista i obezbjeđuju do kraja promjene u pravosuđu. Moj odgovor je ne. I to je maloprije rekao gospodin Krivokapić u svom izlaganju da ustavne promjene nijesu bile potrebne za to.

Suštinski, tu ću veoma kratko da kažem, sami amandmani ne daju da se razmakne u primjeni ono zbog čega su postavljeni.

Uzmite Ustavni zakon, gospodine predsjedniče. Ovdje je na javnoj sceni bila polemika između vas i gospodina Markovića koji je bio na Odboru za antikorupciju o čemu smo mi govorili o tim rokovima. Prosto je neshvatljivo da jedna uredba Vlade može da bude iznad ovog svečanog čina. Veće je poniženje amandmani Demokratske partije socijalista na Ustavni zakon i priča o tome da je uredba jača od Ustavnoga zakona.

I na kraju, moram da kažem i da podsjetim oko nečega, prije dvije godine je i opozicija imala svoj set amandmana. Pored oblasti pravosuđa imali smo važna pitanja koja se tiču i pozicije većinskog srpskog jezika i zastave, i pozicije šta je manjinski narod tu i zaključujem na sljedeći način: Ako neko kaže da uslovljavanje nije, ili zahtjev da se određene stvari riješe da nije demokratski, ja ću da vam odgovorim na sljedeći način: Ovdje u ovom domu, prije dvije godine je bilo razgovor između premijera i lidera opozicije i sporazum, kompromis, uslovljavanje, nazovite ga kako god hoćete, nakon čega je definisano u zakonu pozicija jezika koji je većinski. To je pozdravila i Evropska komisija, a predsjedniče Skupštine, i u Bundestagu, vi to dobro znate da, kada Merkelka razgovara s opozicijom oko nekim važnih stvari, opozicija je brutalnija u zahtjevima nego što smo to sada. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne tiče se temeljnih stvari u Ustavu.

Hvala vam.

Da se pripremi kolega Rastoder da bismo uhvatili red vlast - opozicija. Izvolite.

ŽELJKO APRKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Uvaženi potpredsjedniče Markoviću, kolegice i kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Prije nego što počnem moju priču, moja gledanja u vezi na amandmana na Ustav Crne Gore, moram da kažem jednu rečenicu u vezi nastupa, opet ću reći, izdići ću se dostojanstveno, uvaženog kolege Medojevića. Dovoljno je pokazao kako i na koji način

se ophodi prema kolegama poslanicima koji sjede u klubama pozicije. Dovoljno je pokazao kakav je njegov način razmišljanja, kako i na koji način se ophodi i kako priča kada ga sluša javnost Crne Gore, u veoma značajnom trenutku kada donosimo promjene najvećeg pravno političkog akta Crne Gore, Ustava Crne Gore. Međutim, to dovoljno govori o njemu.

Ja kad bih na ovaj način istupao, bez obzira na moje političko opredjeljenje ne bih mogao da sjednem i da pogledam kolegama iz opozicije u oči. Prema svakom od vas, sa osobitim uvažavanjem se odnosim cijeneći vašu političku borbu, cijeneći vaše napore kroz legitimne i demokratske institute da dođete do vlasti. I to cijenim i uvijek ću cijeniti, ali ne na način na koji se on obraća prevashodno poslanicima DPS-a, to ne mogu nikako prihvatiti. Za 12 godina rada u odborničkom klubu u Kotoru, gdje sam predsjednik odborničkog kluba, bez obzira što je moja mala skupština, nikada uvredljivim tonom u bilo kojem političkom procesu se nisam odnio prema političkom protivniku, koji drugačije politički razmišlja od mene. I to neću sigurno dozvoliti da na ovaj način kvalifikuje, metaforički govori iz ovih klupa koji predstavljaju poštare, one koji kupuju glasove, oni koji glasaju putem pisma.

Ako hoćemo o tome da pričamo, imali smo sljedeću tačku dnevnog reda, pa da na osnovu argumenata i mi kažemo sa ove strane upravo o procesima izbornim koji su se dešavali u određenim gradovima Crne Gore, i na koji način su određeni, opet kažem, određeni opozicioni poslanici, odnosno predstavnici politika se ophodili prema građanima koji su trebali da daju glas.

Izuzetno sam ponosan što sam participirao u radu Ustavnog odbora ispred Demokratske partije socijalista sa kolegama iz opozicionih klupa koji su konstruktivno, pravno logično, davali doprinos da izađemo sa predlogom amandmana na Ustav, i to će ostati jedna vrlo pozitivna situacija u mom političkom životu. Takođe, moram da kažem da je Demokratska partija socijalista, kroz rad na Ustavnom odboru, pokazala da se suštinski zalaže za promjene i kroz rad putem dijaloga, putem razmjene argumenata, željom za približavanjem predloženih modela, zasigurno donijela u obliku amandmana o kojim danas raspravljamo. Demokratska partija socijalista, suštinski i jeste cilj promjena ustavnog okvira koji će, po mom dubokom ubjeđenju, doprinijeti reformi pravosuđa i sigurno unijeti potrebnu dozu nezavisnosti sudske vlasti i potrebnu dozu autonomiju u radu tužilačke organizacije, ali sigurno i doprinijeti većem nivou odgovornosti svih nosilaca sudijske i tužilačke funkcije.

U svom kratkom izlaganju o prirodi i karakteru predloženih amandmana na Ustav Crne Gore, osvrnuo bih se samo na onaj segment koji govori o razjašnjenju problema, nezavisnosti sudova i njihove depolitizacije. Sve to u okviru, kako to Venecijanska komisija kaže, jednog zatvorenog sistema. Ali, molim da mi se ne zamjeri ako primijetim da kada se govori o zatvorenom sistemu, onda se nevoljno nameće logična upitnost da li se u takav sistem može ući spolja, baš za to što se zatvoren i baš za to što su svi događaji unutar njega pojavljuju kao rezultat učinka njegovih unutrašnjih faktora. Ali, zanemarimo to, jer je možda ovakav izraz posljedica neadekvatnog prevoda upotrebljenog od strane prevodilaca.

Amandmani na ovaj dio ustava imaju ambiciju da budu svojevrsna garancija kojom se obezbjeđuje nezavisnost pravosudnog sistema i njegova zaštita od pretjeranog uticaja drugih grana vlasti. Već na samom početku čini se neophodnim da se napravi analiza ova dva kriterijuma na koja, sa pravom, posebno ukazuje

Venecijanska komisija i dosljedno tome, razmotri nekoliko već poznatih teorijskih premisa. Koliko god bio na udaru globalista ili drugih više ili manje nezavisnih pravnih i političkih teoretičara, princip suverenosti se neumitno nameće kao jedan od najznačajnijih teoretskih tvorevina pravne i političke misli, koju je viševjekovna praksa davno potvrdila, ali u posljednje vrijeme i značajno osporila.

I još jedan od najznačajnijih pravnih i političkih mislilaca iz 17 vijeka, Bodem, suverenost definiše kao vlast koja ne zavisi kao vlast koja spolja ne zavisi od bilo koje druge vlasti, a unutar je veća od svake druge. Ova vlast je po prirodi i pravcima djelovanja razlučena u tri svoje grane: zakonodavnu, izvršnu i sudsku. Priznali to ili ne, oni imaju svoje zajedničko rodno porijeklo u pojmu suverenosti. U sistemu podjela vlasti svaka od ovih grana treba da objedini dva svojstva koja su, po svojoj pojmovnojo sadržini protivrječna. Svojstvo nezavisnosti, samostalnosti, a na drugoj strani svojstvo jedinstva i uzajamnosti. I da se tokom vjekova pokušavalo uticati na ovaj evidentni problem, na način da se proba naći balansiran model i obezbijediti skladno funkcionisanje, i jednog i drugog svojstva, ali tako da se ni jednog od njih ne otrgne i ode u drugu krajnost, do krajnjih i prijetećih granica.

Svaki poremećaj ravnoteže ovih moćnih sila vlasti, iznjedrenih iz pojma suverenosti, ima pogubne posljedice na svrsishodno ostvarenje državnih funkcija. Upravo ovih nekoliko napomena teorijske prirode, govori o svojoj sadržini posla Ustavnog odbora. Sa ciljem da se pravilno interpretiraju sugestije Venecijanske komisije i da na kraju dođemo, po mom mišljenju, do ukomponovanih rješenja izloženih u tekstu predloženih amandmana na Ustav. Uvjeren sam da je Ustavni odbor uspješno našao pravu mjeru saglasja opozitnih svojstava ovih pojavnih fenomena vlasti, sa teorijskim postulatima u optimalnom načinu njihovog funkcionisanja. S obzirom na činjenicu, da je kratkoća vremena, samo želim dvije rečenice kao poruku, prije svega građanima Kotora, građanima Crne Gore i svim kolegama poslanicima. Da ih sve pozivam da danas pokažemo i iskažemo kako je nama potrebno jedinstvo i zajednički povodom procesa, jer evropskih integracija usvajanjem ustavnih promjena širom otvorimo vrata pregovaračkom procesu poglavljima 23 i 24, što je interes i cilj svih nas, bez obzira na političku pripadnost. Te bezuslovno dajemo podršku predloženim rješenjima koja će po mom uvjerenju umnogome osnažiti kapacitete države, doprinijeti jačanju pravosuđa i kvalitetnijoj borbi protiv svih oblika. Ako smo zajednički donijeli odluku ako je donesemo danas, usvojimo amandmane na Ustav i biramo tužioca najmanje tropetinskom većinom u drugom krugu, to je dovoljan razlog da zajednički, kroz Institut javnog konkursa, ispitamo i izaberemo najboljeg kandidata i od njega tražimo rezultate. Nadam se da ću naići na razumijevanje. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Gospodin Rastoder, a da se pripremi kolega Danilović. Izvolite. Vi ste Rastoder, pa kolega Danilović, pa da vratimo red, naizmjenično jer su bila dva iz opozicije, sad su dva iz vlasti. Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Hvala Vam, predsjedniče.

Ja moram reći, iako se nijesam pripremao, nijesam pripremao posebno izlaganje, ne bih da propustim, zbog koga se javljam da i formalno ne učestvujem u ovako značajnom činu, kao i tim povodom izuzimajući one manje incidente koji su se dogodili kad sam ja izašao, ali zaista konstruktivno i ukupno dobroj atmosferi u ovom Parlamentu, povodom ovako značajnog čina razmatranja i usvajanja amandmana na Ustav Crne Gore. Značajna je, prije svega, činjenica koju smo čuli, da je predmet i predlog ustavnih amandmana rezultat visokog političkog saglasja, a za nas iz Socijaldemokratske partije, koji izvorno baštinimo evropske tradicije i vrijednosti još je značajnije to što će pretpostavljam sigurno usvajanje ovih amandmana biti još jedan značajan iskorak na putu punih evroatlantskih integracija naše države.

Ja se zbog toga pridružujem čestitkama svima onima koji su participirali u pripremi amandmana i nada sve usaglašavanu sasvim razumljivih i prirodnih političkih razlika. Ali je zadovoljstvo i više što je to učinjeno u Socijaldemokratskoj koordinaciji. Naravno, sam čin razmatranja je odlučivanje o predloženim amandmanima, jeste značajan zbog toga što je riječ o Ustavu koji je, kako ja doživljam, za svaku stabilnu i demokratsku državu isto što i temelj i glavna konstrukcija svake domaćinske kuće. Zato već i svaka moguća, a ovo je prva promjena Ustava od posljednje obnove nezavisnosti Crne Gore, jeste činjenica za posebnu pozornost, jer svakom promjenom, kao i promjenom Ustava, odnosno temelja i konstrukcije kuće u prilici ste ili da ojačate ili da ih oslabite. Mi kao što ste čuli, cijenimo da se u pripremi amandmana vodilo računa o tome, te da se predloženim izmjenama i dopunama iako su zaista slažem se sa onima koji su to primijetili u mnogome iznuđene od naših evropskih prijatelja. Ipak naš Ustav čine još kompletnijim i još koegzistentnijim. Naravno, ja kao i većina objektivnih analitičara ne idealizujem predložena rješenja. Naprotiv smatram da se o nekima od njih još moglo diskutovati, a neka su mogla biti dorečena.

Tako na primjer, kod amandmana 4, stavovi 2 i 3, kojima se predviđa izbor sudija Ustavnog suda, Vrhovnog državnog tužioca i četiri člana Sudskog savjeta, dvotrećinskom, odnosno tročetvrtinskom većinom, nema recimo zaštitnika ljudskih prava, ili na primjer predsjednika države. Oni ostaju među onim kadrovima koji se biraju ili razrješavaju tek apsolutnom većinom. Akcija za ljudska prava koju moram pomenuti, vi ste sigurno dobili taj materijal je notirala više tih pitanja koje je valjalo i dodatno razmotriti, ali uvažavam činjenicu da su predloženi amandmani rezultat ukupnog političkog kompromisa, rekao dobar rezultat, tako da možda ja ne otvaram jer svi imate ova pitanja, ali čini mi se da su neka od njih zaista takođe zasluživala pažnju i moglo se možda biti senzibilnije prema njima. Konačno, na samom kraju, ja moram da naglasim da posebno i posebno upozorim na činjenicu i značaj, prije svega, ispravnog tumačenja i primjene Ustava ukupno pa i ovih amandmana. Ja apelujem na sve kolege u Parlamentu, naravno i predsjedavajućeg kao i sve u sistemu vlasti i onih koji odlučuju, da ne dozvole da nam se ponovi sinoćni presedan u kasnim satima, kada smo ipak, čini mi se, dovoljno ili nepripremljeni ili nepromišljeno svejedno je usvojili rekao bih jednu neustavnu dopunu i tom dopunom istovremeno s jedne strane, diskriminirali pravo, karikirali prvo da kažem pravo, jedno od ustavnih prava jednog broja manjinskih naroda, a istovremeno i diskriminirali jednu od tih prava. Nadam se da se to neće ponoviti, a dobro je da se ovo može ispraviti i da će nova ustavna tužba koja će sigurno biti upućena i nadam se istoj odluci kao onoj koja je već bila.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Daniloviću, Vi ste, da se pripremi kolega Škrelja, a poslije njega će morati biti neko iz SNP-a, kolega Neven Gošović. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, gospodine predsjedniče, kolegice i kolege,

Ja ću vas podsjetiti na nešto što je misao jednoga čovjeka kojega ovdje uglavnom, kao značajnog preteču moderne demokratije doživljavamo kroz jednu floskulu, na riječi Makijavelija, a znam da ovdje ima ljudi koji ga mnogo bolje poznaju i njegovo djelo o slobodi. Kaže u svojim raspravama otprilike ovako parafrazirat ću - kad jedan narod navikao na vladaoca slučajno dođe do slobode, onda je lako izgubi, jer se navikao prethodno na vladaoca. A ako se navikao slučajno dođe do slobode. Ako se vratite stotinak godina unazad, sve će vam biti jasno. Mi uglavnom ovdje na ovom prostoru dođemo slučajno do rata i slučajno do slobode, vrlo često slučajno i do Ustava. Slučajno ili bez njega i ostanemo bez Ustava. Ali, obavezno se zaklinjemo na Ustavu, dopišemo ga i po nekom zakletvom, učini nam se da tamo stanuje malo, pa mu privržemo i boga i bezmalo vrlo često se slaže kad se tako uradi. Spremni smo jedni drugima oči da iskopamo zbog toga što smo ustavopisci, ustavotvorci, a malo razmišljamo o ovome, što nas dovodi s vremena na vrijeme u historijskim cikličnim krugovima da mijenjamo ustave. Iz daleka sam počeo ali rekoh relaksiran sam od potrebe da govorim o pravednim rješenjima, koja ste ovdje predložili. Kad govorimo o slobodi govorimo i o slobodi da ne budemo svi većina, zbog toga što nijesmo htjeli decenijama svi da budemo većina, većina je znala da progoni manjinu i to tako bestidno i ponižavajuće, da se danas mi stidimo za svoje pretke. Ja bih danas ovdje, valjda trebao da vam objasnim, poštujući da sam slobodan čovjek, zašto ne mogu da budem dio većine, ne optužujući vas odmah što ste vi većina. I ne misleći da ste napravili historijski loš izbor što ste većina. Meni nedostaje malo, možda iz vašeg ugla, iz unutrašnjeg mog ugla mnogo da budem sa Vama, ali vas ne optužujem. Zbog toga što na to nemam pravo, što je ipak ovo bolje nego je danas ovo što će uslijediti ako uslijedi, ako vi ispoštujete neke međusobne dogovore. Meni još uvijek nedovoljno dobro, upravo iz ovog razloga što smo ovdje slučajno dolazili do ustava, a nikad slučajno do toga da se on namjerno gazi. Ja bih volio da imam privilegiju da jednoga dana punog srca stavim ruku na ovaj Ustav. Ne smeta mi onaj grb na njemu, da mi ne prigovorite i da se zakunem. Smeta mi, kad tražite u našim očima trunja u svome, balvan ne vidite. Smeta mi kad odjedanput iz vas progovori čojsko i junačko a zaboravite šta smo do juče jedni drugima govorili. Pa možda se i mi ogriješimo, možda pogriješimo ja i moje kolege, ali nemojte vi koji biste nam vi do juče glave sjekli da odmah skočite u odbranu vlastitog stava i vlastite pozicije, a imali ste za sebe divne izgovore, imali ste za sebe izgovore da kad govorimo o našim i vašima pod našima govorite o sebi, pod njima govorite o strancima, pa smo sve to ćutali i trpjeli, preživjeli, progurali i evo nas danas u ustavnim promjenama. I nemojte da mislite da bi me bilo sramota kad bih znao da to može proći, da danas ovdje vam ispotegnem najkrupniji cilj svoj da budem ravnopravan sa vama i opet postavim pitanje jezika. Ali znam, da koliko sutra, dolazi priča i o diskriminaciji i neće biti uslovljavanja, moraćete da ispoštujete većinu pa da govorite u ime manjina.

Ovdje u ovoj Crnoj Gori su svakakva čuda moguća, pa i to, kad se slučajno možda desi da ste većina onda vas šikaniraju kao da ste najmanja manjina. Ali opet, brane sva vaša prava.

Uvažene dame i gospodo, ja danas neću glasati za ustavne promjene, rekao sam se ne osuđujući vas koji ćete to da uradite zbog toga što mislim da smo ih mogli uraditi bolje, zbog toga što ja znam kao što je znao i Makijaveli, izvinjavam se zbog greške, znam da je sloboda odsustvo samovolje vlasti, malo smo je smanjili, ali smo je smanjili. Budite sigurni da je pred nama vrijeme u kojemu ovo neće biti nikakav historijski trenutak niti će se pamtiti naši teatralni nastupi u ovom Parlamentu u kojemu će neko pregledati na You Tubu snimke kako smo govorili. Ovo je bilo nužno da uradimo. Problem je u tome, što smo mi došli do toga da ne radimo ništa, problem je u tome što mi i Ustav koji donesemo bilo kojom većinom ne poštujemo. Ja ga ne poštujem zbog toga što vidim da ga ne poštujete ni vi. A kad mi držite ruku pod nosom i kad me uhvatite za gušu i tražite od mene da poštujem Ustav onda neću, neću, hoću vazduh, pa onda da me prozovete za poštovanje Ustava.

Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam, kolega Daniloviću.

Kolega Škrelja. Izvolite.

Priprema se iz opozicije kolega Gošović, a neka se pripremi kolegunica Dragičević. Izvolite.

LJUBO ŠKRELJA:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvaženi potpredsjednici, kolege i kolege poslanici, cijenjene građanke i građani Crne Gore. Parlament je po meni jedna od najdinamičnijih grana vlasti, pa ću se poslužiti riječima jednog poslanika koji je u ovako jednoj žustroj diskusiji rekao - znanje i pravda govore, dok nepravda i neznanje urliču. Ja ću ipak pokušati da govorim. Protekle dvije godine prošle su u znaku neuspješnog pokušaja reformi u oblasti pravosuđa, ali po nešto smo i naučili. Naučili i došli do saznanja da reforma pravosuđa ne može biti uspješna samo kao sastavni dio cjelovitih i temeljnih društvenih reformi, što zapravo i čini crnogorska vlast. Modernizacija pravosudnog sistema u skladu sa evropskim pravnim i demokratskim standardima, bio bi stabilan oslonac demokratskih procesa i institucija. Garancija vladavina prava i poštovanje ljudskih sloboda i prava. Po mišljenju Evropske komisije o otvaranju poglavlja 23 i 24 koje je od bitnog značaja za dalje stabilno napredovanje Crne Gore ka članstvu u Evropskoj uniji jedna od preporuka se odnosi na jačanje vladavine prava. Posebno kroz depolitizovano i na zaslugama zasnovano postavljanje nosioca svih pravosudnih organa kao i članova sudskog i tužilačkog savjeta, kao i kroz jačanje nezavisnosti i mogućoj mjeri autonomiju, punoj odgovornosti i efikasnosti ove značajne grane vlasti.

Poštovani građani, danas će se iz ovog visokog doma čuti dugo očekivana parlamentarna pobjednička vijest da je Parlament usvojio ustavne izmjene u onom dijelu što je zahtjev opozicije i pozicije i evropskih zvaničnika, kao i Venecijanske komisije i svijuju nas koji želimo Evropsku Crnu Goru u društvu modernih demokratskih država. Postojanje nezavisnih i nepristrasnih sudova srce je svakog pravosudnog

sistema koje garantuje zaštitu ljudskih prava u skladu sa međunarodnim standardima za tu oblast. Ustav, zakonik pa i sama državna politika moraju osigurati postojanje takve sudske vlasti koja će biti nezavisna od ostalih grana državne vlasti. Koliko mi je poznato ne postoji ni jedna zemlja na svijetu koja ne proklamuje nezavisno sudstvo. Međutim, kako ta proklamacija ne bi ostala mrtvo slovo na papiru, neophodno je obezbijediti uslove za njenu realizaciju stvarnog života. Neće nam valjati ni ovi amandmani koji idu u tom pravcu ako ne postoje neophodne garancije za njihovo ostvarivanje. Pitanje nezavisnosti sudstva, kao glavna politička postavka u svakoj političkoj priči i prilici u jednoj državi je ustvari pitanje da li postoje i u kojoj mjeri garancije sudske nezavisnosti i da li smo stvorili takav normativno-pravni ambijent da bi se to i ostvarilo i da li zaista to i želimo. Pitanje je koje se isto tako nameće i stalno je prisutno i u ovom visokom domu. Ustavom pa i ovim amandmanima kao i drugim zakonskim i podzakonskim aktima treba urediti sudski sistem da se spriječi svaki nedozvoljeni uticaj zakonodavne i izvršne vlasti na vršenje iste. Postojanje pravnih garancija u smislu zakonskih rješenja nije samo za sebe dovoljno da se obezbijedi stvarna nezavisnost sudstva. Neophodno je da postoje i uslovi koji će omogućiti njihovu primjenu i poslovanje u stvarnom životu. Na to naravno utiču i mnogi činioci, a prije svega opšte, društvene i ekonomske prilike i nivo političke i pravne kulture. Što se nadam da ćemo i mi izglasavanjem ovih amandmana i ustavnim promjenama i postići. Sada smo u situaciji, kada gradimo modernu evropsku, novu pravnu kuću, simbolično to je Crna Gora, kao pravna država u čije temelje i sada ugrađujemo nova zakonska rješenja na osnovu predloženih amandmana. Ako nešto u tim zakonima bude neustavno opet ćemo mi imati nešto što nije pravna država, a imali smo i imamo takvih predloženih rješenja, a mislim da postoji takva želja. Obezbijediti suštinsku nezavisnost i nepristrasnost te materijalnu autoritativnost i posebno adekvatno pozicioniranje u sistemu podjele nadležnosti različitih vidova vlasti je primarni interes i cilj svake države koja pretenduje na puni demokratski kapacitet. Naravno da će to biti zasluga svih onih koji budu podržali ove izmjene, a i onih koji argumentovano budu protiv i time uvjerali javnost da su u pravu za takvo mišljenje i stav. Usvajanjem ovih ustavnih amandmana, Crna Gora dobija mnogo, dobijamo svi. Zajedno ćemo slati snažan signal Evropi i okruženju da je ovo društvo spremno da uvede najveće demokratske standarde u svim sferama društva. Kao i da želimo i hoćemo da imamo depolitizovane, nezavisne i efikasne pravosudne organe. Demokratski karakter društva i države u velikoj mjeri zavisi od ustavnog položaja i uloge sudske vlasti. Iz ovakvih utemeljujućih svojstava Ustava slijedi da bi ustavotvorna politika trebala biti usmjerena ka dosezanju ustavnog konsenzusa, odnosno ka formulisanju Ustava, kao vrijednosnog, institucionalnog i pravnog okvira koji bi bio podjednako prihvatljiv za sve građane i grupe koji sačinjavaju političku zajednicu, bez obzira da li su trenutno u manjini ili većini, te bez obzira da li u jednoj pretpolitički složenoj zajednici u multikulturnom društvu. Znači, u multikulturnom društvu pripadaju teško promjenljivoj strukturi većini ili manjini. Društvo koje u političkom pogledu pluralističko i u kulturno-identitetskom pogledu, heterogenom zahtijeva Ustav koji će formalno, pravno institucionalizovati vrijednosti, kao što su jednaka prava za sve i socijalna prava. Ove vrijednosti pretpostavljaju zaštitu manjinske autonomije od većinske volje. To je suština ustavne demokratije. Na kraju, Tomas Džeferson je svojevremeno rekao - ništa ne može spriječiti čovjeka, a ja bih rekao sve nas koji ovdje sjedimo na ovim klupama, da sa ispravnim mentalnim stavom postigne svoj cilj. Ništa

na ovom svijetu ne može pomoći čovjeku sa krivim stavom. U boga se nadam da ovdje takvih nema. Hvala na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam što ste sa jednim od četiri oca američke nacije, da ako mi dođemo do istorije koja će poštovati očeve naše nacije, barem neki period unazad, makar na 200 godina daleko, blizu nećemo sigurno, ali makar 200 godina daleko. To je jedini način da nekoga mi izvednujemo. Oni ih inače vrednuju od prvog dana. Nije im trebalo 200 godina da vrednuju svoje očeve nacije. Hvala na vašem, inače, inspirativnom izlaganju.

Najavio sam kolegu Gošovića i najavio sam koleginicu Dragičević, onda najavljujem iz opozicije kolegu Bojanića. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani,

Stav SNP-a odavno je poznat. Bez promjene Ustava reforme u oblasti pravosuđa nijesu moguće. Promjene Ustava predstavljaju nužnost da bi se omogućio razvoj nezavisnog pravosuđa, sa krajnjim ciljem zaštite prava i interesa građana na pristup pravdi. Utvrđivanjem ovako ključnog prioriteta prethodila je ocjena sadržana u izvještajima Evropske komisije da postoji zabrinutost povodom nezavisnosti pravosuđa, s ozbirom da zakonski okvir ostavlja prostor za nesrazmjerni politički uticaj. U svim fazama rada na promjeni Ustava u oblasti pravosuđa, počev od mjeseca jula 2011. godine, poslanici SNP-a dali su maksimalan doprinos. Glasovima poslanika SNP-a obezbijedena je dvotrećinska većina za usvajanje Nacrta amandmana na promjene Ustava u oblasti pravosuđa, što je omogućilo da se u mjesecu oktobru 2011. godine održi javna rasprava.

Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo krajem mjeseca maja 2011. godine utvrdio je Predlog amandmana na Ustav Crne Gore. Nijesmo tada postigli dvotrećinsku saglasnost oko mnogih značajnih pitanja, ali je Predlog amandmana Odbora skupa sa rješenjima poslanika SNP-a dostavljen na mišljenje Venecijanskoj komisiji. Tada, umjesto daljeg rada na usvajanju Predloga amandmana, Skupština je krajem mjeseca jula te 2012. godine na predlog poslanika partije na vlasti skratila mandat poslanicima tekućeg saziva Skupštine. Na taj način čitav rad na ustavnim promjenama je zaustavljen. Time su predstavnici aktuelne vlasti jasno pokazali da im tada do ustavnih promjena u oblasti pravosuđa uopšte nije ni bilo stalo. Postupak je nastavljen od strane novog sastava Odbora za ustavna pitanja, da bi parlament danas bio u prilici da razmatra predlog ovih amandmana.

Venecijanska komisija u mišljenju od 17. decembra 2012. godine u mnogo čemu podržala je amandmane SNP-a, posebno one koji se odnose na način izbora vrhovnog državnog tužioca i ustavne garancije nezavisnosti tužilaštva i način izbora sudija Ustavnog suda, što smo i doživjeli kao svojevrsnu satisfakciju i za ukupan rad i za odnos prema našim stavovima. Naša neslaganja sa podnesenim amandmanima na Ustav od strane Ustavnog odbora iskazali smo kroz deset podnesenih predloga za izmjenu pojedinih predloženih rješenja. Želimo svakako znati koji klubovi poslanika će danas podržati amandmane poslanika SNP-a i Pozitivne Crne Gore. Govoriću o

pojedininim od tih podnesenih predloga u odnosu na rješenja koja su sadržana u amandmanima koje je podnio Ustavni odbor našeg parlamenta.

Naš predlog da predsjednika Vrhovnog suda treba da bira Skupština Crne Gore dvotrećinskom većinom glasova na predlog Sudskog savjeta zasnivamo na sljedećem. Skupština kao predstavnički organ svih građana ima puni legitimitet da daje mandat za vršenje najznačajnije funkcije i u sudstvu i u tužilaštvu. U sistemu podjele vlasti nijedna grana vlasti ne može imati potpunu autonomnost. Duh podjele vlasti je uzajamnim ograničenjima i kontrolama. Sudska vlast ne treba da ima potpunu autonomnost u postupku izbora predsjednika Vrhovnog suda. Značaj te funkcije nameće potrebu da njegov izbor i dalje ostane u nadležnosti Skupštine.

Predloženo rješenje da predlog za izbor i razrješenje za predsjednika Vrhovnog suda mogu podnijeti samo nosioci sudijske funkcije i da Skupština odluku o izboru i razrješenju donosi dvotrećinskom većinom glasova svih poslanika, daje izabranom kandidatu najveći mogući kredibilitet za obavljanje najznačajnije funkcije u sudstvu. Venecijanska komisija ne isključuje mogućnost izbora predsjednika Vrhovnog suda od strane Skupštine kvalifikovanom većinom, ali smatra da je izbor i razrješenje od strane Sudskog savjeta adekvatnije rješenje i da ga treba zadržati. Takvog mišljenja je i sudstvo i značajan dio stručne javnosti i civilnog sektora koji su uzeli učešće u javnoj raspravi. Valja napomenuti da predsjednika Vrhovnog suda Hrvatske bira Hrvatski sabor, a Hrvatska je prije nekoliko dana postala, kao što znamo, članica Evropske unije.

Predloženi sastav Sudskog savjeta obezbjeđuje uravnoteženi odnos članova Sudskog savjeta iz reda sudija, uključujući i predsjednika Vrhovnog suda i njegovih članova van reda sudija 5/5. Na navedeni način izbjegava se mogućnost da članovi Sudskog savjeta iz reda sudija mogu donositi odluke bez uticaja na odlučivanje i ostalih članova Savjeta i obrnuto, izbjegava se mogućnost da članovi Sudskog savjeta iz reda sudija mogu biti preglasani, čime se uspostavlja ravnoteža između autonomije nezavisnosti i odgovornosti sudske vlasti. Određenja da Sudski savjet dvotrećinskom većinom glasova bira predsjednika Sudskog savjeta iz reda svojih članova koji nijesu nosioci sudske funkcije, izuzev ministra nadležnog za poslove pravosuđa, obezbijediće se neophodna povezanost između pravosuđa i društva i izbjegava rizik od tzv. autokratskog upravljanja pravosuđem.

Kada je u pitanju izbor predsjednika Sudskog savjeta iz reda članova Savjeta koji nijesu nosioci sudijske funkcije, ostaje bojazan na koju su ukazali organi sudske vlasti da li će neko ko nije bio u sudstvu, ko nije vodio glavni pretres, pisao presude, primjenjivao procesne i materijalne zakone, odlučivao po žalbama moći spoznati suštinu sudijskog poziva i braniti interese sudstva, imati mogućnost da uoči i detektuje probleme, što je za nekog ko obavlja dužnost predsjednika Sudskog savjeta veoma neophodno. Kod činjenice da bi se predsjednik Sudskog savjeta birao iz reda članova Sudskog savjeta koji nijesu sudije, smatramo da nije dobro rješenje da u slučaju istog broja glasova odlučujući glas ima predsjednik Sudskog savjeta, jer se time narušava ovaj princip na koji mu počiva sastav Sudskog savjeta. Zbog istog smo i predložili da se u amandmanu 8 stav 5, to je naš predlog br. 4 kojim je propisano da predsjednik Sudskog savjeta ima odlučujući glas u slučaju jednakog broja glasova treba brisati. Sudije kao članovi Sudskog savjeta saglasno već postojećim zakonskim rješenjima biraće konferencija svih sudija, što smatramo jedino ispravnim rješenjem i pravom koji pripada isključivo sudijama.

Venecijanska komisija pozdravila je opredjeljenje sadržano u amandmanima SNP-a, da i sastav Tužilačkog savjeta bude ustavna kategorija, što nije slučaj sa predloženim amandmanom Ustavnog odbora. Da bi bio u mogućnosti ostvariti funkciju kontrole i zaštite ustavnosti i zakonitosti, Ustavni sud mora biti potpuno samostalan i nezavisan i od parlamenta i od izvršne i upravne vlasti. Jednom riječju, Ustavni sud treba da uživa punu nezavisnost od političke moći. Još kada je usvajan Ustav 2007. godine Venecijanska komisija je ukazala da ne moraju sve sudije Ustavnog suda biti bliski većini u Skupštini, da takvo imenovanje nije u skladu sa evropskim standardima, što stvara rizik da sud može imati probleme da ispuni svoju ulogu nezavisnog, nepristrasnog i neutralnog organa između političke moći institucija sistema.

Zbog istog, smatramo posebno značajnim ustavnim amandmanima predloženo rješenje da sudije Ustavnog suda bira i razrješava Skupština kvalifikovanom dvotrećinskom većinom, u postupku javnog oglašavanja, a da sudije Ustavnog suda iz svog sastava biraju predsjednika Ustavnog suda na period od tri godine. Pored uspostavljanja nezavisne pozicije Ustavnog suda, od posebnog značaja je i efikasnost u radu Ustavnog suda, naročito u postupanju po ustavnim žalbama, što je i ukazivalo na potrebu da se broj sudija poveća sa sedam na devet. Zaista je neshvatljivo da taj predlog od strane i predsjednika Ustavnog odbora i većine u Ustavnom odboru nije prihvaćen. Samo Ustav donesen putem širokog konsenzusa može imati nadstranački i trajan karakter i predstavljati ograničenje svih i svakoga u interesu naroda i građana.

Juče usvojenim amandmanom SNP-a na odredbe člana 11 Zakona o opštem obrazovanju kojim se, nakon donesene odluke Ustavnog suda u jedinstvenom nastavnom procesu, obezbjeđuje se odgovarajući tretman većinskog srpskog jezika, ni čim pri tom ne ugrožavajući u nastavnom procesu jezike manjinskih naroda i crnogorskog jezika kao Ustavom utvrđenog službenog jezika. Uostalom, ravnopravnost, zabrana diskriminacije, pravo na školovanje pod jednakim uslovima jedna od temeljnih principa samog Ustava. Takođe, juče usvojenim amandmanima SNP-a Krivični zakonik Crne Gore sadržaće norme da izvršenje kazne ne zastarijeva za krivična djela iz oblasti privatizacije, organizovanog kriminala i korupcije, čime se obezbjeđuje da protek vremena ova lica koja su počinila ova teška krivična djela ne može biti od uticaja. Takođe, istu poruku sadrži i prihvaćeni amandman SNP-a da se utvrđuje posebno krivično djelo zbog zloupotrebe državnih resursa u izborne svrhe i zaprećuje odgovarajuća kazna. To su sve poruke koje se šalju u susret nadi da ćemo i danas u ovoj ukupnoj raspravi doći do tog neophodnog konsenzusa bitnog za donošenje Ustava na ovakav način. S tim u vezi i očekujemo da ćemo prihvatanjem od strane ovog parlamenta opravdanih predloga SNP-a do takvih promjena Ustava i doći, što je svakako u opštem interesu ne samo nas kao učesnika u ovom postupku nego, prije svega, zbog onih zbog kojih su i ove promjene i donose, a to su i građani Crne Gore koji očekuju da imaju onaj slobodan pristup pravdi koji im pripada u svakoj demokratskoj državi. Zahvaljujem i izvinjavam, znam da ste očekivali ovoliko prekoračenje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da, dao sam vam. Vi ste uradili vrlo važan posao, obrazložili ste svoje amandmane, tako da smatram da vam čak nijesam dao dovoljno jer ste u minimalnom roku to uradili, nijesam htio da vas prekidam. Uradili ste posao koji biste poslije morali raditi, tako da bolje da ste to čuli u jednom kontinuitetu obrazloženja amandmana

poslanika SNP-a i dobili smo punu informaciju, tako da su tih pet minuta bili vrlo korisno upotrijebljeni, da ubrzamo čitavu raspravu.

Najavio sam koleginicu Dragičević, a poslije nje kolega Bojanić, a iz vlasti se sprema Branko Čavor.

Izvolite, kolegнице.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Hrvatska građanska inicijativa za jedan od svojih bitnih ciljeva u svom programu ima i ulazak Crne Gore u Evropsku uniju i NATO. Sada već izvjesno je da se sve bliže u ostvarenju tih ciljeva, ali mora se još dosta prepreka savladati i mi Hrvati smo spremni podržati sve što će utjecati na bolje sutra Crne Gore. Za otvaranje poglavlja 23 i 24 koji su prvi na putu ka ulasku u Evropsku uniju, neminovno je izmijeniti Ustav Crne Gore u odjeljku koji govori o jednoj od tri vlasti države, a to je pravosuđe ili sudska vlast, Vrhovni sud, Tužilaštvo i Ustavni sud. Mora se isto osnažiti i postati neovisno, a to se može postići ovim što je danas pred nama tj. amandmanima od I do XVI Ustava Crne Gore i Zakonom za sprovođenje istih amandmana. Ovaj parlament je jedini koji to može da uradi i samim tim odredi pravosuđu kako vlast tako i odgovornost. Kada im mi kao parlament damo neovisnost i odgovornost, neće se više ponoviti ono od juče da predstavnici manjinskih naroda u parlamentu ne glasaju ... Sudskog savjeta i tužilaštva, o čemu je opširno govorio uvaženi kolega i potpredsjednik parlamenta, gospodin Mustafić.

Kao predstavnik Kluba poslanika Force, Demokratske partije Albanaca, Hrvatske građanske inicijative, Liberalne partije, ja sam Ustavnom odboru Skupštine Crne Gore, gdje sam učestvovala u izradi ovih amandmana i zakona, te isti podržala. U ime Demokratske partije Albanaca i poslanika Fatmira Gjeke i u ime Hrvatske građanske inicijative i u svoje osobno ime, amandmane na Ustav i Zakon za sprovođenje amandmana ćemo podržati. Preporučujem i pozivam sve uvažene poslanike ovog visokog doma da podrže isto. Moram zaključiti da u ovome što je pred nama danas, kao i u afirmativnoj zastupljenosti manjinskih naroda u zapošljavanju u sudskoj vlasti nema pojedinica i personalne afirmacije. Ovdje smo svi skupa i samo tako možemo naprijed. Mislim da jedino tako podržavši amandmane na Ustav i Zakon o sprovođenju amandmana nećemo iznevjeriti svoje glasače i građane Crne Gore, već ponuditi im bolje sutra, a to je da budemo zrelo, stabilno i demokratsko društvo. Zahvaljujem na pozornosti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Prvi ste poslanik koji nije prekoračio.

Izvolite, kolega Bojaniću. Ovo nije kritika unaprijed nego konstatacija.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Znate da sam uvijek kratak u svojim diskusijama, trudim se da budem efikasan, biću i ovoga puta.

Danas smo više puta čuli od strane poslanika iz vladajućih partija kako ovo usvajanje Ustava treba da prati svečarska atmosfera. Međutim, njihova lica govore drugačije. Njihova lica umjesto da su ozarena što mijenjamo Ustav, u pravcu poboljšanja u korist svih građana Crne Gore, vidim jednu nelagodu na njihovim licima. Govor tijela, nervozne reakcije, gestikulacija pokazuju da su oni duboko svjesni da su ovdje nevoljno i da će nevoljno glasati za ove ustavne promjene jer znaju da ovo ograničava njihovu moć. Neće biti više onako moćni kako su dosad bili.

S druge strane, moram da priznam da ni ja nijesam presrećan, iz razloga što bih volio da tu njihovu moć ograničim još više, ali u ovom momentu, kažem možda je ovo realno jedino moguće u ovom dijelu djelovati na ustavne amandmane i dobiti tu potrebnu većinu, da im bar malo smanjimo moć. Neću se dalje baviti pravnom teorijom i ulaziti po dubini u ustavne amandmane, šta oni donose, nije moja materija i ne bih dao sebi za pravo da držim bilo kome predavanje o izborima Vrhovnog, Savjeta, Ustavnog suda i ostalim pravnim institucijama u pravosuđu i tužilaštvu. Hoću da se bavim posljedicama šta se dešava u državi kada nema vladavine prava. Crna Gora je studija slučaja ili, kako sada popularno svi kažu, key study, kako se uništava ekonomija države u kojoj nema vladavine prava.

Ono što me najviše boli, što je ova vlast to radila svjesno, što ona nije radila tranziciju poslije uvođenja vladavine prava nego i danas i to malo moći nevoljno je spremna da ograniči. Svi znamo da je sada, naravno, iako smo to znali i prije, ali tada je to bio jeres reći, da neće tržište sve riješiti, da treba da imamo jake institucije, a evo kako nam rješava tržište stvari i evo njih nema sada da se javno oglase, da kažu kako će riješiti tržište pitanje KAP-a, crnogorskog elektroprenosnog sistema, kako će riješiti ostale probleme koje imamo. Odjednom je država spasilac. Ti isti ljudi pozivaju državu, odnosno građane da njihovim novcem spašavaju propale projekte koji su oni zamislili i ostvarivali. Svi znamo, možda nijesmo svjesni, ali da autokratska vlast može samo u kratkom roku da donosi ekonomske boljitke, odnosno ekonomski progres, a jedino država sa punom demokratijom može očekivati ekonomski razvoj u nekom dugom roku. Danas ta vladavina prava, borba za radnike se ne vodi u institucijama sistema. Oni vama ne vjeruju više. Oni ne vjeruju institucijama sistema. Ne bi izlazili na ulice, ne bi u jamama čekali da im se isplate zaostale plate. Čini mi se da je i parlament svjestan, juče je to pokazao glasanjem o Izvještaju državnog tužioca i Sudskog savjeta, da ni on više njima ne vjeruje. Tako da imamo jednu specifičnu situaciju da predsjednik države nema podršku u parlamentu, nema tužilac, a nema ni Tužilački savjet.

U Crnoj Gori ima mnogo sudija, a malo pravde. Tako bih najkraće okarakterisao situaciju u Crnoj Gori po pitanju pravde. Hajmo da učinimo napor svi da mijenjamo to u pozitivnom smjeru. Hajmo da krenemo od vrha, hajmo da krenemo od Vrhovnog državnog tužioca, Sudskog savjeta, predsjednika Vrhovnog suda, pa ćemo doći na kraju do sitnih riba. Hajmo od krupnih institucija. Hajmo da mijenjamo i sebe. Hajmo da vjerujemo sa strane opozicije u nešto što radimo da ima smisla. Vjerujem da ovo ima smisla, iako me svaki dan ljudi po ulicama ubjeđuju da je ovo zaludni posao. Ne bih bio ovdje, usudio da duboko ne vjerujem da mogu da pomirim nešto. Naravno, svi mi iz Pozitivne smo spremni da damo puni doprinos da to učinimo, i evo, i ovaj put ćemo ići u pravcu podrške ustavnim promjenama, bar malo da ograničimo moć, ali ovaj put i ovom prilikom molim poslanike vladajuće koalicije da ne probaju naše strpljenje ovim amandmanima o primjeni zakona, odnosno o izmjenama od 45 na godinu dana. Neka

ne testiraju, upozoravam, neka ne pokušaju da testiraju našu mogućnost kompromisa, dokle smo spremni da idemo.

Mi bi smo se lako dogovorili da postoji povjerenje između nas i vas, ne bi mi tražili ni 2/3 niti 3/5, ali vam mi ne vjerujemo, ne vjerujemo jer godinama radite ono što ne treba da radite, ne držite se dogovora, a evo na kraju krajeva i sinoć ste pokazali koliko ste spremni za departizaciju, profesionalizaciju institucija kada ste vašeg člana 12 godina je član vašeg izvršnog odbora i njega ste stavili kao profesionalca u državnu instituciju da on provjerava vaše budžete, ali što je tragično naše, jer on treba i naš budžet i kako mogu da očekujem kada dođe revizor koji je 12 godina bio kod vas da kontroliše budžet, odnosno troškove vaše partije da će da bude profesionalac.

Bojim se da bez vladavine prava nema ekonomskog napretka, nema zapošljavanja ni za vaše ni za naše. Ovako ako nastavite bićemo svi tuđinci u Crnoj Gori, a onda nam zaludu i Ustav i bilo kakve promjene.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Kolega Čavor, a neka se pripremi kolega Lalošević.

Izvolite.

BRANKO ČAVOR:

Zahvaljujem se, predsjedniče.

Koleginice i kolege poslanici,

Danas smo konačno u prilici razmatrati, a nadam se i usvojiti ustavne promjene. Time smo svjesni i značaja usvajanja ovih promjena. Današnje prisustvo i predstavnika EU i ekscelencija u Skupštini, u ovom visokom domu je jasna poruka i očekivanja Evropske unije, a nadam se i dodatni podsticaj za sve nas da odgovorno, demokratski i argumentovano jednoj raspravi konačno I usvojimo ustavne promjene.

Izmjene Ustava u dijelu pravosuđa su prioritet iz najmanje dva razloga. Prije svega zbog dobrobiti koje donose građanima Crne Gore, a potom i zbog dostizanja međunarodnih standarda u ovoj oblasti, odnosno otvaranja poglavlja 23 i 24 i nastavka evropskih i Nato integracija države.

To su dvije ključne odrednice benefita ovog procesa i svako usporavanje, usvajanje ovih izmjena doživljavamo kao opstrukciju pregovaračkog procesa i zanemarivanje interesa građana. Najvažnija rješenja za izmjene ustava u dijelu pravosuđa, koja će nam otvoriti put za nastavak pregovora za punopravno članstvo u Evropskoj uniji, predložena su kako bi bio unaprijeđen stepen pravne sigurnosti svih građana Crne Gore. Dakle, nije ovdje riječ da li će na čelu pravosudnih organa sjedjeti ljudi koji su simpatični poziciji ili opoziciji, već da unaprijedimo pravosudni sistem do mjere funkcionisanja usklađene sa najboljim međunarodnim praksama i učincima, odnosno da ga učinimo i nezavisnim i efikasnim. To će zasigurno svakom građaninu ponaosob donijeti jednaku pravnu sigurnost i jačati povjerenje u ove institucije. Ne treba u ovim kriznim ekonomskim vremenima i uslovima zanemartiti ni ekonomsku stranu priče, odnosno to da u tako unaprijeđenom ambijentu vladavine prava investitori stižu dodatnu sigurnost i motivaciju da ulažu u državu u kojoj će oni i njihova imovina biti zaštićeni i sigurni bez bojazni da zbog bilo čijeg političkog uticaja mogu biti izloženi

neprijatnostima. Mnogo je truda i vremena uloženo do usaglašavanja i dolaženja do ovih rješenja, počev od sredine 2011. godine aktivnostima Vlade, zatim veoma posvećenom radu Ustavnog odbora i konačno podršci I savjetodavnoj i stručnoj Venecijanske komisije. Zato vjerujem da su rješenja koja danas usvajamo dobra, da su u najširem smislu te riječi u najboljem interesu svih građana Crne Gore.

Danas smo pred odlučujućim korakom, previše vremena smo izgubili na objašnjavanju i ucjenama koje su često dolazile od jednog broja opozicije u ranoj prošlosti oko ustavnih promjena, a nadam se da je to prošlost definitivna i to već pokazuje rad u Ustavnom odboru i današnja rasprava. Naravno, ima onih koji i u ovom današnjem zasijedanju, ovoj raspravi doprinosi jednom takvom incidentnom razgovoru na ovu temu, poštujući pravo da drugačije misli, ali da poštuje pravo da i ja drugačije mislim i da me ne vrijeđa niko.

Sve što je u okviru pitanja nezavisnosti sudstva i međunarodnih preporuka na ovu temu je bilo kucanje na otvorena vrata DPS-u i našla je mjesto u amandmanima, bilo da je predloženo od opozicije ili pozicije. Koliko je bila spremna na kompromis pokazuju uporedna rješenja načina izbora tužioca u zemljama članicama Evropske unije, u Češkoj tužioce imenuje Vlada, u Njemačkoj generalnog saveznog tužioca savezni predsjednik, u Sloveniji Vlada i tako slično. Znači, ovo je jedan novi model koji traži potpuno usaglašavanje i potpunu njegovu primjenu.

Vjerujem da smo svjesni odgovornosti koja je danas pred nama. Neusvajanje i izmjena Ustava u dijelu pravosuđa neće nas samo zaustaviti od pregovaračkog procesa, već će unazaditi demokratski razvoj crnogorske države. Demokratska partija socijalista je učinila sve što se može i što se moglo da se postigne odgovor i da iz neke vrste vanrednog stanja rada u parlamentu pređemo na redovne obaveze, dnevne izazove sa kojima se građani svakodnevno suočavaju.

Često se govori da nema političke volje u vladajućoj strukturi u DPS-u i Koaliciji za promjene, a te volje ima, bilo je i uvijek će je biti. O tome govore i savladane dionice puta u evropskim integracijama pod vođstvom naših vlada i koalicije i naravno pohvala i podrške sa raznih evropskih adresa.

Da li postoji političke volje kod drugih? Nijesam siguran kod svih. Danas smo čuli to, ali ću onda biti siguran kada dobijemo pragmatičan odgovor i kroz raspravu, a naravno posebno kroz odnos putem glasanja. S punim pravom možemo smatrati da je sada odgovornost na svima nama, ukoliko danas ne završimo posao i ne krenemo dalje sa reformama. Pravo je vrijeme da se zanemare svi stranački interesi i da zajedno razmišljamo o dalekosežnim dobrobitima za državu i građane koje ćemo ostvariti, između ostalog, usvajanjem ovih ustavnih promjena.

Ono što jeste bitno, na kraju da kažem, implementacija svih ovih rješenja zavisiće faktički i od svih nas i od Skupštine i od Vlade i sudskih instanci i od sudija. U tom smislu podrška i poziv da ove ustavne promjene kroz zakonska akta pretočimo u stvarnost i u život.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Čavor.

Izvolite, Laloševiću.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovani građani Crne Gore, poštovane kolege,

Za uspostavljanje pravne države i vladavine prava u punom smislu riječi mora da postoji obezbjeđenje pravne sigurnosti i jačanje sistema zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda. Za sve to kao ključni preduslov mora biti efikasno i nezavisno pravosuđe, a samim tim i efikasna borba protiv korupcije i organizovanog kriminala. Time stvaramo, poštovani građani Crne Gore, uslove za brzo i efikasno utvrđivanje odgovornosti za sve zloupotrebe na svim nivoima.

E upravo je to, između ostalog danas i tema naše priče. Upravo je to i suština svega onoga što su i poslanici Socijalističke narodne partije pretočili u amandmane na Ustav Crne Gore. Jedna rečenica koju su izrekle moje uvažene kolege pravnici iz SNP-a gospoda Kaluđerović i Gošović jasno pokazuje intenciju i naših amandmana, ali i naše priče.

Oni su kazali da značaj i funkcija predsjednika Vrhovnog suda nameće potrebu da njegov izbor vrši i dalje Skupština. I nisu to samo rekli poslanici Socijalističke narodne partije, Kaluđerović i Gošović, već i Venecijanska komisija. Socijalistička narodna partija Crne Gore zalaže se za najkvalitetnija rješenja u oblasti pravosuđa i reforme pravosuđa, a ja ću vas podsjetiti, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore da mi danas imamo objektivno pravosudnu krizu i to velikih razmjera. Pali su izvještaji o radu sudova, pali su izvještaji o radu tužilaštva, imamo raspravu o svemu ovome i imamo šansu i potencijal da napravimo sve to kako bog zapovijeda.

Poštovani građani Crne Gore, ravnopravnost je temelj pravednog i slobodnog društva, a ravnopravnost je okvir za sva osnovna ljudska prava. Ravnopravnost je naravno i u skladu sa građanskim karakterom Ustava Crne Gore. Amandmani Socijalističke narodne partije su takvi da će u ovoj oblasti nezavisnosti pravosuđa doprinijeti u pravom smislu riječi. Niste nas poslušali uvažene kolege 2007. godine. Nijeste usvojili tadašnje amandmane i predloge Socijalističke narodne partije. Neko je tada drugi glasao za Ustav Crne Gore i mi imamo dan danas imamo neka rješenja koja su dan danas cementirana. Ali, je li Crna Gora zemlja svih? Je li Crna Gora zemlja jednakih šansi za sve? Je li ravnopravnost u interesu cijele države Crne Gore? Je li država apstraktno biće ili entitet koji ima sopstvene interese ili je valjda to mjesto gdje će svi građani zadovoljavati svoje elementarne interese. Imamo ozbiljan problem sa logikom ko ne shvata to i ko pokušava da nipodaštava amandmane Socijalističke narodne partije.

I poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore, oni koji ne budu glasali za naše amandmane ili ukoliko žele da eliminišu ovaj dio, pogotovo izbora predsjednika Vrhovnog suda Skupštine Crne Gore, neka ne računaju na glasove Socijalističke narodne partije. I teret odbijanja naših amandmana nemojte da tražite na našoj adresi, nego tražite na adresi vašoj a sjetite se da su u junu 2011. godine Venecijanci, a mislim da će o tome predsjednik Milić govoriti dali apsolutnu podršku toj našoj intenciji.

Da vam kažem jednu stvar, sinoć se desila ipak ovozemaljska i kosmička pravda. Kada govorimo o ravnopravnosti treba da kažemo da ravnopravnost lingvističke većine u Crnoj Gori srpskog jezika ničim ne ugrožava zvanični jezik u Crnoj Gori crnogorski jezik, ali isto tako dajte priliku da lingvistička većina koja ima istu osnovu kao crnogorski jezik i to je bila suština amandmana gospodina Milića koji je na taj način vratio ono

rješenje, poštovani građani Crne Gore i vratio srpski jezik u škole zajedno sa crnogorskim koji je zvanični i bošnjačkim i hrvatskim jezikom. I ovom prilikom moram da se zahvalim kolegama iz Nove srpske demokratije koji su podržali to naše rješenje.

Naravno i ostalima iz vladajuće većine, ali ovo namjerno pričam, jer ćerki zborim a snahi prigovaram. Jer je bilo i nekih koji nijesu podržali ovo rješenje a ovamo se busaju da su zaštitnici srpskog interesa i srpskog jezika. Ali toliko o tome, jer ovo danas tema o ustavnim amandmanima i ustavnim reformama.

Dakle, poštovani građani Crne Gore, gospodine Miliću, na taj način ste zaštitili sve ono što stoji u osnovi našeg programa, u osnovi programa Socijalističke narodne partije, koje ne tražim nikakve privilegije za sebe, nego samo tražim rješenja koja će biti u interesu svih građana Crne Gore.

I ja mislim, da dok ne sazri ta svijest u cijelo u parlamentu, mislim da ćemo imati problema, a sa sazrijevanjem te svijesti da su ova rješenja u interesu svih nas, naše djece prevashodno koja su budućnost Crne Gore i svih građana Crne Gore, mislim da ćemo poći dalje u svemu ovome.

Hvala vam, gospodine predsjedniče, mislim da ćete mi 30-tak sek. omogućiti, a zaista ne bih želio ni na koji način da ugrožavam i mogućnost da ostale kolege govore o tome.

I samo jedna dilema koja se otvorila negdje na početku ove rasprave. Poglavlja 23 i 24, veoma značajna za budućnost Crne Gore, veoma značajna za sve nas, neće biti otvorena ukoliko ne napravimo sve da dovedemo do efikasnog i nezavisnog sudstva. Ponavljam još jednom velika je odgovornost vas, samim tim podržavanjem amandmana SNP-a podržati ćete stav Venecijanaca, a uslovićete, odnosno svi ćemo omogućiti da se riješi klasična pravosudna kriza jer u ovom trenutku nemamo legalitet u toj grani vlasti u Crnoj Gori, jer su im izvještaji pali.

Sa ovim rješenjima Socijalsitičke narodne partije vratiti ćemo mogućnost da razgovaramo i stvorimo takav milje, da se više nikada neće desiti u Crnoj Gori i nigdje drugo na ovom području naše lijepe države da pojedini predstavnici pravosuđa sjede sa predstavnicima organizovanog kriminala, piju kafu i da dogovaraju neka rješenja. U to ime je bila i kompletna diskusija, gospodine predsjedniče.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Kolega Vuletiću, sa vama završavamo četvrti sat našeg dogovora, ostalo je samo još da najavim, kolega Milan Knežević, Darko Pajović, Branko Radulović, Srđan Milić i Andrija Mandić iz opozicije, sa tim ćemo završiti. A iz vlasti, koleginica Kovačević, Radovan Obradović, Marta Šćepanović i Husnija Šabović. Završićemo sa ovim što smo najavili, najavili smo to i to ćemo završiti. Već smo prekršili vrijeme, postoje naši limiti i mislim da je ovo normalni ravnopravni redosljed.

Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, izvinjavam se kolegi Vuletiću, vi znate da ja ne ustajem na poslovničku intervenciju bez nekog razloga.

Ja znam da se ova knjiga ne može mjeriti sa tom knjigom koja je pred vama, ni po obimu, ni po opremi, ali po značaju može. Ovo je Ustav Crne Gore i zavređuje jednako poštovanje koliko i ta knjiga, a u tom Ustavu, u članu 99 posljednji stav piše da pretres o predlogu za promjenu Ustava, mandataru njegovom programu i tako dalje ne može biti ograničeno da pojedini učesnik može da govori 10 minuta.

Ja znam da ćete se vi sada pravdati razlozima racionalnosti i da nas čeka nova sjednica, ali izjednačiti raspravu o ustavnim promjenama sa raspravama o Džigijevim zakonima ispod renomea ovog doma i tražim da se ovdje raspravlja o ovome sve dok postoje zainteresovani da raspravljaju.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Vi ste formalno u pravu a suštinski smo se dogovorili, ja sam i to produžio. Ima još jedan element, ne raspravlja se o ovome četiri sata. O ovome se raspravlja dvije pune godine. Dolazio je ovdje i nacrt, dolazio i jedan predlog, dolazio je i drugi predlog. Znači ne raspravlja se četiri sata nego pune dvije godine, a limiti su tu gdje su. Ovo je dogovor koji sam ja na svoju ruku produžio i ovo su fer odnosi ravnopravnosti vlasti i opozicije da završimo sa liderima opozicije. Redom su tu Pajović, Milić, Mandić, sve vaši lideri iz opozicije i mislim da je to fer završetak. Ne mislim da treba sada poslije njih uz svo poštovanje da se vi obraćate.

Imamo tri lidera opozicije koji će završiti ovu raspravu i to je pravi krešendo za tu raspravu i imamo iz vlasti to što je vlast odlučila kako će se predstaviti u redu i time ćemo doći do šest sati. Trebamo da glasamo amandmane, čuli smo dio obrazloženja, biće još neko obrazloženje, sada sam siguran, a onda nas čeka naravno i diplomatski kor, pa nas čeka i naša raspava o Anketnom odboru i ako budu ovi zakoni koje smo zajedno uzeli obavezu da na sreću oporezujemo na pravi način. Da sreću oporezujemo na pravi način, na žalost nema dovoljno sreće, pa će i porez biti mali.

Kolega Abazović, izvolite. Mislim da je ista tema, neću morati ponavljati obrazloženje.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Poštovani predsjedniče, ja ću pokušati da pomognem, odnosno da dam jedan predlog. Prije svega možemo da radimo do 12 časova po ponoći, tada se završava naš rok, znači imamo vremena. Druga stvar kasnili smo 40 ili 45 minuta u početku i treća stvar, ja vas molim ukoliko uvažite ja nemam ništa da lideri pričaju na kraju, to je sasvim u redu, a ako možete nama drugima da omogućite svima koji su se prijavili po tri minuta bili bi vam zahvalni. Ako ne, mislim da stvarno nije u redu. Znam da je dogovor, ali nikada ne možemo da planiramo sve stvari zato što su se dešavale neke stvari koje su možda progutale određeni broj vremena i ne možemo to da vratimo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Tri minuta vi, tri minuta kolega Labudović. U stvari iz opozicije nema više prijavljen niko. Kolega Abazović i to je to. I mislim da je to fer da završimo na ovaj način. Imam u vidu da ne govorite na maternjem jeziku pa zato vam dajem riječ. Idemo tako da završimo zajedno.

Hvala vam na pomoći, namjera je dobra.

Izvinite kolega Vuletiću, malo strpljenja i evo sad smo riješili naše odnose do kraja.

Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Hajde da se fokusiram da ispoštujem ili da se bavim samo ovim što je predmet rasprave.

Ustav je osnovni i najvažniji pravni akt jedne zemlje. On je polazni i centralni, formalni izvor prava. Ustavnim odredbama postavljaju se osnove pravnog sistema u državi, određuju principi i zakoni države. Njime se pored ostalog, određuje i štiti pravo i sloboda pojedinca. Zato je i procedura za mijenjanje Ustava mnogo složenija i komplikovanija u odnosu na bilo koji drugi pravni akt. Kada su u pitanju promjene Ustava Crne Gore, procedura se sastoji od tri faze i to prva, je Predlog za promjenu Ustava kojeg mogu podnijeti predsjednik države, Vlada ili najmanje 25 poslanika. U konkretnom slučaju Vlada Crne Gore podnijela je predlog u maju 2011. godine u skladu sa članom 155 stav prvi Ustava, koji je Skupština usvojila početkom jula iste godine.

Druga faza je, formulisanje teksta Nacrta amandmana na Ustav koje radi nadležno skupštinsko tijelo. I treća ili finalna faza aktivnosti sastoji se u obavezi, da radno tijelo nakon sprovedene javne rasprave pripremi tekst Prdloga amandmana na Ustav, a što je predmet današnje rasprave i glasanja u ovom Parlamentu.

Ovom prilikom važno je istaći veliki doprinos Evropske komisije na bazi čijih preporuka su Vladinim predlogom za promjenu Ustava obrađena tri poglavlja. Na čelu zakonitosti dakle, član 33-34 Ustava sud i Državno tužilaštvo ukupno osam članova, i način odlučivanja Ustavnog suda član 151. Međutim, tim predlogom nije u cjelosti obuhvaćeno mišljenje Evropske komisije za demokratiju date kroz stavove i preporuku Venecijanske komisije na predlog za promjenu Ustava u dijelu pozicije Ustavnog suda i potrebe jačanja njegove nezavisnosti. Polazeći od činjenice da je Ustavni sud garant demokratskog sistema koji treba da uživa punu nezavisnost od političkog uticaja, tada je Venecijanska komisija našla da je imenovanje sudija Ustavnog suda Crne Gore nije upotpunosti u skladu sa evropskim standardima. Opšte je poznato, da je prihvatanje preporuka Venecijanske komisije najbolja garancija koju danas imaju evropske zemlje, da će njihovi ustavi biti usklađeni sa najboljim praksama Evropskog zakonodavstva. Tako se i Crna Gora trudi pretendujući na puni demokratski kapacitet, da svom pravosudnom sistemu obezbijedi autoritetivnost i pristojnu međunarodnu poziciju koja se ogleda u usklađenosti Nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvima demokratskih država.

Kako i napomenuh, saglasno našim stremljenjima prema evropskim integracijama Vlada Crne Gore je inicirala ustavne promjene, pa je pred nama poštovane kolege, Prijedlog 16 ustavnih amandmana usklađenih sa mišljenjem

Venecijanske komisije čije usvajanje neophodno za otvaranje i otpočinjanje pregovora za poglavlje 23 i 24.

Poslanici Demokratske partije socijalista su baveći se ovom veoma eksploatisanom temom od strane medije kao i od strane dijela opozicije, opet dali najveći doprinos u skupštinskim tijelima, kao bi, rekao bih, pronašli prihvatljiva rješenja u ponuđenim ustavnim amandmanima. Ne mogu se ni ovom prilikom otrgnuti utisku da je dobro što se nijesu ponavljale radnje iz perioda dok sam i ja učestvovao u radu radne grupe za izradu teksta amandmana na Ustav u formi pristizanja novih ideja i amandmana na ustavne odredbe.

Očekujem da je ovim Predlogom amandmana na Ustav ponuđeno optimalno rješenje koje će obezbijediti jačanje pravnog sistema zemlje i njegovog usaglašavanja sa najvišim evropskim pravnim standardima, te da će Skupština ovaj predlog ogromnom većinom usvojiti. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Vuletiću, Vi ste broj 2 koji je govorio u vremenu predviđenom.

Dvoje sam skupio, ajde, idemo dalje.

Kolega Knežević.

Evo, kolega Sekulić se javio da sam ga propustio sa liste, pošto ima, troje ih je bilo u roku.

Izvolite, kolega Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovane kolege poslanici, uvaženi građani,

Bez obzira na neke normativne, pozitivne stvari u ovom predlogu, dozvolićete mi da iznesem neki svoj lični odnos prema predloženim promjenama Ustava koje mi više liče na određeno šminkanje, da na daljinu Ustav izgleda ljepši, a kad mu se približimo ustvari vidimo podbulo lice od nespavanja, od kriminala, korupcije i svega onoga o čemu su govorile moje kolege, a i onoga što je primijetila Evropska komisija kao ključni nedostatak u reformama pravosuđa.

Imajući u vidu da juče nijesu usvojeni izvještaji o Tužilačkom i Sudskom Savjetu, lako je zaključiti da pored Ustava mi očigledno nemamo ni tužilaštvo ni sudstvo i da drugim riječima imamo fatamorganu pravosuđa. Zna se da se fatamorgana pojavljuje u pustinji i mislim da je asocijacija jasna i samo se nadam da neko neće sad opet skočiti da traži pauzu zbog toga.

U svakom slučaju Demokratski front je od samog početka ustavnih promjena zastupao i jasan stav, da nećemo pristati ni na kakve kozmetičke promjene koje bi predstavljale fingiranje reformi i bacanje prašine u oči Evropskoj uniji. Ovim promjenama kao što sam rekao, suštinski se ne eliminiše uticaj vladajuće koalicije na pravosuđe, i želim radi javnosti da podsjetim na naše predloge, a to je, da se predsjednik Vrhovnog suda bira u Skupštini, Vrhovni državni tužilac, Sudski Savjet, Tužilački Savjete, Ustavni sud, da nezastarijevaju djela iz oblasti organizovanog kriminala i korupcije i sveopšti reizbor sudija. Kako su reagovali nosioci sudskih funkcija u Crnoj Gori na ove naše predloge?

Gospođa Vesna Medenica nam je u uvodnom slovu Izvještaja sudova poručila, ona neće prihvatiti nikakvo rješenje koje će se odnositi da se predsjednik Vrhovnog suda bira u Parlamentu. Vrhovni državni tužilac, odnosno gospođa Ranka Čarapić je do sada radila tako što je najavljivala hapšenja unaprijed ponekih mjesec, dva dana kao što su se Crnoj Gori najavljivali ispraćaji u vojsku, svadbe i svečanosti. Dok ona tako najavljuje, pobjegnu Šarić, pobjegne i Keljmendi, pobjegne Kalić, nigdje nikog i afera "Snimak". Prva njena izjava je bila, da nema nikakvih elemenata krivične odgovornosti, a gle čuda, Evropska komisija traži ipak da se utvrdi odgovornost svih aktera, a vršilac dužnosti gospodin Vučković je saopštio, da će procesuirati svakoga ko je odgovoran za aferu "Snimak" ukoliko se to utvrdi, pa makar to bi i premijer Đukanović, i što se tiče mene, ima podršku za sve to.

Često ne volim da citiram gospodina Krivokapića, jer ne znam kako će mi se dan završiti, ali moram da spomenem da je on rekao za crnogorsko sudstvo, da tamo ima trulih dasaka. Pošao sam korak dalje, tamo više nema dasaka, tamo su sad skele, ko se prebaci na skele, sa skele je uspio, ko propadne više ga niko ne može naći u sudovima Crne Gore.

O Ustavnom sudu ne želim ni da govorim, pomenuću samo dva slučaja, predsjedničke izbore. Kakav je to Ustavni sud koji je od 2003. do 2012. godine izračunao da je Filip Vujanović nepostojeći predsjednik Crne Gore tada bio samo jedanput predsjednik Crne Gore. Zar Crna Gora zaslužuje Ustavni sud u kom ustavne sudije ne znaju da broje do tri. Mislim da nezaslužuje Crna Gora takav Ustavni sud. O tome je govorio, opet gospodin Krivokapić. Monogo ga citiram danas, ali želim samo da budem konzistentan, a konzistentan u potenciranju latentnih sukoba na relaciji DPS-a i SDP-a.

Posljednja politička odluka Ustavnog suda da suspenduje, odnosno proglasi neustavnim, a dogovor lidera opozicije sa premijerom Lukšićem oko srpskog jezika mi daje za pravo da tvrdim da se radi o političkoj ispostavi, da mi dok ne izaberemo pravi Ustavni sud treba da zatvorimo Ustavni sud i da pošto u Crnoj Gori fali vrtića i škola da tamo na mjestu Ustavnog suda otvorimo vrtić, više će koristi imati djeca i roditelji i čitava Crna Gora, nego što sad imamo od Ustavnog suda, i Ustavni sud nam je poslao poruku da nije lišen političkih uticaja. Ustavni sud nam je poslao poruku da sa pojedincima iz Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije nije moguće postići nikakve političke sporazume, jer oni traju koliko i mačku svatovi. Takav je pokušaj derogiranja i devastiranja sporazuma lidera opozicije vezanog za srpski jezik, i nama se nameće jasno da se svake promjene koje se tiču i srpskog jezika i svega onoga što predstavlja esej tokova u Crnoj Gori koju niko ne može poremetiti, mogu se odraditi samo izmjenama i dopunama Ustava, jer vi ne želite gospodo dogovor vezan za one esencijalne stvari koje predstavljaju pomirenje u Crnoj Gori, tako da ovo što ste danas predložili je kozmetička promjena od koje Crna Gora neće imati kristi. Zato vas pozivam da se vratit našim predlozima koji su jasno precizirani, koje svih ovih godina potenciramo od kad traje rad na Ustavnom odboru i za koje se zalažemo i da na pravi način Crna Gora krene u suštinske reforme, a ne da šminkamo Ustav kojega nema. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, što pamтите moje izjave od prije deceniju. Kažu da ćete ostati zapamćeni ako vas pamte vaši oponenti, a ne vaši prijatelji.

Hvala Vam, kolega Kneževiću, i niste prekoračili mnogo da to nagovijestim. Koleginice Kovačević, izvolite, a neka se pripremi kolega Branko Radulović. Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovani poslanici, dame i gospodo, poštovani građani,

Danas na sjednici Skupštine Crne Gore raspravljamo o ustavnim promjenama koje je Ustavni odbor na sjednici održanoj 10. jula 2013. godine utvrdio Predlog amandmana na Ustav Crne Gore i predlaže ga Skupštini na usvajanje i razmatranje.

Razlozi za promjenu Ustava Crne Gore su slijedeći:

Crna Gora je dobila status države kandidata za članstvo u Evropskoj uniji na osnovu mišljenja Evropske komisije od 09. novembra 2010. godine. U mišljenju Evropske komisije po zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji, i jedna od preporuka odnosi se na jačanje vladavine prava kroz dpopolitizovano i na zaslugama zasnovano postavljenje članova Tužilačkog i Sudskog Savjeta, imenovanje državnih tužilaca, kao i kroz jačanje nezavisnosti, autonomije, efikasnosti i odgovornosti sudija i tužilaca. U procesu pridruživanja novih država članica Evropska unija se posebno fokusira na političke kriterijume, pa su jačanje vladavine prava, snažne institucije, nezavisno pravosuđe, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, zaštita ljudskih prava, regionalna i dobrosusjedska saradnja prioriteta za sve zemlje uključujući i Crnu Goru. Za dalji napredak u procesu evropskih integracija posebno značajna preporuka je jačanje vladavine prava. Kada se razmotre osnovni zahtjevi za ove preporuke iz Analitičkog izvještaja u dijelu koji se odnosi na pravosuđe u političkim kriterijumima na poglavlje 23, da bi se upotpunosti ostvarili ti zahtjevi neophodno je pristupiti izmjenama ustavnih odredbi koje se odnose na pravosuđe. To se naročito odnosi na one odredbe iz stava u kojima je prepoznat najveći uticaj na nezavisnost pravosuđa, izbor predsjednika Vrhovnog suda, sastav Sudskog Savjeta, izbor Tužilačkog Savjeta i Državnih tužilaca od strane Skupštine.

Potreba promjene u stavu, u ovom dijelu nameće se kao nužnost da bi se u ranoj fazi uklonili prepoznati nedostaci i omogućili razvoj nezavisnost pravosuđa kao garanta razvoja demokratije i vladavine prava.

Predloženi amandmani prihvatljivi su iz slijedećih razloga. Predlogom amandmana 1 predlaže se izmjena člana 33 Ustava Crne Gore čime se omogućava da načelo zakonitosti obuhvata i propis zasnovano zakonu, odnosno da prekršaji kao kažnjiva djela mogu biti propisani propisom zasnovanim na zakonu.

Predlogom amandmana 3, predlaže se izmjena tačke 5 člana 95 Ustava Crne Gore u pogledu nadležnosti predsjednika Crne Gore da predlaže Skupštini dvoje sudija iz Ustavnog suda čime se jača nezavisnost Ustavnog suda. Predlogom takođe, amandmana predlaže se izmjena tačke 5, u pogledu nadležnosti predsjednika Crne Gore da Skupštini predloži dvoje sudija Ustavnog suda, čime se kažem, jača nezavisnost Ustavnog suda.

Predlogom amandmana 8, predlaže se izmjena člana 127 Ustava Crne Gore, tako da Sudski Savjet ima 10 članova i to, predsjednika Vrhovnog suda, četiri sudije, četiri ugledna pravnika koje bira i razrješava Skupština na predlog nadležnog radnog tijela po propisanom i javnom pozivu i ministra nadležnog za poslove pravosuđa.

Dame i gospodo, sve jasnije postaje da su ustavne promjene ključne ili ako hoćete, važan preduslov za otvaranje poglavlja 23 i 24. Ustavne promjene važne su iz najmanje dva razloga.

Prvi, što bi usvajanjem ustavnih amandmana Crna Gora potvrdila svoj demokratski kapacitet i odlučnost da snažno nastavi sa aktivnostima na planu pridruživanja Evropskoj uniji. Takođe, to bi potvrdilo odlučnost da se snažno nastavi sa reformama na planu vladavine prava.

Drugo, ustavne promjene su u dijelu pravosuđa, ključne su za uspostavljanje nezavisnog, profesionalnog i odgovornog sudstva bez kojeg nema vladavine prava, a sadašnja ustavna rješenja mogu biti ograničenje na tom putu. Znači, Ustavnim amandmanima koji su predloženi želimo da otklonimo mogućnost, svaku mogućnost političkog uticaja na pravosuđe u cjelini. Sadržaj Ustvanih amandmana, njihovu usklađenost i preporukama Venecijanske komisije su nesporni. Gotovo u cjelosti su usaglašeni sa preporukama tog savjetodavnog tijela Savjeta Evrope. Opšte je poznato, da je prihvatanje preporuka Venecijanske komisije najbolja garancija koju danas imaju evropske zemlje, da će njihovi ustavi zaista biti usklađeni sa najboljim praksama Evrope, što ne znači da postoji samo jedan model Ustava koji je primjenjiv za sve zemlje. Međutim, imajući u vidu različite istorije i kulture raznih zemalja Evrope, nemoguće je naći dva identična Ustava. Imajući sve ovo u vidu, podržaću izmjene Ustava.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam, kolegice Kovačević.

Idemo dalje, molim kolegu potpredsjednika Parlamenta Branka Radulovića da uzme riječ.

Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ:

Uvažene kolege, poštovani građani Crne Gore, uvaženi naši gosti iz diplomatskog kora. Želim svima vama da ponovim da beskrajno volim Crnu Goru. Volim je, posebno vama kažem iz diplomatskog kora sto puta nego što je vi volite, uvažavajući vaše dobronamjerne odnose prema Crnoj Gori. Volio sam je 90-tih i 2000-tih i danas. Imam sve manje života i sve više je volim, sve više sam nestrpljiv, ali volim je zdravo. Možda bogo ovih bijelih sijedih ili zbog nečega što vidim Crnu Goru. Crnu Goru vidim kao državu apsurdna, beketovsku Crnu Goru, i to me ježi. Apsurdno je ono što idealizujemo naše dedove i prađedove, sigurno su bili bolji ljudu od nas, ali sa puno mana. Apsurdno je ljudi, što od takvih mogućnosti pravimo ovakvu Crnu Goru. To je naš veliki grijeh i naša osuda i oni koji su na nebesima, koji su imali manje mogućnosti, bolje živjeli, ljudskije živjeli nego što mi živimo, a kakvu Crnu Goru ostavlja. Apsurdno je ljudi, što Ustav pravite da bude sveto slovo. Za mene to nije, ali je za mene sveto slovo, ustavnost. Ono što je moj kolega Miodrag Lekić rekao, a ja to jedanput pročitao, obožavam, volim ustavno rodoljublje i nek se u njemu nađe i srpsko rodoljublje i

crnogorsko i albansko i bošnjačko, cijela multietnička Crna Gora. I ljudi, ne volim polovično, ne zato što sam pametniji, što mogu da skočim više ili manje, možda zato što sam tehničko lice, što sav uvijek bio između čekića i nakovanja, ali to polovično znači u ovoj situaciji da budemo mala, nisko-produktivna i evropska zemlja ili srednje razvijena. I toj gospodi kažem, da hoću islamski model. Hoću taj GDP i onda da nas Evropa u najmanju moli da budemo njene članice. Možda je to ludilo moje, ali vjerujem u takvu Crnu Goru i to znam da može takva Crna Gora. Neću Crna Gora da bude geo-politički rezultat ni na Balkanu niti niđe. Islam, idemo na islam dogovorili smo se u septembar. Islam, islamska zemlja, islam zemlja koju mole da bude članica Evropske unije.

Skraćuju mi vrijeme pa onda mi misao ide ispred ostarelog jezika. Ljudi, slušajte me dobro. Ovo što nam kažu ustavne promjene, nijesu ustavne promjene, nego politička volja. Spremnost da iz nečega što znači zatočene institucije, nešto što opterećuje Crnu Goru, nešto što znači kontrolisani i pravosudni organi pređeno na ono što je profesionalno, što je aktivno do kraja. Dvije su mogućnosti, ili demokratske promjene vlasti, pa će se one osamostaliti, pa će onda tužilaštvo biti dio izvršne vlasti, kao u tim demokratskim državama ili u ovom postojećem odnosu snaga iz nečega što znači kontrolisano sudstvo. Pet, šest porodica ima tamo, što da krijemo. Porodica ova, porodica ona, zet, žena, muž, sin, kao da im je od dedova ostalo. Politizovano. Moramo onda napraviti ili pred ili nad politizovano, ali od ljudi koji imaju legitimitet naroda, a to je ova skupština, pa ćemo od nadpolitizovanog, prepolitizovanog političkog sistema u pravosudnim organima napraviti profesionalan. Dvotrećinska većina je nešto što je najveći oblik demokratije. Zato se mi zalažemo za demokratiju, zato se mi zalažemo iz Demokratskog fronta za najveći skok, ne za polovični skok. Nećemo da budemo one države koje su postale članice Evropske unije pa im se poslije godinu dana, kada su smijenili ministricu Macovei, ukinuti svi fondovi, sve ostalo. Zato mi u Demokratskom frontu imamo i rješenja, imamo petlju da se suprotstavimo organizovanom kriminalu. Crna Gora, ljudi, mora proći kroz „sanaderizaciju“, zvao se taj Sanader Branko Radulović, Milo Đukanović, moj brat, njegov brat, ministar ili ko god drugi. To je istina Crne Gore. Zato mi ne možemo da glasamo nešto što će biti 25, 26. država Evropske unije po svom kapacitetu, nego nešto što će moliti Evropska unija da postane Crna Gora njena članica.

Na kraju, da ne bih oduzimao vrijeme, sa srećom ove promjene Ustava koje nijesu do kraja kvalitetne, zbog sveobuhvatnosti, mi ćemo u njihovoj primjeni participirati.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Pozivam kolegu Radovana Obradovića da uzme riječ, nakon njega kolega Dritan, po dogovoru tri minuta.

Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine, uvažni gospodine Markoviću ministre pravde, uvaženi ministre unutrašnjih poslova gospodine Konjeviću, uvažene poslanice i poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Ustav se ne mijenja često. Ustav je najviši pravni akt jedne države. Želja bi mi bila kad bi se on usvojio ovdje u Parlamentu konsenzusom ili što većom većinom, odnosno da ga podrži što veći broj građana, s obzirom da kao najviši pravni akt štiti osnovna prava ljudska i slobode, ima najveću pravnu snagu. Ostali podzakonski akti se mijenjaju često, zakoni, uredbe, odluke i tako dalje, ali Ustav rijetko i sledbeno tome kad se promijeni Ustav, onda je logično da se mijenjaju i podzakonski akti. Promjenom Ustava, odnosno usvajanjem ovih ustavnih amandmana sigurno će se doprinijeti ulasku Crne Gore u društvo evropskih naroda, odnosno pojačaće se demokratizacija društva, depolitizacija, profesionalizacija, jer se amandmani odnose, prije svega, na promjenu načina izbora Sudskog savjeta, Tužilačkog savjeta, sastava i rada Ustavnog suda. Prvi i drugi amandman odnose se i na načelo zakonitosti.

Novine koje se opredjeljuju ovim amandmanima su u skladu sa Venecijanskom konvencijom i zaista smatram da će se njima doprinijeti da dođemo do jednog kvalitetnog demokratskog rješenja, depolitizacije i jačanja uloge pravosuđa i sticanja povjerenja još većeg u pravosudne organe.

Kada je u pitanju Sudski savjet, očigledno da će on imati deset članova, s tim što su novine da predsjednik Sudskog savjeta ne mora biti istovremeno i ministar pravde, ali da u njegovom sastavu su pored ministra pravde po funkciji i četiri člana koje bira sudska konferencija, četiri člana iz reda istaknutih pravnika, odnosno on ima ukupno deset članova i da se odluke donose većinom, a ipak u slučaju da postoji paran broj, da je nemoguće obezbijediti većinu, predloženo je rješenje da bude predlog za većinu presudan glas predsjednika Sudskog savjeta.

Kada je u pitanju Tužilački savjet, tu se ipak ostavlja u nadležnosti Skupštine da ona odlučuje o Sudskom savjetu, odnosno da odlučuje posebnim propisima, ali po pitanju izbora vhovnog državnog tužioca da se on bira 2/3 većinom, odnosno u drugom krugu 3/5 većina je neophodna.

Kada je u pitanju Ustavni sud, kada je bilo u pitanju da on ima sedam ili devet članova, sigurno je da ova zakonska rješenja daju bolju nezavisnost Ustavnog suda i da sigurno kroz odluke Ustavnog suda u kojem će biti sedam ili devet članova, od kojih će se četiri člana birati u Skupštini, i koji će se birati na period od 12 godina, i koji moraju da ispune uslov da imaju najmanje 15 godina radnog iskustva iz oblasti prava i najmanje 40 godina života, ukazuje na to da će to zaista bitiiskusni znalci, profesionalci i ne treba sumnjati u njihov rad.

Jedan klasičan primjer bi bio ukoliko neko navija za određeni tim bilo Budućnost ili Sutjesku, Zvezdu ili Partizan ili Dinamo ili Hajduk, pa ukoliko se odredi sudija od strane fudbalskog saveza koji navija za jednu od te dvije ekipe, teško možemo očekivati da oni budu nepristrasni, ali u ovim slučajevima, ovo su značajna unapređenja zakonskih, odnosno ustavnih rješenja i sigurno će danas oni dobiti potrebnu većinu za usvajanje, a kažem da je moja želja da bude ona što veća.

Prva dva amandmana se odnose na pitanje načela zakonitosti, odnosno da niko ne može biti kažnjen ukoliko djelo koje je počinio nije bilo već predviđeno zakonom ili podzakonskim propisom koji je donesen na osnovu zakona i da takođe ne može biti sankcionisan ukoliko kazna nije bila predviđena zakonom, odnosno da mu se mora izreći ona sankcija koja je važila u vrijeme samog činjenja određene protivpravne radnje, odnosno određenog djela. Očigledno da i podzakonskim propisima će se sada moći predviđati određene protivpravne radnje. Po ovom slijedi pitanje za gospodina

ministra pravde. Mislim da slijedi da sada i jedinicama lokalne samouprave ponovo se mogu uvesti prekršajni, jer je to bilo ukinuto prije dvije godine. Samo jedna nedoumica vezano za ovo o čemu sam rekao, da niko ne može biti kažnjen, stoji takva definicija, a znamo da su kazne u sistemima u kojim postoji smrtna kazna, tj. smrtna kazna, novčana kazna, zatvorska kazna, ali su pored ovih kazni i sankcije uslovna osuda i sudske opomena, tako da sam možda mišljenja da tu ipak treba da stoji osuđen ili sankcionisan. U svakom slučaju značajna, kvalitetna rješenja amandmana koja će DPS podržati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Obradoviću.

Dritan Abazović ima riječ, tri minuta, nakon njega koleginica Marta Šćepanović. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala.

Poštovane poslanice, poslanici, poštovani članovi Vlade, poštovani građani Crne Gore, Lako je dogovoriti se sa manjinama, naročito ako je to nauštrb njihove jednakosti. Hvala i za ovih tri minuta.

Ovo jeste istorijski momenat za Crnu Goru i koliko god postojala politička previranja, rasprave, žustre ili manje žustre, mislim da ipak svi treba da budemo ponosni na ovaj trenutak. Ustavne promjene se ne dešavaju svaki dan, niti se Ustav donosi svaki dan. Prilično treba sa žaljenjem konstatovati da je trebalo doći do ustavnih promjena zato što smo svoju nezavisnosti valjda trebali da potvrdimo 2006. odnosno 2007. kada je donešen Ustav. Međutim, nije lako kad jednu ruku stavite na Ustav, a drugu u džep građana Crne Gore. Zbog toga je potrebno izvesti promjene. Zbog toga je važno da nezavisnost i nepristrasnost svake institucije i poštovanje aktuelnog, odnosno budućeg Ustava sa inkorporacijskim promjenama bude zaista cijelovito i adekvatno, onako kao što je u njemu napisano. Na Cetinju je 1796. godine donijeta preteča zakona ili prvi pisani zakon zvani "Stega". Jedan od članova tog zakona je bio da se poštuje dogovor, da se poštuje riječ i ono što je napisano i ono što se kaže, imao je moralni karakter, kao i svaki zakon. Da li se poštovala riječ ovog aktuelnog Ustava? Da li možemo reći da smo mi kao građani bili zaštitnici ovog Ustava? Da li je Skupština odgovorila tom zadatku? Da li je Vlada odgovorila tom zadatku? Da li je Ustavni sud odgovorio tom zadatku i da li je nelegalni predsjednik države odgovorio tom zadatku? To su pitanja za svakog građanina Crne Gore.

Najbitnija stvar je donijeti ustavne promjene. U porođajnim mukama demokratije u Crnoj Gori će biti još puno rasprava, biće još puno žestine, ali nemojmo bježati od istine. Do sada nas je bježanje od isitine samo vodilo u bespuće i u provaliju. Pogledajmo istini u oči. Recimo da smo u prošlosti pravili greške, trudimo se da te greške ispravimo zbog budućnosti, a ne samo zbog evropskih zvaničnika.

Danas postoji Evropska unija, nadam se da će postojati još puno godina, ali mi moramo shvatiti da zakoni ove zemlje treba da služe prije i u korelaciji sa svim ostalim međunarodnim aktima. Na kraju, želim da kažem da će mi biti drago da podržim ustavne promjene nakon razmatranja naših amandmana, da bi bilo pravedno da se predsjednik Vrhovnog suda bira u Parlamentu, s obzirom da poslanike biraju građani i

da bi na taj način dali i veliki doprinos i depolitizaciji i profesionalizaciji te institucije. Nemojmo da nasjedamo na sitne provokacije, nemojmo da tražimo nepotrebne pauze, građani su umorni, potrošili smo im mnogo vremena. Dajte da krenemo u iskrene reforme i da od ove zemlje zaista napravimo jednu uspješnu evropsku priču. Svi za jednog, jedan za sve. Zahvaljujem se.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vam.

Koleginica Marta Šćepanović ima riječ. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani ministri i kolege i kolegice poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Ono što je najvažnije za neko društvo, jeste vizija. Naša vizija, naš cilj koji želimo da postignemo je jasan. Crna Gora - savremeno demokratsko društvo sa tržišnom ekonomijom i član Evropske unije. Kamen temeljac svake ustavotvorne demokratije jeste pravosuđe, a jačanje vladavine prava kroz ustavne promjene, odnosno jačanje nezavisnosti pravosuđa, naš današnji zadatak. Današnja sjednica na čijem su dnevnom redu amandmani na Ustav Crne Gore jasno dokazuje da posjedujemo političku u društvenu odgovornost i posvećenost našem zajedničkom cilju. Osnovni razlozi predlaganja ustavnih amandmana su obezbjeđivanje sudske nezavisnosti, njeno jačanje u društvu, efikasnost i blagovremenost u ostvarivanju pravde, podsticanje odgovornosti i transparentnosti procesa izbora nosilaca pravosudnih funkcija, kako bi prava građana bila kvalitetnije i efikasno zaštićena u postupku koji sadrži sve procesne garancije pravičnog, brzog i konzistentnog suđenja, a da pri tom budu ispunjeni svi kriterijumi jednakog postupanja u javnoj raspravi pred nezavisnim, nepristrasnim sudom uz puno poštovanje digniteta kako stranaka, tako i samih sudija.

Amandmani 7, 8 i 9 kojima se predviđaju izmjene u pogledu sudstva apsolutno ostvaruju ove ciljeve. Naime, ovim amandmanima je predviđeno da predsjednika Vrhovnog suda ubuduće bira i razrješava Sudski savjet 2/3 većinom na predlog opšte sjednice Vrhovnog suda. Obzirom da je dosadašnje rješenje gdje Skupština ima ovlaštenje da donosi konačnu odluku o imenovanju i razrješenju predsjednika Vrhovnog suda ostavljalo utisak da je cjelokupno sudstvo pod političkom kontrolom, čak i ako su sve ostale sudije birane od strane Sudskog savjeta, ovako predložen amandman u potpunosti eliminiše mogućnost političkog uticaja kada je u pitanju izbor predsjednika Vrhovnog suda. Amandmanom je, takođe, preciziran mandat predsjednika Vrhovnog suda u trajanju pet godina, te da isto lice može biti birano najviše dva puta.

Nadalje, izmjene u dijelu koji se odnosi na Sudski savjet, sastav i nadležnosti, takođe idu u pravcu jačanja nezavisnosti sudstva, te će ubuduće Sudski savjet u svom sastavu umjesto dva poslanika koje bira i razrješava Skupština iz reda parlamentarne većine i opozicije i dva ugledna pravnika koja bira i razrješava predsjednik Crne Gore, imati četiri ugledna pravnika koje će birati i razrješavati Skupština, a što se nadležnosti tiče suštinska izmjena je biranje i razrješavanje predsjednika Vrhovnog suda i predsjednika Sudskog savjeta.

Sa predloženim novim sastavom Sudskog savjeta bi se izbjegao rizik politizacije, a sa svim ovim predloženim promjenama koje se odnose na sudstvo bi se omogućila

kako objektivna nezavisnost sudstva, kao nezaobilazna karakteristika same institucije sudstva, tako i subjektivna komponenta, odnosno pravo pojedinca da njegovo pravo i slobode odredi nezavisni sudija, jer bez nezavisnih sudija ne može postojati ispravno i zakonito ostvarivanje prava i sloboda. Samim tim sudijska nezavisnost nije lična privilegija, već je opravdana potreba da se sudijama omogući da ostvaruju svoju ulogu čuvara prava i sloboda svih ljudi, te institucionalna pravila treba da budu formulisana na takav način da jemče izbor i definišu ambijent u kome sudije mogu da rade bez neprikladnih spoljnih uticaja, a ovi predlozi amandmana na Ustav koji se odnose na pravosuđe to svakako omogućuju. Ono što je ključno ovim predlozima je da 2/3 većinom u prvom glasanju, odnosno 3/5 većinom u drugom, većinom svih poslanika Skupština bira i razrješava sudije Ustavnog suda, vrhovnog državnog tužioca i četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnik. Na ovaj način se predlaže uvođenje kvalifikovane većine sa deblokirajućim mehanizmom što nesumnjivo eliminiše rizik koji bi doveo u pitanje nezavisnost.

Sve izmjene su koraci naprijed i pokušaj da se poboljša postojeća situacija, jer pravosuđe ne smije da bude političko već nezavisno i nepristrasno, a odluke koje donosi ne bi trebalo da se zasnivaju na političkim razlozima već na pravu i činjenicama svakog slučaja ponaosob. Sigurna sam da ovako dati predlozi amandmana to omogućavaju, posebno sa razloga što u potpunosti odražavaju mišljenje Venecijanske komisije u vezi sa pravosuđem u Crnoj Gori, u kojem smislu nam evropsko partnerstvo pomaže da se ubrzaju reforme kako bi uspjeh ka evropskom putu bio zagarantovan.

Na kraju, suština je biti politički jedinstven na ovom putu kako evropske integracije ne bi bile predmet političke borbe već našeg konsenzusa, a činjenica je da se do političkog konsenzusa ne dolazi lako ni u jednoj zemlji, ali ako nas vodi ona ista vizija sa početka moje diskusije, danas ćemo svi dati podršku ovim amandmanima, odnosno ustavnim promjenama i time omogućiti dalji napredak Crne gore ka evropskim integracijama. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Idemo dalje, riječ ima kolega Darko Pajović, nakon njega neka se pripremi kolega Husnija Šabović.

Izvolite, kolega Pajoviću.

DARKO PAJOVIĆ:

Hvala, predsjedavajući, dame i gospodo, poštovani građani,

Svi smo svjesni trenutka u kojem se nalazi Crna Gora i vjeujem da smo svi svjesni neophodnosti da danas činimo jedan veliki korak. Ma šta mislili o njemu, to jeste korak unaprijed, a od nas samih, čini mi se, zavisi da li ćemo taj korak naprijed pretvoriti u još jedan korak koji će ići u tom pravcu ili ćemo se vratiti unazad. Potpuno smo svjesni da današnje ustavne promjene neće automatski donijeti nezavisnost našeg sudstva, našeg tužilaštva, ali apsolutno smo svjesni da bez ovog koraka teško možemo i doći do tog cilja. Tako da Pozitivna Crna Gora uz puno uvažavanje, naravno, amandmana koji smo priložili, svakako jeste na liniji evropskih integracija i jeste na liniji evropskih vrijednosti.

Ono što bih posebno apostrofirao jeste da smo danas u Parlamentu čuli vrlo interesantna izlaganja. Možda je nekom promaklo, a meni nije, da je danas Demokratska partija socijalista upravo i priznala da je postojao i da postoji strahovito veliki politički uticaj na naše sudstvo i naše tužilaštvo. Citiraću mog kolegu koji je govorio o ideji vodilji, zbog čega je Demokratska partija socijalista pristalica ustavnih promjena. U obrazloženju je navedeno da će se na taj način naše sudstvo i naše tužilaštvo učiniti više nezavisnim i da će se smanjiti politički uticaj. To je prvi put od kada znam da imamo veoma jasno priznanje o nečemu što zna cijela Crna Gora, a zna i mnogo šire. To je da naši pravosudni organi jesu pod velikim političkim uticajem i da je to nešto što nije dobro. Nije dobro ni za jednog građanina, nije dobro za državu Crnu Goru, a ako hoćete nije dobro ni za buduću članicu Evropske unije.

Ove promjene, kazao sam, same po sebi neće odmah ispuniti cilj, ali prosto malo čudi lamentiranje nad velikim značajem dolaska nezavisnosti sudstva i tužilaštva od onih koji su i te kako do sada imali prilike da to učine. Naime, nije ni prethodni Ustav bio loš ukoliko ga poštujete, ukoliko težite, ukoliko imate političku za nezavisnošću institucija. U osnovi nije bilo političke volje. Nemanje te političke volje dovelo nas je u vrlo nezgodan položaj, sa vrlo nezgodnim izvještajima Evropske komisije. Ovo danas jeste neki vid kompromisa, ali izlazak u susret na našem evropskom putu.

Ono što mi je posebno drago jeste da je Pozitivna Crna Gora uspjela da preporuke Venecijanske komisije pretoči u sastavne djelove ustavnih promjena. Od samog početka smo zastupali stavove koji danas jesu dio tih ustavnih promjena, za razliku od nekih drugih koji su, takođe, došli na to stanovište i u tome je možda i najveća vrijednost današnjeg dana.

Međutim, kada su u pitanju određeni amandmani koji smo dobili na današnju sjednicu i za koje sam čuo da se prosto ne uklapaju u određene akcione planove, moram da kažem dami težimo da idemo što brže naprijed. Ukoliko ćemo poštovati i prolongirati akcione planove, mislim da to nije dobro za državu Crnu Goru. S puno razumijevanja i prihvatanja akcionih planova za poglavlja 23 i 24, želim da mi idemo mnogo brže. S ovim ustavnim promjenama mi možemo da idemo mnogo brže. S toga smatram da za određena rješenja koja se ovdje nude u vidu godinu dana apsolutno nijesu dobro došla i neće imati podršku naše stranke. Ne iz bilo kojih razloga, odnosno sklonićemo u stranu političke razloge, mi hoćemo da idemo brže ka Evropskoj uniji. Mi to možemo sa ovim ustavnim promjenama.

Predlog o prolongiranju na 365 dana, gospodine Markoviću, nije dobar predlog i nije dobrodošao. Jednostavno nije u skladu sa onim što čak i vi često protežirate, a to je da nam je potreban brži put. Po toj logici stvari, mogao bih se i ja zapitati. Mi već 25 godina čekamo da imamo nezavisno sudstvo i tužilaštvo. Ponoviću nešto što sam mnogo puta kazao. Imao sam 18 godina kada su ovdje bili prvi demokratski izbori. Danas imam 41, prošao je jedan dobar komad mog života i života velikog broja građana Crne Gore i mi još uvijek nemamo nezavisno sudstvo i tužilaštvo. Kada mi danas neko kaže da prolongiram još na godinu dana nešto što ne moram, apsolutno to neću da prihvatim jer mislim da svaki građanin Crne Gore i da prosto država Crna Gora imaju mogućnosti i kapaciteta i ukoliko ima volje, možemo da idemo mnogo brže. Iz opozicionih klupa danas nam je pokazana vrlo jasna volja i želja da idemo mnogo brže. Mi očekujemo od vas da povučete ovaj amandman jer on nije na liniji onoga što i vi

zastupate. Dakle, zajedno na putu evropskih integracija. Da, ali na vrlo fer osnovama i pod vrlo jasnim uslovima.

Zbog toga još jednom pozivam da ne idemo u usporavanje procesa gdje smo krenuli. Tu smo kao konstruktivna opozicija da damo podršku ne vašim predlozima, kako se često stiče utisak u javnosti, već našim zajedničkim koje smo zajedno koncipirali i koje ćemo, vjerujem, danas zajedno usvojiti. Zbog toga, ne mislim da su ovo kozmetičke promjene, ne mislim da je ovo poluiskorak u građenju demokratije i u građenju evropske budućnosti Crne Gore. Naprotiv, mislim da ovo jeste značajan iskorak. Ponoviću, od nas samim zavisi da li ćemo ovo što ćemo, vjerujem, danas usvojiti pretvoriti u veliki plus za građane i državu ili ćemo se opet vratiti nekoliko koraka unazad, što ne bi bilo dobro ni za jednog građanina Crne Gore. Želim da budem optimista. Pokazali smo vrlo jasno političku volju za promjenama i reformama u crnogorskom društvu, ali isto tako očekujemo od vas da budete na toj liniji, ne zbog ambasadora koji gledaju ovaj prenos, ne zbog štrika ili plusa koji ćemo možda sutra kao država dobiti, već zbog svakog građanina Crne Gore koji to očekuje od nas. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Pajoviću.

Kolega Husnija Šabović sada ima riječ, a neka se pripremi kolega Srđan Milić. Izvolite.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine potpredsjedniče Vlade, gospodine ministre unutrašnjih poslova, poštovane kolege poslanici,

Vrijeme pred nama zahtijeva odgovore na ključna pitanja razvoja demokratskog društva u uslovima završne tranzicije koja, pored opštih reformi, podrazumijeva transformaciju pojedinih sektora, pri čemu su izmjene Ustava u dijelu pravosuđa uslov za otvaranje poglavlja 23 i 24 i bitan preduslov za dalju izgradnju sistema vladavine prava u Crnoj Gori. Nesporno, to je potvrdila i Evroska komisija u svom mišljenju, da je Crna Gora ostvarila značajan napredak u pogledu reforme pravosuđa, posebno u vidu jačanja nezavisnosti, odgovornosti, nepristrasnosti i efikasnosti sudija i tužilaca.

Dosadašnji akcenat reforme pravosuđa fokusiran je na zakonodavne reforme, na podustavnom nivou, u cilju jačanja nezavisnosti sudstva i nepristrasnosti u granicama utvrđenim važećim Ustavom. Vlada Crne Gore je još juna 2011. godine pokrenula postupak izmjene i dopune Ustava u dijelu koji se odnosi na pravosuđe, a u cilju izrade ustavnih amandmana koji predviđaju nova rješenja u pogledu uređenja pravosudnih institucija, u cilju ograničenja političkog uticaja u procesu imenovanja i jačanja nezavisnosti pravosuđa. Sve u svemu, Crna Gora je postigla napredak u pravosudnim reformama. Zakonski okvir koji se odnosi na nezavisnost pravosuđa i državnog tužilaštva je poboljšana, a napredak je ostvaren i u procesu ustavnih reformi. Odredbe odgovornosti sudija i tužioca su ojačane. U narednom periodu biće potrebni značajni naponi kako bi se obezbijedilo zaokruženje zakonskih reformi i djelotvorna primjena novousvojenog zakonodavstva. Treba uspostaviti jedinstven sistem zapošljavanja, realizovati sistem obuke za sudije i tužioce, nastaviti napore u smanjenju broja zaostalih

predmeta, ali sa dosljednom metodologijom. Nedostatak infrastrukture i opreme dalje ugrožavaju efikasnost sudstva. Mora se obezbijediti potpuna javnost sudskih presuda.

Venecijanska komisija kao savjetodavno tijelo Savjeta Evrope je iskazala mišljenje da ustavne garancije za nezavisnost sudstva treba da budu unaprijeđene u pravcu izbjegavanja politizacije, između ostalog, u pogledu imenovanja predsjednika Vrhovnog suda, Vrhovnog državnog tužioca i sudija Ustavnog suda. Komparativna iskustva pokazuju da za obezbjeđenje potrebne većine u izboru u pravosuđu nema jedinstvenih recepata i uglavnom se svode na dogovor između opozicije i vlasti.

U DPS-u smo saglasni da nam je za ove promjene u Ustavu potreban širi konsenzus, a sudijama i vrhovnom državnim tužiocu širi legitimitet, šira podrška koja će upućivati da odgovaraju svim građanima Crne Gore. Ustav je najveći pravni i politički akt. Mi ovim promjenama pristupamo odgovorno i stručno, svjesni da rđav Ustav ili Ustav koji se donosi, prije svega, iz trenutnih političkih razloga gotovo sigurno je put ka neuspješnoj državi. Zato mi poslanici Demokratske partije socijalista kao legitimni predstavnici najvećeg dijela građana Crne Gore dajemo punu podršku predloženim amandmanima, isto onako kako smo to činili i u Ustavnom odboru, u definisanju i kompromisu, u cilju dolaženja prihvatljivih rješenja sadržanih u amandmanima na Ustav. Ovako kvalitetan Ustav kao najviši pravni i politički akt, uz izmjene i dopune predloženih amandmana, nastavlja tradiciju da inkorporira najkvalitetnija rješenja iz oblasti prava manjinskih naroda. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Šaboviću.

Kolega Srđan Milić sada ima riječ, a nakon njega posljednji učesnik u raspravi povodom ove tačke dnevnog reda, kolega Andrija Mandić. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Evo nas ponovo istim poslom kao i onda te 2007. godine oktobra mjeseca. Možda je najbolje da počnem onim što sam govorio tada.

Prvo pitanje je šta je Ustav. SNP je ušao u ovaj posao sa ciljem da Ustav bude život pretočen u normu, život koji će poštovati ono što je istorija Crne Gore jer smo smatrali i smatrali da ko god počinje priču sa 21. majem 2006. godine ne misli dobro Crnoj Gori, zbog toga što je Crna Gora starija i od svih partija koje su u ovom parlamentu danas, ali je starija i od onih koji smatraju da je Crna Gora počela sa njima, odnosno da su očevi nacije. Šta se želi napraviti sa Ustavom. SNP je želio da pokušamo da pobijedimo dva osnovna problema crnogorskog društva. To su, prije svega, povjerenje i predrasude. Predrasude u onom dijelu da saslušamo sagovornika, a povjerenje da ne moramo vjerovati ni manje ni više jedni drugima ni na početku ni na kraju, ali da moramo svi zajedno imati jednaki cilj. Taj isti cilj je država slobodnih građana, ravnopravnih građana koji će poštovati svoje korijene i poštovati evropske vrijednosti.

SNP se od svog postanka borila za istinu, toleranciju, za dijalog. Spočitavalo nam se dugo vremena da imamo dobre namjere, ali da nemamo djela. Šta se god progovorilo tih dana i ovih dana u odnosu na sve, u odnosu na mene, na SNP poručujem - nema ljutnje. Moja poruka je jasna, mi ne mrzimo nikoga. Mi smo ušli u

ovaj posao da bi ponudili nešto novo Crnoj Gori, da bi pokazali da nije dobra poruka ni samoj Crnoj Gori, ni međunarodnoj zajednici, ni bilo kome drugome, ako zaustavimo ono što su neminovni procesi. Malo sam čuo i tada i danas riječi koje pozivaju na kompromis. Čuo sam riječi koje su bile jednostavno bazirane na cementiranju svih onih stavova koje smo znali i prije početka ove rasprave, ali dva procesa su nezaustavljiva. Prvi proces je uspostavljanje dijaloga u Crnoj Gori. Drugi, koji smo definisali ovim Ustavom ili koji ste vi definisali tim Ustavom 2007.godine, a to je supremacija međunarodnog prava nad domaćim pravom. Donesenim Ustavom iz 2007. godine nijesmo odgovorili na nešto što je mnogo bitno. Nijesmo smanjili jaz, nijesmo pobijedili predrasude, pokazali smo ili pokazali su neki, još jedanput da je neiskrenost osnovno mjerilo njihovog političkog rada. To je problem svih priča u Crnoj Gori.

Izašli smo sa Predlogom amandmana na ono što je dostavio Ustavni odbor Skupštine Crne Gore. Izašli smo sa Predlogom amandmana u pokušaju da spasimo Ustav od Ustavnog suda Crne Gore, u dijelu kada je proglasio neustavnim odredbe člana 11 Zakona o opštem obrazovanju. Izašli smo sa amandmanima i usvojila ih je ova Skupština, i taj oko člana 11 i u Krivičnom zakoniku, u onom dijelu nezastarijevanja krivičnih djela iz procesa privatizacije. Hvala svima koji su glasali za to da Krivični zakonik to ima. Zapravo hvala onima koji su prihvatili da to bude sastavni dio zakona i da jednostavno kažemo da ćemo sada vremenom imati priliku da vidimo da niko nije iznad zakona i da ćemo za sve one procese privatizacije za koje smo imali sumnje ili dokaze da su napravljeni na način da je to bila pljačka, otimačina državne imovine konačno moći to da procesuiramo, bez obzira kada to bude došlo na dnevni red. Po prvi put imamo i za krivična djela iz procesa organizovanog kriminala i korupcije, zahvaljujući SNP-u jasnu odrednicu u Krivičnom zakoniku. Po prvi put, a ne znam šta je tome problem, to se u javnosti ne eksponira dovoljno, ne eksploatiše dovoljno. Po prvi put imamo da svi oni koji budu zloupotrijebili državna sredstva u partijske svrhe će imati normu po kojoj će odgovarati. Do sada su samo to bile riječi prekora. Bili su nalazi Državne revizorske institucije. Niko se nije okretao prema tome kako su trošene stotine i stotine hiljada evra i milioni evra. I to smo dobili jučerašnjom raspravom. Danas imamo teze da trebamo da poštujemo ono što kažu Venecijanci. Hajmo da kažemo pošteno da Predlog koji je Ustavni odbor dostavio parlamentu na izglasavanje ne poštuje preporuke Venecijanaca jer Venecijanci nijesu preporučili da se Vrhovni državni tužilac bira sa dvije trećine i deblokirajućim mehanizmom tri petine nego su preporučili da to bude prosta većina, ali su Venecijanci predložili da u Ustavu postoji sastav Tužilačkog savjeta, a Ustavni odbor to nije uradio. Imamo i treću tezu, da Venecijanci nikada nijesu predložili da predsjednika Vrhovnog suda bira Skupština Crne Gore. To je neistina jer je ovdje kod mene mišljenje Venecijanaca iz juna mjeseca 2011. godine. Ako mi dozvolite, potpredsjedniče, probaću da ga nekako prevedem, nadam se da neću ništa više pogriješiti više nego drugi, a cijenim to što ste me upozorili i izvinjavam se zbog prekoračenja. Ukoliko parlament treba da bira Sudski savjet, predsjednika Vrhovnog suda, Venecijanska komisija to posmatra da taj izbor mora biti urađen najmanje sa dvije trećine, strana 5 mišljenja Venecijanske komisije.

Šta smo mi to predložili. Predložili smo ono što su Venecijanci i uradili, gospođice Šćepanović, 2011. godina, jun mjesec, da biste mogli da nađete ovo o čemu pričam. Imamo činjenicu, i o tome su govorili kolege iz Kluba poslanika SNP-a da imate uporedna iskustva da predsjednika Vrhovnog suda Hrvatske bira Hrvatski sabor. Zvali

su me danas da me pitaju da li je ovo istina što piše u medijima. Morao sam da ih pitam šta piše u medijima jer nijesam nikom davao izjavu. Tako da je istina ovo što vam danas kažem. Imamo tamo predloge SNP-a. Izvolite, gospodo. Svjestan činjenice da kako sam čuo izjašnjenja ostalih, bez SNP-a nema ustavnih promjena u ovom dijelu i bez Pozitivne Crne Gore. Za dva minuta završavam. Pa, dobro, nadam se da ćete toliko ispoštovati i ja sam se naslušao rasprava koje nijesu imali veze sa ovim o čemu danas ovđe pričamo. Ako sam i jedne riječi otišao dalje od onoga što su ustavne promjene, vi me prekinite. Mislim da će kolega Andrija Mandić dopustiti da ovo progovorim, a da ide na užtrb njegovog vremena, minut od Andrijine diskusije. Nećemo da radimo diskriminaciju, makar ne nas dvojice ovdje. Zahvaljujem se kolegama iz Pozitivne Crne Gore jer smo zajedno predali ove naše amandmane. Gospodo, čeka nas brzo, a to će biti, siguran sam, preporuka Radne grupe na izgradnji izbornog povjerenja, izmjena člana 45 Ustava Crne Gore, u onom dijelu koji se tiče rezidencijalnog uslova. To će da bude problem za one koji su predložili i glasali Ustav Crne Gore 2007. godine. Za to neće biti dovoljno samo tri puta dvije trećine u parlamentu nego će shodno vašoj volji trebati 60% od svih upisanih birača na referendumu, osim ako nećemo na neustavan način da mijenjamo član 45 Ustava. Hvala vam što ste me saslušali. Hvala vam na ... Hvala, gospodine Mandiću.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Naravno, riječ ima sada kolega Mandić, u punom kapacitetu pet minuta.

Izvolite, kolega Mandiću.

ANDRIJA MANDIĆ:

Dame i gospodo, gospodo iz predsjedništava Skupštine, predstavnici Vlade, poštovani građani, kolege poslanici,

Ja sam poslednji prijavljeni vezano za današnju raspravu pa prema informacijama kojima raspolazem i sumirajući sve ono što je do sada kazano mogu bih da zaključim da je duh samih diskusija i rasprava koje su vođene u Parlamentu išao u pravcu da će danas biti izglasane ustavne promjene, da postoji ta neophodna većina uzimajući u obzir i raspoloženje koje sam vidio na Ustavnom odboru da se izađe u susret određenim amandmanima koji dolaze od opozicionih stranaka, kao i shvatajući činjenicu i ono što je saopštio predsjednik Parlamenta, da amandmani koje je predložila Demokratska partija socijalista vezano za Ustavni zakon neće ovđe zavrijediti onu većinu koja se očekuje.

Može se već uočiti u kojem pravcu ide svođenje ove današnje rasprave i glasanje na samom plenumu. Ja želim da ponovim poziciju Demokratskog fronta. Dakle, mi nećemo glasati za Ustav, nećemo podržati ni Ustavni zakon ovako kako su osmislili ljudi iz Demokratske partije socijalista. Svakako da smo zadovoljni sa pojedinim rješenjima koja su bila saopštena od strane Demokratskog fronta i ugrađena u sami tekst, ali iskazujemo veliki protest i nezadovoljstvo zašto ne i ona druga rješenja, od kojih posebno izdvajam nezastarijevanje krivičnih djela iz oblasti organizovanog kriminala i oblasti privatizacije kao i nedostatak volje za reizborom sudija i tužilaca, mislim da je to ključni problem. Mislimo da je to bilo neophodno za samu reformu pravosuđa i da je to bilo nešto što je trebalo da uslijedi kao prvi korak. Imam osjećaj da

ćemo zacementirati stanje i da će mnogi loši kadrovi ili trule daske, kako je ponekad volio da kaže predsjednik Parlamenta, da će sve te daske ostati na svom mjestu, jer će teško doći do nekih promjena, a da možemo razmišljati da ćemo u postupku evolucije kroz izbor novih sudija, kada budu ove daske odlazile u penziju, kroz deset ili dvadeset godina popraviti crnogorsko pravosuđe. Dakle, imamo taj veliki problem, ali vjerujte, možda je i pravilno da se ovako konstituiše ova dvotrećinska neophodna većina za promjenu Ustava.

Ja želim da vas podsjetim sve da smo prije dvije godine, a imam obavezu da to uradim zbog poslanika Demokratskog fronta, onih koji su ovdje, koji su nekada pripadali Pokretu za promjene, Novoj Srpskoj demokratiji, dijelu Socijalističke narodne partije, da smo mi predložili izmjene Ustava, predlog za promjenu Ustava Crne Gore, odmah nakon što je Vlada inicirala prije dvije godine izmjene Ustava u oblasti pravosuđa. Mi smo tada predložili da se izvrši izmjena Ustava u oblasti državnih simbola, jezika i pisma, načela zakonitosti biračkog prava, školovanja, posebnih manjinskih prava, odlučivanja, predlaganja zakona i drugih akata, sastava Sudskog savjeta, što je veoma interesatno, jer mi tu isto predlažemo ovo što i sad zastupa Demokratski front, da se čitav Sudski savjet bira u Parlamentu dvotrećinskom većinom, i potvrde na referendumu člana 157. Mi smo predlagali tada ovo i takođe iz dijela tadašnje opozicije insistirali da ovaj predlog naših promjena Ustava prati predlog promjena koje je inicirala Vlada Crne Gore. Zašto smo to radili? Pa iz prostog razloga što nijesmo imali povjerenje u parlamentarnu većinu kada se radi o pitanjima identitetskim i o borbi protiv sprečavanja diskriminacije u Crnoj Gori. Mi smo se uvjerali prethodnih dana na osnovu odluke Ustavnog suda i želje da se poništi sporazum koji je postojao sa premijerom Lukšićem, izmjena određenih članova zakona, ali prethodno saopštavanje od strane Ministarstva prosvjete da će oni nezavisno od toga što je uradio Ustavni sud u potpunosti poštovati sporazum, mi smo primjetili da imamo problem sa onim sa kojim se dogovaramo i da iza tog odgovora ne stoji dvotrećinska većina. Ja sam i juče uočio ovdje poslanike koji su iskazali u suštini spremnost da napadnu one članove Zakona o opštem obrazovanju ponovo pred Ustavnim sudom i da pokušaju na taj način da ponište dogovor koji smo imali sa bivšim premijerom Lukšićem.

Dakle, ova parlamentarna većina odnosno njen iskaz u izvršanoj vlasti, Vlada, pokazala se vjerolomna i kada su u pitanju strane investicije, od Željezare, Kombinata aluminijuma, Elektroprivrede Crne Gore, pa samim tim ne vidim da se nešto drugačije ponašaju u odnosu na one koji su opozicija u Crnoj Gori. Zato, kao što se radi u Bundestagu, kao što se radilo u američkom Kongresu, mislim da je neophodno bilo i zato sam se zalagao i smatrao da je velika greška što su samo dvotrećinskom većinom praćene promjene Ustava koje je inicirala Vlada Crne Gore. Sa ovom vladom i parlamentarnom većinom može se raditi jedino po sistemu kako smo radili oko izbornog zakona. Zakon za zakon, promjena Ustava za promjenu Ustava, to je koncept za koji se zalaže Nova srpska demokratija koju je podržavao Pokret za promjene i dio poslanika iz Socijalističke narodne partije. Takođe želim da kažem da ovdje se nalaze potpisi poslanika koji više nijesu u poslaničkim klupama, odnosno naših kolega do nedavno. Smatrali smo da je to jedini ispravan put. Nažalost, danas se nalazimo u situaciji kada ćemo dobiti određene promjene Ustava, a da one promjene Ustava koje su i te kako važne kada je u pitanju borba protiv diskriminacije neće biti realizovane.

Demokratski front je saopštio svoj stav i ja nemam šta da dopunim, ovo je bilo važno da saopštim zbog građana Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovim smo iscrpili listu diskutantata. Vodili smo raspravu koja je formalno bila u pojedinostima, a suštinski je bilo i u pojedinostima i u načelu, do zakona koji nemaju ama baš nikakve veze sa ovim ustavnim izmjenama, ali je i to bio dio političkih razmatranja koja su doprinosila atmosferi povjerenja, nadam se, koja je bitna za usvajanje Ustava.

Kolega Gošović je iznio osnovne postavke o amandmanima SNP-a, kolega Milić je takođe dopunjavao. Treba li još neko da ih objasni? I kolega Kaluđerović je to uradio. Mi znamo, u Ustavnom odboru su svi bili predmet razmatranja, odlučivanja i dogovora, moram reći. Ima li potrebe da još objašnjavate amandmane ili da pređemo na izjašnjavanje o amandmanima SNP-a, Pozitivne?

Prije kolege Kaluđerovića želi kolega Banović.
Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Zamolio bih za pauzu nakon diskusija kolega o amandmanima, radi konsultacije u klubu oko ovih amandmana.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ponoviću ono što sam juče rekao, ovo ne dozvoljava greške. Ovdje greške nijesu zakonske greške, ovdje su greške nedozvoljene jer ruše osnovni akt, a onda bi moglo da bude gubitak povjerenja naših partnera, a ne novo povjerenje.

Kolega Kaluđeroviću, izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Predsjedniče, vezano je i za proceduru, odnosno razjašnjenje o kojem od predloga za izmjenu teksta amandmana koji su u proceduri, eventualno kako je predloženo i kako stoji u izvještaju sa sjednice našeg Ustavnog odbora se traži kada su u pitanju predlozi, deset predloga SNP-a, dakle nijesu ispunjeni uslovi da se o njima Parlament izjašnjava. U ovom trenutku obavještavam da možete računati da povlačimo predlog broj šest i deset. Predlog broj šest je bio naš pokušaj da doprinesemo pravno-tehničkom usklađivanju termina, ali može i bez toga. Broj deset je stvar tehničke greške koja, da je bila dobre volje oko broja sudija Ustavnog suda, mogla je lagano da se popravi na Ustavnom odboru. Dakle, mi smo predložili da ostane ranije usaglašeni predlog da broj sudija Ustavnog suda bude devet, a ne sedam. Parlament da ih bira, tehničkom greškom mi smo tu cifru dva na tri promijenili na jednom mjestu gdje je nadležnost predsjednika države. Da je bilo dobre volje da se to prihvati suštinski, to bi se učinilo. Ali ne prihvatamo, insistiramo da se glasa o našim predlozima broj sedam i broj osam. Oni su vezani za državno tužilaštvo, jedan za ugrađivanje norme o sastavu i načinu rada Tužilačkog savjeta, na čemu je insistirala Vlada i što je imalo podršku i Venecijanske komisije, što je bilo sadržano u nacrtu amandmana, a naš predlog osam

je u stvari ponavljanje dijela teksta iz amandmana 11, samo je u pitanu prekompozicija teksta zbog toga što smo mi dodali jedan amandman.

Prema tome, nema šansi, predsjedniče, da ima argumentacije da nijesu ispunjeni uslovi da se glasa i da su oni u koliziji sa postojećim rješenjima u Ustavu odnosno u predloženom tekstu amandmana. Znam da se pokušava reći da mi kažemo da dva člana Tužilačkog savjeta predlaže šef države, a da to nije u onom članu koji govori o nadležnosti šefa države, ali molim Vas, predsjedniče, ovo je jedino mjesto, prvo i jedino gdje se govori o toj nadležnosti šefa države. Govorim kao pravnik koji ima iskustvo, slično kao i Vi, u pisanju teksta Ustava, da kada se tako nešto desi, može da se u više članova pitanje nadležnosti organa, u konkretnom slučaju predsjednika države, uredi. Dakle, nema nikakve dileme da je ovo u koliziji sa ostalim normama Ustava i insistiramo da se uz ostale predloge, mimo ovih šest i deset, ovaj plenum izjasni. Hvala vam.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Prije pauze mislim da je korisnije da objasnim duže, ne mnogo duže, neću ni pet minuta.

Ja vas moram podsjetiti u kojoj se fazi nalazimo, a za koju sam ja odgovoran. Ustav nije zakonski akt, kvalitetnost Ustava, nekontradiktornost Ustava i jasnost Ustava, pogotovo kod čvrstog Ustava kakav naš, po svojoj koncepciji ne dozvoljava kolizije niti nepreciznosti. Ustav ima hijerarhiju normi. Znaju se osnovne norme i znaju se norme iz kojih se izvode sljedeće norme. Naš Ustav ima čak i veću čvrstinu, određene norme, mislim 12 članova, zaštićeno je referendumom. Svima nam je jasno da su nadležnosti Skupštine i predsjednika države utvrđene taksacijom sa tačkom, kod određenih ključnih funkcija u državi, đe je njihovo pravo u odnosu na druge ključne funkcije u državi, to je svakako pravosuđe, u obje varijante, i sudstvo i tužilaštvo. Tu nijesu neke druge manje važne institucije i manje važni organi, nego su to takođe ustavne institucije. Odnos ustavnih institucija podliježe taksaciji, jer određuje ono što piše u članu 16, ako se ne varam, podjelu vlasti u Crnoj Gori. Tu nijesu dozvoljene improvizacije, jer ako tu uđete u kršenje, a mi smo naše amandmane pisali na taj način, pa smo vršili ispravke u tim članovima đe je trebalo, u drugim slučajevima, onda idemo u nešto što, nadam se, niko ne želi, a to je da pravimo Ustav koji gubi strukturu koja garantuje njegovu validnost. Naravno, u našem obilju političkih dogovora, partije se mogu štošta dogovoriti. Ja moram garantovati da nema kolizije normi, i ovo što sam rekao kao prethodne osnovne ustavnorednosne stavove. Može Parlament da usvoji nešto dvotrećinskom većinom, ali to još ne znači da je ustavna norma. Ako je to u drugim kolizijama, moramo doći do jasnoće da li možemo proglasiti uopšte taj ustavni amandman, samo usvajanje nije proglašenje. Ovđe nema kao kod zakona, predsjednik države da nas ispravlja, ovđe smo mi, a to predsjednik države radi na zakonu, utvrđuje koliziju norme. Ovđe mi moramo da utvrdimo tu koaliciju i zato postoji takva procedura koja je duga i precizna da garantuje rezultat koji je ozbiljniji. Nije slučajno da je rok za dostavljanje amandmana deset dana ranije, a ne kao obično, do završetka rasprave. Nije slučajno da onaj koji piše amandmane mora napraviti amandmane koji su proceduralno, a samim tim po svom ishodištu bez greške. Nije slučajno ako vi pošaljete te amandmane zadnji dan. Sve su ove teme politički raspravljane, razumio bih da su neke od ovih tema bile

politički neraspravljane u prethodnoj fazi. Svi smo tu, svih nas trinaest, sve su raspravljane i moram reći, ovo sad prelazi na politički dio, sve su politički razjašnjene i došli smo do teksta koji je rezultat političkih kompromisa. Neće se neko odrekao nečega, ne mislim materije već uvjerenja i gledanja kako Ustav treba da izgleda, neće se neko drugi odrekao nečega da bi taj Ustav izgledao ovako. Ali ovo je ono što smo dogovorili, ovo je ono sa čim smo izašli pred Parlament i pred ukupnu javnost. Trebalo bi da bude velika nužda da nešto od toga mijenjamo. Jedan usvojeni amandman može da primi mnogo drugih konstelacija. Politički sad govorim, ne pravno, mislim da to nije nešto što je uobičajeno za ustavne procedure, nema u posljednjem trenutku odlučivanja o nečemu što su ustavni amandmani. To je paket, čak se i zovu "od jedan do šesnaest", u njihov zvanični naziv ulazi i broj koliko ih ima, đe sve upućuje na preciznost akta koji dolazi pred poslanike, da ne trpi promjenu u zadnji tren.

Ponavljam, nije se desilo, da se desilo nešto do čega smo zajedno došli kao novo saznanje. Ne, ovo je promišljeno, argumentovano. Razumijem, mi koji smo bili u mašini drugačije smo dobili argumente i drugačije ih doveli do ovog rezultata, ali morate nam vjerovati, nažalost, izabrali ste nas. Uz sve vaše dobro uvjerenje, vi ste izabrali nas da damo predlog Ustava i morate nam vjerovati da je ovo maksimum usaglašenosti, a da nema kolizije, ni formalne ni suštinske. Mogli bismo se mi složiti da možemo ući u tu labavost, ali da li je ona vrijedna da imamo akt koji sutra može biti osporavan kao naši zakoni, jeste ustavno nije ustavno. Ako nemamo sidro sigurno, ako u sidru nemamo punu ozbiljnost, kakvi će biti naši ostali akti? Zato ponavljam, ne zove se ovo slučajno "od jedan do šesnaest", pa da bi sad bilo 18,19 ili 17, ako se mi ovdje dogovorimo. Ako bude kolizije o nekom glasanju, ja neću staviti na proglašavanje ustavne amandmane, jer sam odgovoran da idemo dalje da utvrđujemo da li ta kolizija postoji. Sve ovo je dio ustavno-pravno-političke zrelosti jedne zajednice, ne ni predsjednika Parlamenta, ni Ustavnog odbora, nego jedne zajednice. Tvrdim, prethodnih sedam ustava smo imali u ovoj državi, izdržalo je tu provjeru vremena. Mi smo čak i nešto popravili sada što smo možda propustili 2007. godine, u toj konzistentnosti, da budem vrlo otvoren, ali smo popravili, svjesni da smo to trebali popraviti. Ne treba tom greškom, ako je neđe postojala, ići u nove greške. Ništa od ovoga što je na stolu nije toliko važno da dovedemo u opasnost ove druge stvari. Nije toliko važno. Zato plediram kod svih, prije ovih deset minuta pauze, da imate punu svijest o tome. Ne radi se ni o kakvom političkom interesu, jer tu je jedna velika politička stvar, da budem iskren, a to je predlog da predsjednika Vrhovnog suda bira ova skupština. To je jedina velika politička stvar koja je na stolu, ostalo su detalji. Ali da budem otvoren, zar mislite da u tom glasanju, od mene pa nadalje u ovoj vlasti, postoji problem da glasamo tako nešto i da Parlamentu damo dodatnu moć, a ne da je dislociramo negdje drugo? Ne postoji. Evo, ako hoćete kod mene koji sjedim ovđe 24 godine u raznim formatima, uvijek bih volio više moći za Parlament, tu nemojte imati dileme, ali Ustav ustavlja sve vlasti. Slovenski jezici, ponoviću to, imaju riječ ustav, a ne konstitucija. Konstitucija je stvaranje i kretanje prema gradnji pravnog sistema. Neko je pametno smislio, nije slučajno za slovenske narode, da je ustav da ustavi vlast, da zaustavi vlast u želji da stalno ide mimo granica. E, taj ustav treba da zaustavi i nas, ne samo sudsku i ne samo izvršnu vlast. Ovo je dan kad treba da zaustavi nas da ne prekoračimo malo više u želji da napravimo još više. Bolje da nešto i ne ostvarimo a da ne pogriješimo u ukupnoj konzistentnosti akta, nego da napravimo korak više i da taj

korak upravo bude veća greška. Sve je raspravljano, dugo smo trajali, ovdje smo se zaustavili. Neki drugi ili mi isti posle ćemo moći uraditi nešto bolje, ali u proceduri koja će garantovati da imamo čist rezultat.

Kolega Kaluđeroviću, izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Dakle, predsjedniče, ja vas molim, dakle govorite o deset predloga za izmjenu teksta Predloga amandmana, što je proceduralno poslovnički dozvoljeno je li tako i potpuno je u skladu sa procedurom, blagovremeno podneseno i razmatrano na Ustavnom odboru. Ja govorim samo o konstataciji i sa kojom se ne mirim, ajde da kažem i između ostalog i zbog toga što nosim odgovornost jer sam u osnovi pisao ovaj tekst i kolegama poslanicima njih 16 iz SNP-a i Pozitivne ponudio da potpišu to.

Dakle, da Vam pomognem, predsjedniče Krivokapiću, Vi kažete da naš predlog sedam nije u koliziji sa ostalim normama. Nije, predsjedniče, jer pogledajte član 95 koji govori o nadležnosti predsjednika države. Njegova tačka deset kaže vrši i druge poslove utvrđene Ustavom ili Zakonom. Mi predlažemo da se izmijeni Predlog amandmana 11 i kažemo, da tužilački Savjet ima i dva ugledna pravnik koji imenuje predsjednik države i samo na tom mjestu se pominje ta nadležnost predsjednika države i evo vam veza sa nadležnostima predsjednika države. Dakle i druge poslove u skladu sa Ustavom ili zakonom. Dakle, glasajte, odbijte tu ne možemo ništa, ali nemojte da me dovodite u situaciju da kažete predložili ste nešto što nije u skladu sa Ustavom, ma to nije tačno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Gospodine Kaluđeroviću, to je pravno znanje, ali kao i moje zna da pogriješi, kao i moje zna da pogriješi. Pročitaću Vam tačku pet nadležnosti predsjednika države.

Predsjednik Crne Gore to piše gore, pa prelazi na tačku pet.

Predlaže Skupštini mandataru i sastav Vlade, nakon objavljenog razgovora sa predstavnicima političkih partija zastupa ih u Skupštini. Predsjednika i sudije Ustavnog suda i Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, sve ustavne institucije. Vi mislite da u druge poslove spada ustavna institucija državnog tužilaštva, ne možemo nikako misliti. Ustavna institucija, molim vas ovo su taksacije kolega u tački pet, taksacije o ustavnim institucijama. Što bismo navodili ove prve četiri ako petu ne moramo, što bismo navodili prve četiri, ako petu ne moramo. Rekli bismo, vrši druge poslove. Nijesu poslovi, ovo je odnos između vlasti, to su temeljne odrednice Ustava, ovo su odnosi između vlasti, koje su ustavne institucije. Ponavljam, moja situacija je neprijatna da vas zaustavim, ovdje sa ja ustavljam, ali nekad ćete i vi mene, nadam se. Da napravimo konstruktivne greške, možemo mi sve usvojiti, Parlament može proglasiti kao senat rimski što šta, ali to ne znači niti dobro, niti održivo. Mi smo ovdje do sada napravili održive ustavne amandmane koji ne mogu trpjeti prigovore, čak smo i nešto malo i popravili u odnosu na Ustav. I dajte da to sačuvamo nije vrijedno da imamo sumnje oko kozinstentnosti Ustava, jer će neko poslije nas doći, moramo na stabilnoj stvari graditi Ustav, ne na trenutnoj političkoj želji i da se složimo ponavljam, to još nije ono što moramo ostvariti.

Deset minuta pauze i vraćamo se na glasanje, ali deset minuta pauze.

-pauza -

Hvala.

Poštovane kolege, nastavljamo razmatranje amandmana na Ustav, došlo je do trenutka istine, da dvogodišnji rad pretvorimo i u konačno izjašnjanje. Rekao sam što je u proceduri od amandmana, odnosno prijedloga za promjenu određenih djelova amandmana. To je pravi poslovnički naziv nije baš prijemčiv za izgovor, ali prijedlozi za izmjenu pojedinih rješenja u Prijedlogu amandmana, to je pravi naziv za prijedloge o kojima glasamo. Idemo redom.

Idemo, na amandman 3 je prvo bilo zahtjeva. Podnijeli su ga da budem precizan jedna je grupa prioritet SNP-a, a u drugoj grupi amandmana je prioritet na imena PZP-a. Mogu tako da ih saopštavam da ih ne čitam, izvinite ja kad pišem Pozitivna pišem PZ u svojim bilješkama, a onda, izvinjavam se, skraćena mi je za Pozitivna PZ.

Možemo li uz vašu pomoć?

Moraću, slab sam na vas.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine Krivokapiću, možda je malo komotnije tumačenje, ali ćete razumjeti zašto specifična je situacija, rijetke su prilike kad se ovakve stvari rade, hoću da precizno saopštim stav Kluba poslanika DF-a. Sve smo saopštili kako ćemo glasati, ali ovdje se radi o jednom amandmanu koji su predložili kolege iz Pozitivne i SNP-a, oni se neće naljutiti, jer vi znate da je ovo što ću ja reći istina, ako kažem da je to bilo zalaganje DF-a od početka i potpuno je logično da mi podržimo amandman da se predsjednik Vrhovnog suda bira u ovom domu. Mi smo to branili do kraja, do zadnje sjednice našeg odbora i bilo je za očekivati da će DF stati iza svog predloga. Da ste bili tako izdašni, pa da je bilo amandmana koji bi pokrili sve druge zahtjeve DF-a, vjerovatno bismo danas bili zajedno. Odnosno jedan od zahtjeva, na kojemu smo mi istrajavali, to smatramo takođe svojom svojinom i ako je malo pleonastično, te stoga ćemo glasati za. Oko ostalih amandmana imaćemo neku vrstu neutralnosti, jer prosto nismo u tome učestvovali, ali ovo je nešto u čemu jesmo i zašto smo se borili.

Hvala lijepa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli smo, već znamo ko će glasati, podnosioci amandmana i DF jasno je.

Kolega, ako prođe, a ako ne prođe pomoći ćete mi da ne glasamo sve ostalo.

Ponoviću ja da pomognem, ne želim da bude nejasnoća u ovom važnom trenutku.

Molim vas. Tražim samo deset minuta pažnje, završićemo sve u deset minuta, ako smo pažljivi.

Ovaj amandman koji treba ponoviti na kojem je insistirala Pozitivna, SNP izvorni podnosilac i čuli smo da je Demokratski front za to. To je ono što stvara dilemu, bira i razrješava predsjednika Vrhovnog suda, sudije Ustavnog suda, Vrhovnog državnog tužioca, suštinski novo ovlaštenje bi bilo da bira i razrješava predsjednika Vrhovnog suda. Znači, ključni politički amandman koji danas imamo u proceduri. Znači, ključni politički amandman, na njemu se odlučuje da li će biti realno amandmanskih promjena ili ne u jednoj vrlo važnoj oblasti. Čuli ste sve argumentacije, neću nikakve kvalifikative iznositi, ali moja je dužnost da znamo kad je nešto ključno o nekom glasanju. Ovo jeste ključno glasanje, to se svi slažemo, osim konačnog glasanja svih amandmana zajedno

da to znate da budemo spremni da odlučimo. Ako bude sumnje u glasanje ponovićemo prozivku.

Tako da, stavljam na glasanje amandman 1 poslanika SNP-a i Pozitivne. Dakle, prvo glasanje. Izvolite.

Mogu li zaključiti glasanje?

Hvala. Glasalo je 78 poslanika, znači samo nam tri nedostaju, i zahvaljujem se na tom stepenu prisustva, 33 za, 34 protiv, 11 uzdržanih. Konstatujem da Prijedlog nije dobio potrebnu većinu. Potrebno je da bude 54 kao što znate.

Stavljam na glasanje Prijedlog, ovaj put Pozitivne i SNP-a. Izvolite.

Da, ja bih molio kolegu Kaluđerovića da mi pomogne kad bude vidio da možemo neka glasanja da izbjegnemo. Izvolite. Molim vas, zamolio sam punu tišinu dok glasamo.

Hvala vam. Mogu li zaključiti glasanje?

Glasalo je 77 poslanika, 32 za, 25 protiv, deset uzdržanih. Konstatujem da ni ovaj Prijedlog za promjenu amandmana 3 nije dobio potrebnu većinu.

Izvinjavam se 77 poslanika, 32 za, doktore konstatujem Vas kao 33. od 78. Sada, mijenja se broj ukupni 78 kolega je glasalo, 33 za, 35 protiv, 10t uzdržanih, to je konačan rezultat zbog zapisnika. Možemo li sada da konstatujemo.

Idemo dalje.

Idemo na Predlog za izmjene, amandman 4.

Kolega Kaluđeroviću, hoćete li mi pomoći ili da idemo na sva glasanja. Hvala Vam.

Amandman ste čuli barem Vi ako nije javnost podsjećanje, to je amandman 2, samo trenutak. Amandman 4, a prijedlog za izmjenu amandmana 4 je grupe poslanika SNP-a i Pozitivne.

Hvala Vam, kolega, samo stanite da bismo imali to u zapisnik.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Dakle, naši predlozi 1, 5 se odnose na viđenje da predsjednika Vrhovnog suda treba da bira ova Skupština na predlog Sudskog savjeta, ako je pao naš predlog 1, svrhe glasati za predloge 2, 3 i 5, jer su međusobno povezani.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolege iz Pozitivne, možemo li sa vašim amandmanima.

AZRA JASAVIĆ:

Možemo potpuno, zato što osnovni predlog nije prošao, a ovi ostali su svi prateći tako da nema potrebe, uopšte da gubimo vrijeme.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo na Prijedlog 4 kolega iz SNP-a, to je zlatni glas.

Završićemo sa predlozima SNP-a, pa ćemo se vratiti na predloge drugih predlagača, druge grupe predlagača.

Prijedlog 4 je kolega Kaluđerović je rekao zlatni glas u Sudskom savjetu. Izvolite.

Prijedlog 4 SNP-a i Pozitivne, na amandman 8.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 16 za, 31 protiv 12, uzdržanih, konstatujem da ni ovaj Prijedlog nije dobio potrebnu većinu.

Moramo li sa vašim kolegice, sa Vašim? Ne odnosi se. Hvala vam.

Idemo na pet je bilo vezano za jedan, šest je kolizija, sedam je kolizija, osam je kolizija, devet je enumeracija, koja je zavisila da se desilo nešto, a nije se desilo, deset je takođe kolizija.

Ovim smo završili sa grupom amandmana SNP-a. Od grupe amandmana Pozitivne i SNP-a jer ostalo je ako se ne varam vezano molim vas da završimo i to bez glasanja ako možemo, možemo li konstatovati da nema više potrebe za glasanjem, nije prošao osnovni tekst.

Samo recite u mikrofon i završili smo.

AZRA JASAVIĆ:

Evo nema potrebe za glasanjem, jer se odbio osnovni predlog, tako da predsjednika Vrhovnog suda smo predložili da bira Skupština, a to se nije prihvatilo, šta je sad ostalo, gubimo vrijeme nakon svega.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolegice, na pomoći.

Ostaje prijedlog koji je dobio konsenzus, to je bio prijedlog ispravke po mišljenju Vlade, samo malo da ga nađem, jer su imali neiskustva u formiranju Podsjetnika, a onda sam prešao na ručni rad.

Mislim, da se odnosilo to je usaglašeno na Ustavnom odboru, nije sastavni dio moramo ga glasti, iako smo imali puni koncenzus, ovdje nema da smo mi predlagači koji prihvataju na amandman 4, koje propisuje predlagač, brišu se riječi. Moramo glasati, moramo imati dvotrećinsku većinu za ovo.

To je Prijedlog na amandman 4 konsenzusom ga je Ustavnio odbor predložio da se brišu te tri riječi, a Vlada je to predložila, koje propisuje predlagač.

Stavljam na glasanje i SNP slažem se, ali evo, stavljam na glasanje. Izvolite.

Ovo možemo dobiti i 77.

Hvala. Glasalo je 60 za, konstatujem da smo usvojili Predog za izmjenu amandmana 4 u predloženom tekstu. Po mojim evidencijama ostalo je da glasamo samo amandmane.

Stavljam na glasanje, Predlog amandmana na, ako tražite samo izvolite, kolega Milić traži pet minuta pauze, prije glasanja o amandmanima. Hvala vam. Pet minuta ko nema potrebe može ostati.

- pauza -

Poštovani poslanici, dvadeset petog saziva, poštovani potpredsjedniče Vlade, ministre pravde Markoviću, ministre unutrašnjih poslova Konjeviću,

Došlo je i do onoga što treba da uradimo, kao dug put do amandmana od 1 do 16. Kolega Milić i Pajović su tražili riječ. Kojim redosljedom?

Kolega Pajović. Izvolite.

DARKO PAJOVIĆ:

Želim da kažem da neprihvatanje amandmana kolega iz SDP-a i Demokratske partije socijalista je zapravo još jedan dokaz da čini mi se da nijesmo u potpunosti svjesni, da kao društvo imamo neophodnost usvajanja ustavnih promjena. Neću reću da sam razoračan, ali u svakom slučaju hoću reći da nijeste bili gospodo na visini zadatka, ako hoćete nijeste bili ni na visini parlamentarnog zadatka, koji je postavljen pred ovaj dom. Tvrdim, jer postoji veoma jaka i snažna argumentacija koju smo obrazložili, predsjednik Parlamenta je govorio već duže vremena o tim stvarima, da smo mogli imati još jednu, pored svih ostalih stavki koje smo zajedno donijeli na Ustavnom odboru.No, bez obzira na vaša ozbiljna lica, mi hoćemo podržati ustavne promjene, jer smatramo da one jesu u interesu svakog građanina Crne Gore i države Crne Gore.To je ono što je konačni stav Pozitivne Crne Gore.Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.
Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Poštovani građani Crne Gore,
8.juna 2005.godine, predložio sam u ovom Parlamentu deklaraciju o Evropskim integracijama i tada sam rekao da mi je mnogo teško s kim ću glasati za tu deklaraciju. Danas ću da ponovim da mi je još teže, s kim trebam da glasam iz parlamentarne većine za ustavne promjene, ali ja nijesam, mislim na Demokratsku partiju socijalista i na sve odbornike SDP-a i na sve poslanike DPS-a da vam bude jasno, uključujući i predsjednika Parlamenta. Ja, kao čovjek nemam mandat da zaustavljam život u Crnoj Gori, niti bilo ko iz SNP-a. I ako je trebalo napraviti onima koji kroz život i koji kroz politiku prolaze tako da bi pravili drugima probleme, prostor da krenu u napad. Izvolite gospodo imate prostor, ali Crnu Goru i evropsku budućnost Crne Gore nećete zaustaviti.Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Miliću,

Ovo je vrlo neprijatno lociranje, reći ću vam po kojem nivou. Po nivou predsjednika Parlamenta, koji čuva dignitet svih poslanika. Činjenica je da vam je teško glasati sa nekim poslanicima negira pravo svim poslanicima da glasaju po istom osnovu, a to znači da svi imaju isto pravo da glasaju kako hoće i isto dostojanstvo u tom glasanju. Samo po tom principu predsjednika Parlamenta i svaki glas je ovdje jednako dostojanstven i jednako validan i nema dostojanstvenih i manje dostojanstvenih glasova. Svi su isti i da tu završimo sad pa za vazda. Ništa mimo principijelnog stanja u Parlamentu.

Stavljam na glasanje Predlog amandmana od 1 do 16 na Ustav Crne Gore u cjelini. Izvolite. Za, protiv, uzdržan?

Mogu li zaključiti glasanje? Zaključujem glasanje.

Glasalo je 78 poslanika, 59 za, 19 protiv,nije bilo uzdržanih.

Konstatujem da smo usvojili amandmane od 1 do 16 na Ustav Crne Gore.

Imamo još nešto što bi postalo važeće. Ovo još nije važeće. Moramo ih i proglasiti. Ide uz to odluka.

Predlog odluke o proglašenju amandmana od 1 do 16 na Ustav Crne Gore. Stavljam nju na glasanje. Izvolite. Otvaram glasanje ponovo. Mogu li zaključiti glasanje?

Hvala vam.

Glasalo je 77 poslanika, 59 za, 18 protiv i nije bilo uzdržanih.

E za ovo moram ustati, jer je bio dobar red.

Konstatujem da je Skupština Crne Gore proglasila amandmane od 1 do 16 na Ustav Crne Gore. (Aplauz)

Hvala vam.

Idemo na tačku 2. Nijesmo još završili ono što smo se dogovorili, a to je Ustavni zakon. I to treba završiti.

Idemo na drugu tačku dnevnog reda Predlog Ustavnog zakona za sprovođenje amandmana od 1 do 16 na Ustav Crne Gore.

Dobili smo amandmane, čini mi se samo kolega iz DPS-a. Svi su terminski, zato se saziva Ustavni odbor da ne bi smo gubili u dinamici. Nema suštinskih normi koje ne možemo olako shvatiti, a to je zahtjev obrazloženja su detaljna. Mislim da ne ostavljaju previše potrebni za obrazloženjem, jer su vrlo detaljna obrazloženja na te amandmane, što zahvaljujem kolegama iz DPS-a da su u tom dijelu vrlo detaljno obrazložili svoje predloge.

Želite li dodatno? Kolege iz DPS-a ne žele dodatno da obrazlažu svoje predloge i dajte mi da pređemo na izjašnjavanje amandmanima DPS-a na Predlog amandmana na Ustavni zakon. Imamo ukupno 5 amandmana. Svi su pomjeranje roka. Ovo usvajamo apsolutnom većinom. Izvolite kolega Vukoviću.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Ustavni zakon se usvaja koliko znam sa 41 glasom, dakle za pretpostaviti je da je lakše doći do tog broja glasova. Nama nije stalo po svaku cijenu da to radimo i večeras u ovom Parlamentu. Ako nemamo razumijevanja za ono što je suština naših prijedloga, dakle da se razumije da smo predložili amandmane zbog rokova za koje smatramo govorili smo na Ustavnom doboru, da su možda nedovoljno objektivno sagledani, da ne bi došli u situaciju kao sa prethodnim Zakonom za sprovođenje čitavog Ustava, koji evo, šest godina nije ostvaren, nije ispunjen, ako nema saglasnosti. Zato, ako nijesmo napravili u međuvremenu nijesmo, možda neko neki dogovor da se nađemo na nekim objektivnijim rokovima, između onoga iz Akcionog plana i onoga što smo mi kao predlagači predložili, meni ostaje da pomognem povlačimo amandmane da bi zakon u izvornom tekstu ostao pred poslanicima. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Vukoviću.

Iskazao je naš politički dogovor i ne manje važno kod ovakvih važnih državnih poslova da politički dogovori se poštuju kad nijesu formalno zaštićeni. Ovaj formalno nije bio zaštićen i jeste naš dogovor nad Ustavnim odborom.

Hvala vam, jer sam ja bio garant ovog dogovora i drago mi je da smo i taj dogovor ispoštovali. Imamo samo predlog koji je ustanovio Ustavni odbor. Naravno, ako, nadam se da, pošto je to u suštini nadležnosti jednog ministarstva, Ministarstva pravde, da će

znajući da je potpredsjednik Vlade i ministar pravde priljeжан poslu, da će pokušati u maksimalnoj mjeri da, ono što jeste cilj Parlamenta, to je da se brzo izvrše izbori u ustavnim organima, na koji se tiču ustavne promjene u toj oblasti ostavljamo za kasnije. Ali, duboko politički vjerujemo da, ako te ključne funkcije postignemo sa nivoom saglasnosti koje smo dogovorili da će poslovi ići brže poslije toga.

Pošto nemamo više amandmana, ponovo zahvaljujem kolegama iz DPS-a na političkoj doslijednosti dogovoru. Stavljam na glasanje Predlog Ustavnog zakona za sprovođenje amandmana od 1. do 16 na Ustav Crne Gore. Izvolite. Mogu li zaključiti glasanje?

Hvala vam. Glasalo je 77 poslanika, 59 za, 11 protiv, sedam uzdržanih. Konstatujem da smo i Predlog ustavnog zakona za sprovođenje amandmana od 1 do 16 Ustava Crne Gore usvojili. Moram reći i više od dvotrećinske većine, i ako to nije bilo neophodno, što potvrđuje doslijednost u političkom dogovaranju. Oko Ustavnog zakona. I to je naša nadležnost. Moramo proglasiti Ustavni zakon, jer nad nama nema niko u ovoj situaciji, mi sami završavamo čitav ustavni proces.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o proglašenju Ustavnog zakona za sprovođenju amandmana od 1 do 16 na Ustav Crne Gore. Izvolite.

Hvala vam kolegice i kolege. Glasalo je 75 poslanika, 59 za, 10 protiv, šest uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili Predlog odluke o proglašenju Ustavnog zakona o sprovođenju amandmana od 1 do 16 na Ustav Crne Gore.

Ovim je višegodišnji rad ove Skupštine u raznim modelitetima završen. Pred nama je ne manje važan posao, sa ovakvim ustavnim rješenjima, pa trebaće nam puno mudrosti, strpljenja i povjerenja, da sada mi odgovorni da gradimo sistem samoći koju smo prigrabili, na način da bude funkcionalan da izaberemo ljude koje treba da izaberemo, da damo njima mandat i da sistem drugih vlasti funkcionise sa našim legimitetom. Nije to mali izazov pred ovim Parlamentom, nemamo takva iskustva, ali, uvjeren sam da svaki novi izazov je i novi stimulans za ovaj parlament i do sada je bilo tako. Parlament je bio sve bolji pred tim izazovima.

Hvala svima i prilika je da zaključim 12 šednicu, što je forma, a više od forme da zajedno nazdravimo da bi se u 21 sat vratili na sljedeću šednicu, koju smo zakazali povodom izvještaja i rada Anketnog odbora.

Hvala vam.

Vidimo se u 21 sat.